పండితారాధ్యచరిత్ర

దీక్షాప్రకరణము

మల్లికార్జున

పండితారాధ్యచరిత్ర

దీక్షాప్రకరణము

కృతిపతినిరూపణము

శ్రీగురుమూర్తి నూర్జితపుణ్యకీర్తి
నాగమాంతస్ఫూర్తి నానందవర్తి
వృషభస్వరూపు నవిద్యాదురాపు
విషయప్రతాపు నిర్విషయకలాపుఁ
బరమకల్యాణు సద్భక్తధురీణు
శరణాగతత్రాణు సజ్జనప్రాణుఁ
[౧]బ్రహ్మైకవిశ్రాము [౨]భసితలలాముఁ
గమనీయ[౩]గుణధాము గణసార్వభౌము
నీతజంగమదాస్యు [౪]నిగమమయాస్యు
భూతలైకనమస్యు బుధజనోపాస్యు

---

౧. బ్రహ్మశ్మైక. ౨. భక్త. ౩. సద్గుణ. ౪. నిగమా.

శివభక్తసింహంబుఁ జెన్నివాసంబు
భవగిరికులిశంబు బసవలింగంబుఁ
దెల్లంబుగా నస్మదీయేశుఁ జెన్న
మల్లికార్జునదేవు మహితరూపంబు
దానైన బసవన దండనాయకుని
జా నొంద మత్కృతిస్వామిఁ గావించి;

భక్తప్రార్థన

"[1]కమనీయ సకల నిష్కల తత్త్వ[2]మయులఁ
బ్రమథులఁ ద్రిభువనప్రమథులఁ దలఁచి;
నుత పురాతనభక్త నూతనభక్త
వితతి లింగంబ కా వీక్షించి [3]కొలిచి;
యారూఢముగ మల్లికార్జున పండి
తారాధ్యుల చరిత్ర మర్థి వర్ణింతుఁ.

కృతిఫలము

[4]బండితారాధ్యులఁ బ్రస్తుతించినను
నిండారు శివభక్తి నియతి వర్ధిల్లుఁ;
బండితారాధ్యులఁ బ్రస్తుతించినను

---

౧. కమనియ్య — శాసనములందున్ను, తాటాకుపుస్తకములందున్ను '— అనియ్య' అనే రూపము ప్రకటముగా ఉన్నది. ౨. విదులఁ. ౩. తలఁచి. ౪. కొన్నిపుస్తకములలో వాక్యావసానమందు అరసున్న, ఆదేశము కానరావు.

దండతండములు వాతకములు వొలియుఁ;
బండితారాధ్యులఁ బ్రస్తుతించినను
బండిన సద్భక్తి భాగ్యంబు వొందుఁ;
బండితారాధ్యులఁ బ్రస్తుతించినను
మండెడి దావాగ్ని మంచయిపోవుఁ;
బండితారాధ్యులఁ బ్రస్తుతించినను
జండోరగాది విషంబులు గ్రాఁగుఁ;
బండితారాధ్యులఁ బ్రస్తుతించినను
[౧]దుండగంబులు [౨]బహుదుఃఖముల్ వాయుఁ;
బండితారాధ్యులఁ బ్రస్తుతించినను
దండి భవాంబుధి దరతర మింకుఁ;
బండితారాధ్యులఁ బ్రస్తుతించిన న
ఖండితైశ్వర్యప్రకాశ[3]త దనరు
భావింప నటు గాన పండితారాధ్య
దేవుని చరితఁ గీర్తింతు నెట్లనినఁ:

గురుస్తోత్రము

జిరతమోగుణ పరిస్ఫీతుండు శివుఁడు
[౪]వరసత్త్వగుణ వికస్వరుఁడు వండితుఁడు;

---

౧. "దుర్దమా విషయక్లేశా శ్శాంతి మాయాంతి సత్వరం" అని సం. ౨. విష. 3. మిం ఘొందు. ౪. పరతత్త్వ.

అరయ నచరలింగ మా లింగమూర్తి
యరయఁగాఁ జరలింగ మా పండితయ్య;
యసమలోకాధీశుఁ డంబికా[1]ధవుఁడు
అసమలోకారాధ్యుఁ డా పండితయ్య;
యఖిలలోకమయుండు హైమవతీశుఁ
డఖిలలోకాతీతుఁ డా పండితయ్య;
లోకానుసారి త్రిలోచనుం డిల న
లోకానుసార శీలుఁడు పండితయ్య;
యేరుదగు లోకసంహారుండు శూలి
గరుణమై లోకోపకారి పండితుఁడు;
అసితకంఠుండు దా నసమలోచనుఁడు
భసితకంఠుండు (శ్రీ) పండితేంద్రుండు;
ఊర్ధ్వైకలోచనుఁ డుడురాజహాళి
యూర్ధ్వ[2]ద్విలోచనుం డోగిఁ బండితయ్య;
భక్తైకదేహుండు పరమేశ్వరుండు
భక్తసత్ప్రాణుండు పండితస్వామి;
మల్లికార్జుననామి మల్లికార్జునుఁడు;
మల్లికార్జునకీర్తి మల్లికార్జునుఁడు;
మహి[3]లోనఁ బండిత మల్లికార్జునుని

---

౧. రమణుఁ-డ. ౨. లోచనయుగం. ౩. లోకబంధుఁడు.

మహిమలు వర్ణింప మనుజుల తరమె ?
కను సర్గి నుత్పత్తికర్త నా బ్రహ్మ
పడి బ్రహ్మ మను బ్రహ్మవాదులఁ ద్రుంచి
హరభక్తి యుత్పత్తి కధిపతి నాఁగఁ
బరగెఁ దాఁ దొల్లి శ్రీపతి పండితయ్య ;
స్థితికర్త హరి నుమాపతికి మ్రొక్కించి
క్షితి విష్ణువాదులఁ గీటడఁగించి,
చెనసి భక్తిక్రియా స్థితికర్త యనఁగఁ
జనియెను లెంక మంచన పండితయ్య,
౧గాఢగా సంహారకర్తయ యనుచు
సాధారణముగ నీశ్వరుఁ బల్కుభక్తి
దూరాన్యసమయసంహారుఁడై చనియె
శూరుండు మల్లికార్జునపండితయ్య ;
ఖ్యాపితభక్తికిఁ గారణపురుషు
లై పండితత్రయం బన భువిఁ జనియెఁ ;
వనము నీ పండితత్రయములో మాన్యుఁ
డన నొప్పు మల్లికార్జున పండితయ్య ;
అట్టి పండితమల్లికార్జును–మహిమ

---

౧. గాఢమై (మై; య). సం.–" సంహారకర్త్రైవ మహాదేవ ఇత్య
సమంజసం వచ శ్శాస్త్రపరిజ్ఞాన మవిజ్ఞాయ వదంతి యే". ౨. చరిత.

మిట్టలంబుగ నుతియింతు నెట్లనిన
ధరఁ దత్కథానుసంధానంబు[1] వినుము—
కర మొప్పు దక్షిణ కైలాస మనఁగఁ
జను సర్వపర్వత సార్వభౌమాఖ్య
తను బేర్చు శ్రీగిరీంద్రంబు దా నదియు
ననుపమ ప్రమథ[2]గణాస్థాన వేది,
మునుల ముముక్షుల [3]మూలబండరువు,
బాగొందఁ [4]బర్వతు పండినతపము
ప్రోగైన [5]మూర్తి, శంభుని యశోరాశి,
గరువుగట్టిన మహాకాశంబు, శ్రుతుల
శిరము, ఘనీభవించిన పరంజ్యోతి,
దఱగని పుణ్యంబు, తపనిధినుతుల
గుఱి, సదాశివుని యంకురం, మద్రిజాత
వలపలి బరి, భక్తవరుల యిల్వేల్పు,
సలనంబు లేని విజ్ఞానాబ్ధికడలు,
ధృతి ముద్దగించిన దివ్యామృతంబు,
లత గరిగొన్న మూలస్తంభ మనఁగఁ
జెలువారునట్టి యా శ్రీశైల శిఖర

---

౧. వినుఁడు. ౨. మహాస్థాన. ౩. మొదలి. ౪. బండిను. ౫. ముక్తి.

కలితత్రిలోక విఖ్యాతయశః ప్ర
పూర్తియా శ్రీ స్వయంభూలింగ చక్ర
వర్తి, యసమకీర్తి, వారితనతజ
నార్తి, శ్రీమన్మల్లికార్జున లింగ
మూర్తి యొప్పారు [1]సమున్నత మహిమ,

భక్తప్రశంస

నట్టి శ్రీమన్మల్లికార్జున భక్తి
పట్టభద్రులును, శ్రీ పర్వతక్షేత్ర
వాసులు, యామ్య కైలాసచూడా వి
భాసితకీర్తి విభ్రాజితమణులు,
వరభుక్తి చిరముక్తికర భక్తిరతులు,
నరచర్మధర కర్మహారధర్మవరులు,
గృతకృత్యహితభృత్యధృతసత్యరతులు,
వ్రతధామభృతసీమజితకామముఖులు,
సిరకోపపరతాపఖరపాపహరులు,
హారతంత్ర గురుమంత్ర పరతంత్ర్యచరులు,
ధన్యులు, సుకృతవదాన్యులు, విగత
దైన్యులు, లోకైకమాన్యులు, వరమ
పాత్రప్రసాదైకగాత్రులు, గర్మ

---

౧. సంపూరిత.

జైత్రులు, భవలతా దాత్రులు, ద్రిమల
దూరులు, శుభతరాకారులు, గత వి
కారులు, విజిత సంసారుల్, దయా వి
నిద్రులు, కలియుగరుద్రులు, వీర
భద్రులు, కరుణాసముద్రులు, బుధమ
నోజ్ఞులు, దూరీకృతాజ్ఞులు, శ్రుతివి
ధిజ్ఞులు, వినుతదైవజ్ఞు, లవార్య
వీర్యులు, శివపదాచార్యులు, ప్రణమి
తార్యులు, త్రిభువనవర్యు లనంగఁ
బూజ్యత శ్రుతి పరిస్ఫుట వీరభక్తి
రాజ్యైక మహిమాభిరతి సుఖించుచును
మానితాసంఖ్యాత మాహేశ్వరులు, శి
వానందనిలయులై యం దొక్కనాఁడు

భక్తానుగ్రహణము

అరుదుగ శ్రీమల్లికార్జున దేవు
[1]నురుమంటపస్థలి నొడ్డోలగమున
శివభక్తి తత్త్వగోష్ఠీ ప్రసంగమునఁ
దవిలి నూతన పురాతన భక్తమహిమ
లంకించుచును నిజాపాంగ హర్షాశ్రు

[1] వర. ...వడ్డో.

కంకణాంబులు గాలఁ గరుణ నన్ జూచి
యాలోన మధు మధురాంచితాలాప
జాలంబు గర్ణరసాయనంబుగను
వీరమాహేశ్వరాచారవర్తనులు,
వారి దృష్టాదృష్ట వైభవోన్నతులు,
దండి[1]తాఘులు మన దండనాయకులు
మండితసత్త్వముల్ [2]దండితాఘులును

ప్రబంధకృతి స్వీకారము

విస్తరించిరి వొల్లి విఖ్యాతిగాఁ బ్ర
శస్త సద్భక్త ప్రసాదాతిశయాత
ఖ్యాతిగా సద్భక్తగణ[3]లాలనముగ
నూతనంబుగ జగన్నుతముగా మున్న
" బసవపురాణ " మొప్పఁగ రచించితివి;
బసవపురాణ ప్రబంధంబునందు
ప్రథిత పురాతనభక్త[4]గణాను
కథనంబు లితిహాసఘటనఁ గూర్చితివి;
వర వీరభక్తి సద్వైదికంబుగను
విరచించితివి " చతుర్వేదసారము "న;
బసవన్నమహిమ శుంభద్భక్తియుక్తిఁ

౧. తాఘులు. ౨. ఖండితాఘులును. ౩. లాలన. ౪. గణాను.

బసరించితివి గద్యపద్యాదికృతుల;
నర్ణవావృతధాత్రి[1]యం దొప్ప బసవ
వర్ణనల్ సేసితి వరుసన వీను
లారంగ [2]గురుమల్లికార్జున పండి
[3]తారాధ్యులచరిత్ర మర్థి వర్ణింపు;
పరిశిష్ట పరిమిత ప్రాక్తనభక్త
చరితంబు లితిహాససంగతి నొలయ
సంధింపు పండితచరితంబునందు;
బంధుర తన్మహాభక్తైకమహిమఁ
బసరింపు మనమ వా[4]క్పాటవశక్తి
నసలార [5]నొసగితి మని ప్రసాదింప

కవీశ్వర నామంబు

నిండారు భక్తితో నిఖిల భక్తులకు
దండ నమస్కృతిత్రయ మాచరించి
సరస[6]సద్భక్త ప్రసాదేక్షణామృ
తరసాబ్ధి కేలీ నితాంతసౌఖ్యంబుఁ
బరిచితసద్భక్త పాదారవింద

౧. నట్లొప్పు. ౨. మన. ౩. తారాధ్యచరితంబు నట్లు. ౪. క్పాటన. ౫. నొసఁగి. ౬. తద్భక్త.

పరిమళోత్తంస [1]విస్ఫార వైభవము
నసమసద్భక్త పాదాంకిత రేణు
లసితఫాల స్థలాలంకృతమహిమ
భాసిత సద్భక్తపద నఖముకుర
భాసమానాంగ[2] విభ్రమముఁ దలిర్ప
భవదీయ కారుణ్య పాత్రుండ నైతి
భువి నేన ధన్యుండఁ బుణ్యుండ నాదు.
వీర [3]భక్తిస్థల విశ్రుతాచార
సార వ్రతాదులు సఫలత [4]నొందె.
వాయార భక్తుల వర్ణింపఁ గంటిఁ
బాయక నాజిహ్వా పావనం బయ్యెఁ;
బ్రదికితి; నా జన్మఫలమెల్ల నేఁడు
దుదిముట్టె ననుచు సం[5]తోషాబ్ధిఁ దేలి
శివ[6]భక్తతతియాజ్ఞ శిరమునఁ దాల్చి
శివకవుల్ హర్షింపఁ జెప్ప[7]దుఁ గవిత.
ధర "నుమా మాతా, పితా రుద్ర" యనఁగ
వరపురాణోక్తి నీశ్వరకులజుండఁ
బె రెక్కఁదగిన శ్రీజెలిదేవి వేమ

---

౧. విస్తార. ౨. విగ్రహము. ౩. భక్త. ౪. నొంద. ౫. తోషం బెలర్ప. ౬. భక్తవరులాజ్ఞ; భక్తులాజ్ఞ నా. ౭. మ కవిత.

నారాధ్యులను పరమారాధ్యదేవు
మనుమశిష్యుండ శ్రీమద్గురులింగ
ఘన కరుణాహస్త గర్భసంభవుండ;
మును బసవపురాణమున నెన్నఁ[౧]దగిన
పెనుపారు జనులకుఁ బెంపుడుఁగొడుక;
బసవపురాణ[౨]ప్రబంధ మన్ పేరి
బసవపురాణ మన్ పట్టి గలాఁడ;
బసవగోత్రుండను బసవని కరుణ
బసవేశు శ్రీపాదపద్మ[౩]సేవకుఁడ;
బసవన్నఁ బొగడఁ బొల్పడు కవీంద్రుఁడను;
బసవన్నఁ [౪]బొగడఁ బొల్పడు [౫]పాఠకుండ;
బసవన్న దూత; నే బసవన్న బంట;
బసవన్న లెంక; నే బసవన్న లెంగి;
బసవన్న యిలువుట్టు బానిసకొడుక;
బసవన్న పన్నల పన్నఁ గావునను
బసవేశుపే రిడఁ బ్రాప్తవ్య మగుట
మనలక మా చెన్నమల్లికార్జునుని
బసవనామం బిడి భక్తిపెక్కువను

---

౧. బడిన. ౨. ప్రబంధంబుపేరి. ౩. శేఖరుఁడ. ౪. బాడ. ౫. కవీంద్రుండ.

బసవలింగం బని ప్రణుతించువాఁడ;
భవికృతారంభసంభవ[1]ధాన్యనిచయ
భవినిరీక్షణ రసపాకవితాన
భవిహస్తగత ఫలపత్ర[2]శాకాది
భవిగృహ[3]క్షేత్రాంఘ్రిప ధనవర్జితుఁడ;
భవజన దర్శన స్పర్శ నాలాప
వివిధ దానాదాన విషయదూరగుఁడ;
శుద్ధ[4]భక్తిస్థల శ్రుతిమతాచార
సిద్ధవీరవ్రత శీలాన్వితుండ;
నలిఁ బాల్కురికి సోమనాథుం డనంగ
వెలయువాఁడను; జతుర్వేదపారగుఁడ
నైన మత్కృతి విన నర్హుండు వలయుఁ
గాన నీ వర్థి నాకర్ణింపవలయు.
విను [5]సూరనామాత్య, వినమితామాత్య,
యనఘసాంగత్య, దృగంచలశైత్య,
పరమపవిత్ర, యూపస్తంబసూత్ర,
హారితసగోత్ర, విద్యాపుణ్య[6]యాత్ర,
బసవాంతరంగ, శుంభద్గుణోత్తుంగ,

---

౧. భావ్య. ౨. శాకాఘ. ౩. క్షేత్రాంక పతన. ౪. భక్త.
౫. మాచినామాత్య. ౬. గాత్ర.

యసమవిలాసాంగ, యార్యానుషంగ,
వీరభక్తిస్థైర్య, విపులదోర్వీర్య,
సార[1]తరౌదార్య, సంచితధైర్య,
వీర[2]పోచేశ్వర విశ్రుతాచార్య
కారుణ్యహస్తాబ్జ గర్భసంభవుఁడ,
చరలింగ గురులింగ సాహిత్యలింగ
చిరసమనిష్ఠైకశీలవర్ధనుఁడ
[3]కడు మించి శివునకుఁ గన్ను లర్పించి
పడసిన దృఢవీర[4]భక్తివర్ధనుఁడ,
నీ దృగర్పితపునరాదాన[5]రతికి,
నీ దానధర్మవినీతికి మెచ్చి
బసవేశుడక్కిన భక్తుండ వనియు,
నసదృశలీల మా కను[6]గులం బనియు,
మచ్చిక నా ముద్దుమఱఁది వీ వనియు,
నెచ్చెలికాఁడవు నీవ కా కనియుఁ,
జాతుర్య సాహిత్యశాలి వీ వనియు,
శ్రోతృత్వమునకుఁ బాత్రుండ వీ వనియు,
రచియింతుఁ బండితారాధ్యచరిత్ర

---

౧. గుణౌ. ౨. పూజేశ్వర; పోతేశ్వర; దోశేశ్వర; మహేశ్వర. 3. కడ మించి. ౪. భక్త. ౫. రతిని. ౬. గలం.

మచలితప్రీతి[౧]యు, నతిశయభక్తి
బుద్ధియు,[౨] భవదీయ పుత్రపౌత్రాభి
వృద్ధియు, సంపత్సమృద్ధియుఁ, జిదభి
వృద్ధియు, నిష్టార్థసిద్ధియు, నాత్మ
శుద్ధియు, లోకప్రసిద్ధియు, నాయు
రారోగ్య భాగ్య సదైశ్వర్య సౌఖ్య
భూరిసమృద్ధియుఁ బొందె[౩]డ మనుచు
దీవించి నిన్ను సంభావించి శ్రోత్రఁ
గావింతు సచివాగ్రగణ్య సూరార్య

కావ్యకలానుక్రమణిక (కవితాప్రశంస)

తత్కథావిషయ వైదగ్ధ్య మెట్లనిన—
[౪]సత్కృతియన నూత్న సంగతి దనరఁ
దొమ్మిదిరసములు [౫]దులు[౬]కాడు దాని
యిమ్మడి వర్ణన [౭]లెసగంగ ద్విగుణ
మగు నలంకారంబు లస[౮]లారు దాని
ద్విగుణార్థభావముల్ దీటుకొనంగఁ

---

౧. నీ కతి. ౨. భవదియ్య—ఇట్లు పూర్వులు వ్రాసేవారు. ౩. దమ. ౪. ఇక్కడనుండి సంస్కృతగ్రంథములో కవిత్వమును గురించిన ద్విపదల కనువాదము లేదు. ౫. దొలు. ౬. కాదవాని. ౭. లెసగఁ దద్వి. ౮. లారవాని.

దేటతెనుంగున ద్విపద రచింతుఁ
బాటిగాఁ దత్కథాప్రౌఢి యెట్లనిన—
జాతులు మాత్రానుసంధాన గణవి
నీతులు గాన 'యనియతి గణై' ర
నియమఁ 'బ్రాసోవా' యనియు 'యతిర్వా' య
నియుఁ జెప్ప ఛందో వినిహితోక్తి గాన
ప్రాసమైనను యతిపైవడి యైన
దేసిగా నిలిపి యాదిప్రాస నియతి
దప్పకుండఁగ ద్విపదలు రచియింతు
నొప్పదు ద్విపద¹గ్రామ్యోక్తి నావలవ
దారూఢ గద్యపద్యాది ప్రబంధ
పూరిత సంస్కృత భూయిష్ఠ రచన
మానుగా సర్వసామాన్యంబు గామి
జాను తెనుఁగు విశేషము ప్రసన్నతకు
నట్టులుఁగాక కావ్యప్రౌఢిపేర్మి
నెట్టణ రచియింప నేర్చినఁజాలు
నుపమింప గద్యపద్యోదాత్తకృతులు
ద్విపదయు సమమ భావింప నెట్లనిన
సరళత సరణి ప్రసన్నత సెన్ను

¹. గ్రామ్యోక్తి.

పరిణతి గణపదపద్ధతి శబ్ద
శుద్ధి ప్రయోగప్రసిద్ధి గళాస
మృద్ధి నానుడి వడి మితి రతి యర్థ
పుష్టి నైజము రసపుష్టి వినూత్న
సృష్టి విశేష్యవిశేషణశ్లేష
సొంపు గుమారతవెంపు మాధుర్య
మింపు మృదుత్వంబు [1]నింపో[2]జ [3]ఋజువు
యమకంబు గమకంబు యతి[4]గతి గార
కము పూరకము ప్రియ గాంతి విశ్రాంతి
రంగు బెడంగు మెఱుంగు సమాన
సంగతి యక్షరశయ్యాసంఘటన
నిపుణత [5]రసికత నెఱిసమాధాన
ముపమాన మవధానముత్ప్రేక్ష లక్ష్య
లక్షణవ్యక్తి యలంకారయుక్తి
దక్షత సుమతి విచక్షత యనిన
జాతులు రచనాప్రణీతులు గావ్య
నీతులు రీతులు నేతు లుట్టంగ
వరకవు ల్గొనియాడ వర్ణనకెక్క

---

౧. గుం; సుం. ౨. జా. ౩. చ (స)దువు. ౪. రతి. ౫. సర
౬. సార్థ.

ధరఁ జెప్పఁ గృతియు నుద్యత్కృతిగాక,

కుకవినింద

జల్లి పూరక మపశబ్ద మక్రమము,
[1]వొల్ల విక్రియ జడ్డువాడ వసంఘటన,
గాకు వ్యర్థం బసంగతి విరసంబు
వైకల్య మత్యుక్తి వైరిపదంబు,
దలవిరు పసమగ్రత శిథిలబంధ,
మొలు పబంధంబు గ్రామ్యోక్తి గంటకము
[2]ద్రావ ఛందోవిరుద్ధం బాదియగున
లాపప్రలాపోక్తి లాఘవం బనక
వసిగూర్చు కృతులునా వడ్లునుఁ బెరుఁగుఁ
బిసుకుఁ చందపు బిలిబిలికృతుల్ గృతులె?
యటుగాన యభివినుతానందితోక్తిఁ
బటుగద్యపద్యప్రబంధసామ్యముగఁ
గావ్యకళాప్రౌఢిఁ గల్పింతు, [3] ద్విపద
కావ్యంబు భావ్యంబుగాన యట్లయ్యు
నవికల వేదవేదాంతేతిహాస
వివిధాగమపురాణ విహితసూక్తముల
నిదమిత్థ మనుచోట నివియ ప్రామాణ్య

౧. వొల్లు. ౨. లాప; లాబ. 3. (గవిత.

పదములుగాఁగ ద్విపదలు సంధింతు,
సొబ్టైనరత్నంబుచుట్టునుఁ [1]బసిఁడి
గట్టిన [2]భావన నెట్టణఁ దెనుఁగు
సంధిపూర్వాపరసంఘటనముల
బంధురఛందోనిబద్ధముల్గాఁగ
వేద [3]సూక్తములకు వెరవైనమాట
లాదటఁ గల్పింతు నవిజల్లియనక
[4]వలనెఱింగియు వేదవాక్యంబు ద్విపద
కొలఁదిన పలుకుటకును మది మెచ్చి
[5]వ్రేలిముద్రిక రత్నకీలన సేయు
చో లేశమైన వచ్చునె రత్నమొత్త
సొబ్టైన రత్నంబుచుట్టును బసిఁడి
గట్టుట యది వివేకం బట్లయయ్యు
దేసిగా విరచించు ద్విపదకు వల్లుఁ
బ్రాసంబులును బొందువడఁ దాపవలయు
ననుచుఁ దదీయ సూక్తాక్షరపంక్తిఁ
[6]జెనకక [7]యింతొప్పఁ జెప్పనే యనుచు

---

౧. బైఁడి. ౨. భావాన. ౩. సూక్తులకును. ౪. వలగని తద్వేదవాక్యంబు; వలగని తద్వేదవేదులు. ౫. కేలి. ౬. జైనయక. ౭. యింపొంద.

సన్నుతిసేయుచు సత్కవు లలరఁ
దిన్నని సూక్తుల ద్విపద రచింతు
నదియునుగా నైహికాముష్మిక ద్వి
పదహేతువగుట ద్విపదనాఁగఁ బరగు
ద్విపదాంబురుహముల ధృతిబసవేశు
ద్విపదాంబురుహము లతిప్రీతిఁ బూన్తు
బసవలింగము గృతిపతియయ్యె, కృతియు
రసికతఁ బండితారాధ్యచరిత్ర
మయ్యె, పాల్కురికిసోమనార్యుఁడు సుకవి
యయ్యె, కథాశ్రోత సూరామాత్యుఁడయ్యె
కృతిపతి గృతి గవి గృతికథాశ్రోత
క్షితిఁ జెప్పనొప్పదే శివభక్తసభల

అవాంతర పండితాది దేశికవర్ణన

శ్రీశైవసమయ దేశికచక్రవర్తి[1]
[2]పాశమోచనకళా పారీణమూర్తి
శుంభద్దిగంతవిశ్రుత [3]శివకీర్తి
శాంభవదీక్షాభిజాతానువర్తి
యుత్తమోత్తముఁడు, సంయుతవీరభక్తి

---

౧. ఇంతవరకును సంస్కృతానువాదము లేదు. ౨. పాశ విమోచన పటుకళామూర్తి. ౩. సిత; శుభ.

వృత్తచిత్తుఁడు, సతుర్వేదార్థవేత్త,
గహనసంసృతి శిరఃఖండనహేతి,
మహితపంచాక్షరీమంత్రసిద్ధుండు,
వేదాగమపురాణ [1]వివిధ-[2]శాస్త్రోప
[3]పాదితరుద్రాక్షభసితభూషణుఁడు
యమనియమాది వ్రతాచారసార
శమదమోత్కృష్టనిష్ఠా[4]గరిష్ఠుండు,
నంతర్బహిర్ధ్యాన యజనవంతుం, డ
వాంతరయ్యయనంగ హరగణాఢ్యుండు,
వారిశిష్యుండు దుర్వారసంసార
దూరవీరవ్రతోద్ధురవర్తనుండు,
శైవధర్మోత్తమాచార్యుం [5]డనంగ
దైవుండు నద్వైతతత్త్వతత్పరుఁడు,
న్యాయవైశేషికోదాత్తశాస్త్రాన
పాయదర్శన పరిపాలనక్షముఁడు,
స్వకృపావలోకనోత్సారితశిష్య
నికరమలత్రయ [6]నిష్ఠితేంద్రియుఁడు,
దంత్రా[7]ధిగతవీరతంత్రస్వతంత్ర

---

౧. విహిత. ౨. శాస్త్రను. 3. వాదిత. ౪. మహి.
౫. డునతగ. (?) ౬. నిరసి. ౭. భి.

మంత్రాధిగతరాజ మంత్రసిద్ధుండు,
వేదవేదాంత వివిధపురా[1]ణోప
పాదిత కేవల [2]భక్తివర్ధనుఁడు,
వందిత [3]నతపాదపద్ముండు, సుకవి
మండలి విబుధసమాజపూజితుఁడు,
ఆరూఢకీర్తిశుఁడగు కోటిపల్లి
యారాధ్యులనఁగ లోకారాధ్యమూర్తి,
యసమతదీయ లోకారాధ్య శిష్య
విసరాగ్రగణ్యుండు వీరవ్రతుండు
సన "సరుద్రోనాత్ర సంశయో"యనఁగ
జనియించినట్టి సాక్షాద్రుద్రమూర్తి,
వశుయోగపాదాదిపరవాది విసర
విశసనప్రత్యక్షవీరభద్రుండు
దండితాఘుఁడు జగత్పావనకార
ణుండు విశ్రుత జగన్నుత[4]సితకీర్తి
యధికశాపానుగ్రహసమగ్రబలస
మధిగత దివ్యపంచాక్షరీవేత్త
వావదూకానీక వాగ్బంధనక్రి
యావిశారదుఁడు లోకారాధ్యమూర్తి,

---

౧. ణానువాదిత. ౨. భక్త. ౩. నుత. ౪. శివ.

వరగి "శైవో దశప్రత్యయో" యనఁగ
వరువడిం జనుదశప్రత్యయాన్వితుఁడు,
ధన్యుండు, దేశికోత్తముఁడు; లోకైక
మాన్యుండు, పండితమల్లికార్జునుఁడు
అట్టి పండితమల్లికార్జునారాధ్య
పట్టబద్ధుని సముద్భవ మెట్టులనిన—

మల్లికార్జున పండితోత్పత్తి

ననమాంబకుఁడు శ్రీవృషాధినాయకుని
బసవనామంబిడి ప్రమథానుమతిని
వాలారుసద్భక్తి వర్ధనార్థముగ
భూలోకమున కర్థిఁ బుత్తెంచుతఱిని
ననుపమ పరమపరానంద మొసగు
తనపాదభక్తియుఁ దన్నంది కేశు
సర్వజ్ఞతయు, భృంగి సహజనిష్ఠయును,
దూర్వాసముఖ్యుల ధ్రువశాపశక్తి,
యక్షపాదాదుల యతులితవాగ్వి
చక్షత, యుపమన్యు సద్గురుత్వంబు
మహనీయరుద్ర ప్రమథగణాధిపుల
సహజస్వకీయ ప్రసాదైకరతియుఁ
బ్రాక్తననూతన భక్తగణముల

వ్యక్తదృష్టప్రత్యయారూఢమహిమ,
ఘనవీరభద్రు విఖ్యాపితశౌర్య
మునుగూడనట్లొక్క మూర్తిగాఁ దలఁప
ముక్కంటితలఁపు దా మూర్తీభవించి
చక్కఁగా భువిఁ జక్కఁ జాగిలమ్రొక్క
నానందుఁడై శంభుఁ డమ్మూర్తి కపుడ
నానాపురాణ విజ్ఞానంబు నొసగి
తనదు ప్రసాదసుధావృష్టి ముంచి
యనుపమ ప్రమథగణాస్థాన మమర
బసవకుమారుని పజ్జను నీవు
వసుధకు శివభక్తి వర్ధనార్థముగ
నరుగుము[1]నేను లోకారాధ్యమూర్తి!
కరచరణాద్యంగకములతో వచ్చి
శిష్యుఁగా నిన్ను శిక్షించి రక్షించి
శిష్యప్రశిష్య ప్రసిద్ధుఁ గావించి,
లోకగురుత్వ, మలుష్టవైభవముఁ,
బ్రాకటస్వసమయ పాలనత్వంబుఁ,
బరసమ[3]యాంతక ప్రథిత[4]ప్రశక్తిఁ,
బరమపాండిత్య విభ్రాజితమహిమ,

---

౧ నేము. ౨. నంద. ౩. యాంతర. ౪. ప్రసక్తి.

వీరభక్తస్థల విశ్రుతా[1]చార
సారవ్రతైక నిష్ఠాపరత్వంబు,
నసమశాపానుగ్రహ సమగ్రతయును,
రసవిషయాది వైరాగ్యవర్తనము,
వేదవేదాంతోపపాదితమత్ప్ర
సాదవిశేష సం[2]పాదనప్రతిభ,
[3]శివమహత్త్వప్రతిష్ఠిత[4]వచస్సిద్ధి
శివతత్త్వసార సంచితకళావృద్ధి
సము[5]దిత[6]శివయోగ సంపత్సమృద్ధి,
నమిత[7]దృష్టప్రత్యయాంచిత మహిమ
ఘోర[8]నిస్సార సంసారవారాశి
పారగత్వముఁ గళాపరతంత్రతయును
నొసఁగెద వేంగిమహోర్వీస్థలమున
నసమానలీల[9]దక్షారామమొప్పు
నప్పురంబున సముద్యన్మహామహిమ
నొప్పు శ్రీభీమేశ్వరోరులింగంబు;
[10]రూఢిఁ దద్దేవు పురోహితశ్రేష్ఠుఁ,

---

౧. చార్య. ౨. పాదిత. ౩. శివతత్త్వసారసంచిత. ౪. మహః ం; కళాప్రౌఢి. ౫. చిత. ౬. వినియోగ. ౭. దివ్య.. ంసారదుర్వార. ౯. ద్రాక్ష. ౧౦. ప్రౌఢి.

డీడిత [1]విద్వన్మహిష్ఠుండు వీర
భక్తిసత్తముఁడు సద్బ్రాహ్మణోత్తముఁడు
వ్యక్త[2]వానసవంశవర్ధనకరుఁడు
వాత్రుండు భీమనపండితేంద్రుండు
పుత్రార్థియై మమ్ము భువి భజింపుచును
శ్రీదివ్యపంచాక్షరీ[3]శుభమంత్ర
మాదట శుద్ధాత్ముఁడై యనుష్ఠింప
బహుపురశ్చరణలు వాటిల్లె నిపుడు
మహినొప్పు శ్రీగిరి మల్లికార్జునుని
సన్నిధి నొకపురశ్చరణ గావింపు
చున్నవాఁ డతనికి నుదయింపు మనుఁడు
ననురక్తి సాష్టాంగుఁడై యేఁగుదెంచి
జనియించె భీమాఖ్యసాధ్వి గౌరాంబ
జఠరంబున జనని జఠరకఠోర
పితరాపహారణ[4]కర్మఠుఁ డురుమతిని
మల్లికార్జున[5]కీర్తి మహితశ్రీశైల
మల్లికార్జునదేవు మహనీయనామ
మగుటఁ బండితమల్లికార్జునుం డనఁగ

---

౧. దీవ్య. ౨. కారణ; సం. కన్న. ప్రాణస. ౩. సిద్ధమంత్ర; మంత్రరాజ. ౪. కర్మఠలుంతమతిని; కర్మఠుఁడుసమ్మతిని; ౫. మూర్తి.

నగణితప్రీతి దక్షారామమునకుఁ
జని యంత మఱియును సద్గురుమూర్తి
యనఘుఁడు గోటిపల్లారాధ్య దేవ
దేవుని సత్కృపా దృగ్విలోచనసు
ధావార్ధి మధ్యగత క్రీడవలన
సంకీర్ణబహుపూర్వ జన్మ[1]మలాది
పంకం బణఁచి వీరభక్తిదీక్షాది
విధిఁ గ్రియా[2]సంస్కార విధు లాచరించి
విధిలిఖితలలాట వివిధదురక్ష
రావళి మాయ భస్మాభిషేక ప్ర
భావసంగతిభూతి పట్టంబుఁ బూని
శస్తసదాచార్య హస్తస్వకీయ
మస్తకసంయోగ విస్తార[3]విధులఁ
బాంచభౌతికశుద్ధి భావశుద్ధియు సృ
జించి తదీయ దేశికదయారూఢి
శ్రీమూలమంత్ర దయామృతసార
కామితనిజకర్మ కలితసంగతిని
ధృతిఁ బశుపాశపతి జ్ఞానదృష్టి
మతివెల్గ మాయాతమంబుఁ దూలించి

౧. ఫలాది. ౨. సుస్థాన. ౩. విమలపాంచ.

సద్గురుకరుణా సముద్గతపరమ
చిద్గతతన్మంత్ర హృద్గతలింగ
సన్నిహితాంగ సత్సంగతలింగ
సన్నిహితప్రాణ సంబంధకళల
సప్రాణలింగ లింగప్రాణమథన
సుప్రసాదానుభవా[1]ప్రమత్తేంద్రి
యావధానము, విషయాన్యసుఖాంత
రావధానముఁ, దదీయాసక్తిఁ[2]బడసి
విధినిషేధాతీత వీరశైవోక్త
విధి "సద్గురుభ్యో నివేదయే" త్తనఁగ
నవికల ప్రాణదేహార్థముల్ పూర్వ
భవ భావి భవసముద్భవహరు, సకల
భవహరు, సాక్షాదభవు, జితభావ
భవు, శివు, శ్రీకోటి పల్లియారాధ్య
దేవు శ్రీపాదుకేందీవరంబులకు
భావం బెలర్ప నర్పణ మాచరించి
పడసి ప్రాణార్పణ ప్రాణలింగంబు
వడసి తత్తనుసమర్పణ ప్రసాదంబు
వడసి తద్ధన సమర్పణ జంగమంబు

---

౧. ప్రమథేంద్ర సావధానము. ౨. జేసి.

వడసి తత్పూజాను భవభజనంబు
లాడఁబడ వీరవ్రతోద్యుక్తి నడవ
బుడివుల్లు వోవుచు భూసురుల్ నరులుఁ
బండితుఁ జూచి పైఁపక యొక్కనాఁడు
"వండితయ్యా! నీవు పౌరాణికుఁడవు,
సద్విజోత్తముఁడవు, సచ్చరిత్రుఁడవు,
విద్వాంసుఁడవు, వేద విదుఁడ వట్లయ్యు
భూతియు రుద్రాక్షములుఁ దాల్పనగునె
నీతియె లింగసన్నిహితమైయున్కి?
పాదోదకంబుఁ బ్రసాదంబుఁ గొనఁగ
భూదేవతార్హమే వైదికమతమె?
హరివిరించ్యాదిసురాసురముని ని
కరముఁ దాల్చినవారుఁ గలరె మున్నాది?"
ననుడుఁ గించిద్దరహసితాస్యుఁ డగుచుఁ

విభూతిమహిమ సిద్ధాంతము

గనుఁగొని "యాద్యులఁ గానరె? వినరె?
యితరులే? చదువరే? యెఱుఁగరే? నీచ
మతులె? 'భూత్యై న ప్రమదితవ్య' మనఁగ
నాయజుశ్శ్రుతి దదీయార్థంబకాదె?
మ్రోయంగ 'నగ్నే స్సముత్థయా' యనియు,

దఱిఁ ‘ త్రిపుండ్రస్యచ ధారణం ’ బనియు
మఱియును ‘ నైవప్రమదితవ్య ’ మనియు
మనువాక్య మఖిలసమ్మత మధర్వణము;
నను ‘ విమృజ్యాంగాని సంస్పృశే ’ త్తనఁగఁ
దదనంతరంబ కాత్యాయనగృహ్య
మదియు ‘ దేవానాం త్రయాయుష ’ మ్మనఁగ
నొందఁగాలాగ్ని రుద్రోపనిషత్తు
నందతా ‘ నచపున రావర్తత ’ యనఁ
బరగ నారాయణోపనిషత్తునందు
వరువడి ‘ విరజా విపాప్మా ’ యనంగ
నఱలేక మఱియు భీమాగమసూక్తి
గుఱిఁ ‘ దత్ఫలం కోటిగుణితం ’ బనంగ
సంశయం బేల భస్మస్నాన మన, ‘ న
సంశయో ’ యన, భువిఁ జాటుచునుండు
నొగియు శ్వేతాశ్వతరోపనిషత్తు
దగ ‘ మంత్రితం భస్మ ధారయే ’ త్తనఁగఁ
బాటిమై పరగు జాబాలిశాఖలను
మాట ‘ సఏష భస్మజ్యోతి ’ యనఁగ
వరుస దీనికి మానవపురాణసూక్తి
వరుసగా ‘ జ్యోతిర్భవత్యేవ ’ యనఁగఁ

దా రౌద్రమైన బోధాయనస్మృతియు
వారక 'మా త్వా హవామహే' యనఁగ
భాతిగా శాతాతపస్మృతి సదభి
జాతోక్తియట్ల 'భస్మచ్ఛన్న' యనఁగ
జ్ఞానాదిమైన విజ్ఞానేశ్వరంబు
దాన 'భస్మోద్ధూళితం' బన నింకఁ
జదువు లేఁటికి? వృద్ధశాతాతపంబు
నది 'వైశ్వదేవేశ్వ రార్చనే' యనఁ దొ-
డంగి 'ధృతత్రిపుండ్ర' యనఁగ నట్ల
సాంగమై మ్రోయు లౌగాక్షికస్మృతియు
రంగద్గతిని 'త్రిపుండ్రం బ్రాహ్మణో' య-
నంగఁ దా 'విద్వా' ననంగఁ గూర్మమున-
లలి 'మనసాపి న లంఘయే' త్తనఁగఁ
దెలియంగ 'శ్రుత్యా విధీయతే' యనఁగ
'యస్మా' త్తనంగఁ 'దత్త్యాగీ' యనంగ
విస్మృతిఁ 'బతితో భవే' త్తన నట్టు
లడరి త్రిపుండ్రవాక్యంబాది నెన్నఁ
బడఁగ మీఁద 'సురవిప్రాణా' మనంగ
సురలకు ద్విజుల కచ్చుగఁ ద్రిపుండ్రముగ
నరుదొంద భస్మ మర్మంబు దాల్పంగ

వల 'వర్తులంనృపవైశ్యయో' రనఁగ
లలి నృపులకు వైశ్యులకు వర్తులముగ
సాంగంబుగా 'నర్ధచంద్రం తు వా' య-
నంగ 'శూద్రాణా' మనంగ శూద్రులకు
ధృతి 'నర్ధచంద్రాకృతి' రనఁగ నున్న
యితరజాతులకు 'నన్యేషా' మనంగ
నట 'నూర్ధ్వపుండ్రకం' బన నూర్ధ్వపుండ్ర
మటుగూడఁదాల్ప నర్హము భూతియండ్రు
ప్రతి 'నగ్నిదగ్ధేన భస్మనా' యనఁగ
ధృతి 'నగ్నిదగ్ధ మితి' శ్రుతియనఁగ
రయమందఁ గూర్మపురాణంబు ని ట్లు-
లియ 'స్రష్టసృష్టిచ్ఛలేనాహ' మనఁగ
సరిఁ 'ద్రిపుండ్రాంకం ప్రశస్యతే' యనఁ దొ-
డరి 'ససర్జ చ లలాటం హి తిర్య' క్క-
నఁగ మఱి 'యూర్ధ్వం' బనంగ 'వర్తుల' మ-
నఁగ సృష్టిసేయుచో నాఁ డాయతముగఁ
జేసెనో, నడువ్రయ్యఁ జేసెనో, పొడవు
సేసెనో, వట్రువసేసెనో మున్న,
భూతిత్రిపుండ్రముల్ వ్రాయ దేహులకు
భాతిగాఁ జేసెనో ఫాలముల్ మఱియుఁ

బాన లేమిటికి ‘ లుంపంతి దైవలిఖి
తాని ’నా ‘ నేతాని తాని ’నా మొదల
జగతి వెండియును శ్రీస్కాందసూక్తమునఁ
దగిలి ‘ యధీతం శ్రుతం తేన ’ యనఁగఁ
బెనుపొంద ‘ యేన విప్రేణ శిరసి ’ య-
నను ‘ త్రిపుండ్రం భస్మనా కృతం ’ బనఁగఁ
దగి ‘ కృతం స్యా దకృతంచైవ ’ యనఁగఁ
దగ ‘ శ్రుతమ ప్యశ్రుతం భవే ’ త్తనఁగ
ధర ‘ నధీత మనధీతంచ ’ యనంగ
ధరఁ ‘ త్రిపుండ్రం న యో ధారయే ’ త్తనఁగ
నననేల వేయు సర్వాగమోత్తరము
నను ‘ నాస్తి భస్మవినా స్నాన ’ మనఁగఁ
బొరి ‘ న దీక్షా న తపోమంత్ర ’ మనఁగ
ధర ‘ నయజ్ఞా దేవతార్చన ’ మనఁగ
జడను ‘ వేదాగమజ్ఞాన ’ మనంగ
వడి ‘ భస్మమాహాత్మ్య వర్జితం ’ బనఁగ
గరుడపురాణ విఖ్యాతసూక్తంబు
ధర ‘ నభావే వా తథావిప్ర ’ యనఁగ:
దగ ‘ లౌకికాగ్నే స్తదాహరే ’ త్తనఁగ
వగవంగ ‘ భస్మ నైవ ప్రకుర్వీత ’

యన 'నకుర్యాన్మృత్తికాదిభి' రన, మ-
లిన మొందఁ 'గోఽపి మలినధారి' యనఁగ
రతి నట్లు వాసిష్ఠరామాయణంబు
దతి 'యదసత్యం మృదా ధార్య' మనఁగ
నతిశయప్రీతి బ్రహ్మాండపురాణ
మత 'మహో! మోహస్య మాహాత్మ్య' మన మొ-
దలఁ 'త్రిపుండ్రం మోక్షదం త్యక్త్వ' మన, వి-
రల 'మేత దన్యత్ర రమతే' యనఁగ, ను-
చితసూక్తి యట్లు వాసిష్ఠలైంగంబు
మత 'మహో! మోహస్య మాహాత్మ్య' మనఁగఁ
జన, 'మయా వక్తుం న శక్యతే' యనఁగఁ
జెనసి 'యన్యత్ర విచేష్టితం' బనఁగ
సతతంబు నది సూతసంహితాసూక్త
మత 'మహో! మోహస్య మాహాత్మ్య' మనఁగ
వడి 'మునీంద్రా బ్రహ్మవాదినో' యన ని-
గుడ 'భస్మ సంత్యజ్య కుర్వ' న్ననంగ
నత్తఱి 'సన్యత్సమాహితా' యనఁగ
సత్తుగాఁ జను భవిష్యత్పురాణమునఁ
జనుసూక్తి 'శుధ్యతే సర్వపాపైశ్చ'
యన 'సితభస్మనా' యను మనుప్రోక్త

మయి 'శ్రుతయ స్స్మృతయశ్చైవ' యన వె-
లయఁ 'బురాణా న్యఖిలాని చ' యనఁగ
నలరుచు 'భస్మమాహాత్మ్యం' బనంగ
నిలఁ 'దత స్తద్ధారయే త్సదా' యనఁగఁ
గయికొనియట్లన కారణాగమము
క్రియ 'భస్మ వామకరే స్థాప్య' మనఁగ
మతి 'దక్షిణే నాభిమంత్రితం' బనఁగ
రతి శివధర్మశాస్త్రాభిఖ్యాపితప్ర-
యుతసూక్తి 'వారుణ ముత్సృజ్య' యన ని-
యతమతి 'నాగ్నేయ మాచరే' త్తనఁగ
ఘనతరంబైన లింగపురాణయుక్తి
ననుషక్తి 'సర్వతీర్థావగాహశ్చ'
యనఁగ 'భూతిస్నాన' మనఁగ నుత్తమము
నను భవిష్యత్పురాణము భారతంబు
ననుమతి 'రక్షార్థ' మన 'మంగళార్థ'
మనఁ 'బవిత్రార్థంచ' యనఁగ 'లింగార్థ'
మన 'భస్మ దత్తం మయా పురా' యనఁగ
ననుపమవేదవేదాంతస్మృతీతి
హాసపురాణాగమాదుల నిట్లు
భూసురార్హమని త్రిపుండ్రంబుఁ జెప్ప

వినిహతజ్ఞానులై వేఱొండు దాల్పఁ
జన 'దూర్ధ్వపుండ్రం ద్విజాః కుర్యు' రనఁగ
ధర 'లీలయాపి కదాచన' యనఁగ
సరిఁ 'దదాకారేణ శస్త్రేణ' యనఁ ద-
గిలి 'భిద్యతే యమకింకరై' రనఁగఁ
దలఁపకే యముచేతి దండనం బీద్వి-
జులు 'నూర్ధ్వపుండ్రం త్రిశూలంచ' యన మ-
సలి 'వర్తులం చార్ధచంద్రకం' బనిన
యెడ 'లలాటే ధారయిష్యంతి' యన నె-
గడి 'మనుష్యాః పాపకర్మిణో' యనఁగఁ
బాపాత్ముఁ డతఁ డట్లు వారాశరాది
ఖ్యాపితలీల (శ్రీ) స్కాందంబుమ్రోయు
ధర 'నశుద్ధంచ తథా ప్రోక్త' మనఁగఁ
బొరి 'వర్తులం తూర్ధ్వపుండ్రకం' బన నె-
సగి 'యశుద్ధం చార్ధచంద్రకం' బనఁగ
నగు 'కీర్తితం చాంకుశాదిభి' రనఁగఁ
జన సాంబ మాసూతసంహితసూక్తు
లొనర నశ్రౌతంబు లూర్ధ్వపుండ్రాదు
లన 'లలాటే శ్రద్ధయాసహా' యనఁగ
మును 'ధారయిష్యంతి మోహేన' యనఁగ

నంద 'పాషండోపహత' నాఁ బురాణ
నందితంబైన మానవపురాణోక్త
గతి 'నధార్యం వైదికై ర్ద్విజై' రనఁగ
స్మృతుల పాటిన మనుస్మృతి నూర్ధ్వపుండ్ర
మవునె 'నోర్ధ్వం పుండ్ర' మన వాని మొగముఁ
దవిరి చూడఁగ 'ముఖం దృష్ట్వా' యనంగఁ
జరియింపవలయును జాంద్రాయణము వి-
నరె 'వ్రతం చాంద్రాయణం చరే' త్తనఁగ
నటుగాన శంఖచక్రాంకితులైన
కుటిలాత్ములను జూడఁ గూడునె? యట్టి
యెడ 'నాంకయే న్నదహే ద్దేహ' మన నె-
గడ 'నదహేత్కామకారత' యనఁగ
బోధాయనస్మృతి భువి శ్రౌతవిధికి
'నాధికుర్వంతి దగ్ధాంగ' నా నెట్లు
దెలియంగ 'నాంకయే ద్విప్రో' యనంగ
లలి 'దేవతాయుధలాంఛనై' రనఁగ
మొనసి యంద 'యది వా మోహా' త్తనంగఁ
జనఁ 'బత త్యేవ న సంశయో' యనఁగ
గౌతమస్మృతియు 'నాంగం దహే' త్తన స-
మాతతయుక్తి యమస్మృతిసూక్తి

యిల 'నాంకయేన్న దహేద్గాత్ర' మనఁగ
లలి 'దేవతాయుధలాంఛనై' రనఁగ
నత్తఱిఁ 'బాతిత్య'మన 'యాతి తత్క్ష-
ణా' త్తన స్మృతినివహార్థంబ; మఱియు
సరసమై చను సూతసంహితోక్తుల నొ-
నర 'న కుర్యా దంకనం నరో' యనఁగ
నరయఁ 'గుర్యాచ్చ చక్రాద్యై' రనంగ
నరిఁ 'బతత్యేవ న సంశయో' యనఁగ
న్యాయోక్తిఁ బరగు మానవపురాణంబు
'నాయుధై శ్శంఖచక్రాద్యై' రనంగఁ
దగ 'న దహేచ్చ కదాచన' యనఁగఁ
దగ 'నాధికార్యాః కదాచన' యనఁగ
నవు 'న సంభాష్యా ద్విజాదిభి' రనఁగ
నవల 'న దర్శనీయా'యన నృపతి
వేవేగఁ దనభూమి వెడలింపవలయు
వావిరి 'శీఘ్రం ప్రవాసయే' త్తనఁగఁ
బలుకఁజూడఁగరాని బ్రాహ్మణులైన
నిల శంఖచక్రాంకుఁ డేని వెండియును
బొరి 'న దహే చ్చక్రపూర్వకై' రనఁ గ-
దిరి 'యంకతో యస్య దేశాంత' మనఁ గ-

శాసనంబెనగ 'రాజా శీఘ్ర' మనఁ 'బ్ర
వాసయే' త్తనఁ బతి వాని దేశంబుఁ
జను వెలార్పఁగఁ బరాశరపురాణంబు
ననయంబుఁ జాట బ్రాహ్మణునైన నపుడ
పదపడి యజ్ఞవైభవఖండ సరణిఁ
దుదిఁ 'గస్యచి ల్లాంఛితో మర్త్య' యన మొ-
దల 'న సాక్షీ సర్వదా భవే' త్తనఁగ
లలి 'నాధికారీ చ లాంఛితో' యనఁగఁ
జని 'లాంఛితో హి నసంభాష్య' యనఁగఁ
జెనుపొందు నంద 'యస్పృశ్యా' యనంగ
నవల 'నదర్శనీయా' యన నతనిఁ
దవిలి పల్కఁగ ముట్ట దర్శింపరామి
భంగిగా 'రాజా' యనంగ, 'దేశా' త్త-
నంగఁ, దద్ద్విజులనానరపతి యపుడ
వేవేగఁ దనభూమి వెడలింపవలయు;
వావిరి 'శీఘ్రం ప్రవాసయే' త్తనఁగ
నటుగాన శంఖచక్రాదిముద్రలను
స్ఫుటతరంబుగ నూర్ధ్వపుండ్రంబుఁ దాల్చు
పాతకి ముట్టంగఁ బలుకంగఁ జూడ
నీతిగాదని చాటు నిగమస్మృతిత-

హీన పురాణాగమాదులు వినరె?
భూసురు లటు దాల్పఁ బూయంగఁదగునె?

రుద్రాక్ష మహిమ

యదిగాక శ్రుతుల రుద్రాక్షధారణ స-
ముదితరహస్య ప్రసూక్తు లెట్లనిన
విలసిల్లు నల యజుర్వేద సూత్రోక్తి
నలరి 'యేతాని రుద్రాక్షాణి' యనఁగ
నంద 'వేదా ధారయంతి' యనంగ
నంద 'దేవా ధారయంతి'నా, నాది
యయిన లైంగ్యంబు 'రుద్రాక్షధర శ్శు-
చి'యనంగ, మఱి 'శిరసిస్థితే' యనఁగ
భ్రమితులై మత్స్యపురాణంబు నట్ల
రమణ 'రుద్రాక్షధర శ్శుచి'యనఁగఁ
దనరారి కూర్మంబుఁ 'దరతి పాప్మాన'
మన 'వైశ్వదేవే సురార్చనే'యనఁగ
నాయతి 'మృణ్మయం వాపి'యనంగ
'తే యాంతి పరమాం గతి'మనఁగ, నట్ల
విచిత్రశైవోక్తి 'య ద్విప్రసంధ్యాది-
షు చ కర్మసు'యనంగ సూతసంహితయుఁ
నది వినరే 'కంఠమాశ్రిత్య' యనఁగ

మృదురీతి ‘ శ్వాపి వామ్రియతే ’ యనంగ
న్యాయోక్తినట ‘ కింపున ర్మానవాద-
యో ’యని మ్రోయంగ వేయేల యిట్లు
మఱియుఁ బురాణాగమ శ్రుతి స్మృతులు
నఱ లేక చెప్పు రుద్రాక్ష కల్పముల
నదిగాక భూతి రుద్రాక్షముల్ దాల్చి
వదలక శివుఁ గొల్చువారల వినుఁడు
అచలితప్రీతి బ్రహ్మాండపురాణ
వచనంబు ‘ రుద్రాక్షవలయా ’ యనంగఁ
బ్రతి ‘ జటాజూట విరాజిత ’యన, వి-
రతిఁ ‘ త్రిపుండ్రేన విరాజిత ’యన, మ-
లిన మేది ‘ భస్మావలిప్త సర్వాంగ ’
యనఁగనొప్పఁ బ్రణవ వ్యావర్ణనంబు
వాగడంగ ‘ రుద్రాక్షభూషణా ’ యనఁగఁ
దగ ‘ జటామండలధారిణీ ’ యనఁగఁ
దఱి ‘ నక్షమాలార్పిత కరా ’ యనంగ
నెఱిఁ ‘ గమండలు కరాన్వితా ’ యనంగ
నుఱుఁ ‘ త్రిపుండ్రావళి యుక్తాంగి ’ యనఁగ
గుఱి ‘ ఋగ్యజుస్సామ [1]ఘోషేణ ’ యనఁగ

---

౧. సం. రూపేణ.

నిల 'సేవతేస్మ మహేశ్వర' మనఁగ
నలరుఁ దా గాయత్రి వ్యావర్ణనంబు
రతిఁ 'త్రిపుండ్రేన విరాజిత' యనఁగ
ప్రేతయుక్తి 'రుద్రాక్ష వలయా' యనఁగ
సొగసి 'శుభ్రో జటాజూట' యనంగి
వగవంగ నది గ్రతువ్యావర్ణనంబు
సరిఁ 'త్రిపుండ్రోద్భాసి సర్వాంగ' యన న-
మరి యంద 'రుద్రాక్షమండనై' రనఁగ
వడి వాయవీయసావర్ణిసంహితల
సడిసన నిదియుఁ దా సమిదభిధాన
దేవతావ్యావర్ణనావృత్తి యనఁగఁ
దా వెండియుఁ బురాణతతులలోఁ జెల్వు
సరిఁ 'త్రిపుండ్రాంకిత సర్వాంగి' యన న-
మరి యంద 'రుద్రాక్షమండనై' రనఁగ
నదిగాక మొదల 'శుద్ధాత్మా' యనంగ
నదె వషడ్దేవతా వ్యావర్ణనంబు
దివిరి 'త్రిపుండ్రకో దివ్యై'రనంగ
నవిరళప్రీతి 'రుద్రాక్షైశ్చ' యనఁగఁ
దుది 'శుశుభే సతతో విష్ణు' రనఁగ

౧. సతతం.

నదియు 'భస్మస్నిగ్ధ' మనఁగ నవ్విష్ణు
వ్యావర్ణనము యజుర్వ్యావర్ణనంబు
శైవాదులందిట్లు సాంగమై మఱియుఁ
బోలంగ 'శుభ్రత్రిపుండ్రాణి' యనఁగ
లీల 'రక్షాభి రుద్ధూళిత' యనఁగ
మనసిడి 'రుద్రాక్షమాలా' యను వ-
చనము 'రుద్రాంశ్చ పంచబ్రహ్మ' యనఁ ద-
గిలి 'యథర్వశిర శ్శిఖే' యను నివి మొ-
దలఁ దుదఁ బెనఁగ రౌద్రముల మంత్రముల
వెలయుఁ 'బంచాక్షరీం విద్యా' మనంగ
నోలయ షడక్షరియును జపించుచును
నిటఁ 'బూజయేత్ పరమేశ్వర' మనఁగ
స్ఫుటభక్తి నీశ్వరపూజాభినిరతుఁ
డనఁగ నావ్యాసుని వ్యావర్ణనంబు
మును గాశికాఖండమునఁ జెప్పమఱియు
భువినొప్ప 'రుద్రాక్షభూషణా' యనఁగ
నవుఁ 'ద్రిపుండ్రాలంకృతాంగాశ్చ' యనఁగఁ
బొరి 'నక్షమాలావిభూషితా' యనఁగ
నరుదుగా స్వాయంభువాది మనువుల
వ్యావర్ణనము సెప్పఁ గావున నిట్టు

లావిధి విష్ణు సురాసురమునులు
భాస్వన్మహిమఁ గూర్మఘణితి 'సర్వే త-
పస్వినో' యన జటా భసితరుద్రాక్ష
ధరులు శివార్చనాపరులు గావునను
ధర నన్యలాంఛనధరు లెవ్వ రింక
నదిగాక శ్రుతుల ముఖ్యంబైన విజిత
మదనపాదోదక మహిమయు వినుఁడు

పాదోదక మహిమ

ధృతి 'నథాత్తో మహాదేవస్య' యనఁగ,
గతి 'వరం పాదోదకవిధి' యనంగఁ
జనఁగ 'వ్యాఖ్యాస్యామ శంఖం ప్రపూర్య'
యన 'గంధపుష్పాక్షతాదిభి' రను ని-
యతి 'నయం మే శిర స్యభ్యర్చ్య' యనఁగ
రతి 'ఋతగ్ం సత్యం పరం బ్రహ్మ' యనఁగఁ
బ్రీతి 'నితి ప్రపిబే' త్తనఁ దదను
భూతి పాదోదకంబులు గొనఁ జెప్ప
వేడుక నాయజుర్వేద సూత్రోక్తి
రూఢిమై 'భగవాంశ్చ రుద్రంపవిత్ర'
మన 'శతధా చ సహస్రధా సమ' మ-

న ' న పరిమితథా ' యనంగ, ' ననంత '
మనఁగఁ దదీయసూక్తావసాన ప్ర-
జనితవాక్యముల (శ్రీ) ' శంభు పాదోద
కం శుభం ' బనుచుఁ బ్రాఁగఁగఁ జెప్ప మఱి య-
సంశయంబుగ మూఁడుసంధ్యలయందు
శివపురాణంబు ప్రసిద్ధిగా నిట్లు
భువిని ' పాదోదకం పురభిద ' యనఁగ
రతిఁ ' పాశజాలహరం పరం ' బన, ని-
యతిఁ ' పాణిశుక్తిభి రాదాయ ' యనఁగ
నిలఁ ' బపుః కామం గణేశ్వరా ' యనఁగఁ
బెలుచఁ ' పాదోదకం పీత్వా ' యనంగ
నాదిఁ పాణిస్థలంబను సూక్తియంద
పాదోదకముఁగాని భ్రాంతి ' పశ్చా ద-
శుచిశంకయా ' యన సూతకియయ్యె
శుచియయ్యెఁ జేయియంచును నతిమోహ-
మున ' య ఆచామతి మోహేన ' యనఁగఁ
గానకాని చే గడ్డికొనఁగఁ దలంచు
ఖలుఁడు ' వింద్యాద్ బ్రహ్మ ఘాతుక ' మ్మనఁగఁ
దలపోయ బ్రహ్మఘాతుకుఁడు వెండియును
నిల ' భూమిభాగాశ్చ యే శుభా ' యనఁగ

నెలమిఁ 'దీర్ఘోదక సైన్యతే' యనంగ
శ్రుతిఁ 'గళాం నార్హంతి షోడశీ' మన, ని-
యతి 'దశపూర్వాన్ దశాపరా' ననఁ జ-
నదె 'యగమ్యాగామినశ్చైవ' యనఁగ
నిదె 'దురాచారాశ్చ యే నరా' యన, న-
వలఁ 'దేఽపి పూతా భవం త్యాశు' అనఁగఁ
దలపోయఁ 'బాదాంబుధ రణా' త్తన న-
మరి 'సర్వమంగళమాంగళ్య 'మనఁగఁ
బరి 'సర్వపావన పావన' మ్మనఁగ
లలి 'సర్వతీర్థఫలం సద్య 'యనఁ బొ-
దలి 'ప్రాప్యతే మూర్ధ్ని ధారణా' త్తనఁ ద-
విలి 'యశౌచం నైవ విద్యేత 'యనఁ ద-
గిలి 'సూతకే ప్రేతకే తథా' యన, ప-
సుధ 'గృహే యస్మిన్ ప్రసూతా' యనంగఁ
బదరుచు నంద' సంభాగా' త్తనఁగఁ బ్ర-
బలి 'దూషితశ్చాపి పాదాంబు' అనఁ గ్రి-
యలను 'బిభ్ర చ్ఛుద్ధి మాప్నుయా' త్తనఁగ
జగతి 'నుత్పాతప్రశమన 'మ్మనంగ
బిగి 'సర్వరోగ ప్రభేదన 'మ్మనఁగ
ధర 'నిష్టసిద్ధి ప్రదాయక' మ్మనఁగ

నవి యాదిగాఁగ బ్రహ్మాండపురాణ
వివిధసూక్తుల వేనవేల్వ్యాధంబులను
గఱికంపు పాదోదకము విస్తరించు
మఱియు లింగార్చనమహిమ యెట్లనిన—

లింగార్చన మహిమ

వినరె శ్రౌతస్మార్తవిధులు శోధించి
ననిచి 'ధ్యానా దర్చనా ద్ధారణా ద-
పి 'యనంగ విష్ణుప్రభృతిసురల్ మునులుఁ
బ్రయతి సంసార తారకమునా మన కి-
దియయంచు వీరభక్తిస్థలచిత్తు
లయి 'మరుతో మర్జయంత' నాశ్రుతిఁ జ-
నిన 'రుద్ర య త్తే జనిమ చారుచిత్ర'
మనదె 'న వాఽపి గుహ్యాం' బన విష్ణుఁ
డును బ్రహ్మయును నింద్రుఁడును సురల్ గొల్చి
పనుగొని తమతమపదములు వడయఁ
జనునంద 'సుయజా యజామహే' యనఁగ
మునులు క్రియాసాంగముగ భజియింప
'మా 'యంచు మృత్యువు మాయ 'యజామ-
హే 'యంచు మును బ్రమథేంద్రులు గొలువ,
గర్భాపదలు వాయ నర్చకుల్ గొలువ

గర్భోపనిషది వ్యక్తంబగు సూక్త-
ముల 'యది యోఽన్యాః ప్రముంచ్యామి' యనఁగ
నిలఁ 'దం ప్రపద్యే మహేశ్వర' మ్మనఁగఁ
జనఁ దదర్థము సూతసంహితసూక్త-
మున 'యది యోఽన్యాః ప్రముంచ్యామి' యనఁగ
నిలఁ 'దం ప్రపద్యే మహేశ్వర' మ్మన మ-
సలి 'విరజానలజం భస్మ' యనఁగ
నొగి 'గృహీత్వా చాగ్నిహోత్రజ' మ్మనఁగఁ
దగు 'సముద్ధూల్య సదాచార్య' మనఁగ
వినఁ 'బ్రణిప త్యాత్మవిద్యయా' యనఁగఁ
జని మీఁద 'సంసారసాగరం ఘోర'
మన 'లంఘయా మ్యహ మాత్మనో' యనఁగఁ
బనుగొనఁ దలఁచు గర్భగతుండు మఱియు
నవిక లాగమ పురాణామ్నాయ ముఖ్య
సవిశేష శివధర్మశాస్త్రాది సూక్త
ములఁ 'బునరావృత్తి మోచన' మ్మనఁ ద-
విలి 'పునర్జన్మ నవిద్యతే' యనఁగ
హారుఁబూన్చు నొకపుష్పమటుల జనని జ-
ఠరకఠోరపిఠరాటనము హరించు
ననిన నానాకుసుమావళిఁ బూన్చు

నన విధిఫలము లేమనవచ్చు ? మఱియుఁ
బురహారు నొకతుమ్మి పూవునఁబూన్చి
పరగ విష్ణుత్వంబు వడసె విష్ణుండు
బ్రహ్మేశు ద్రోణపుష్పంబులఁ బూన్చి
బ్రహ్మ బ్రహ్మత్వంబు వడసె, వెండియును
నొకపువ్వు శ్వేతుఁ డేయుక్తినో పూన్చి
ప్రకట సురాధీశపట్టంబుఁ దాల్చె
నర్కపుష్పముల నర్కాత్ముఁ బూజించి
యర్కుండు వడసెఁ దా నర్కపదంబు
అక్షతలందు ఫాలాక్షుఁ బూజించి
ఋక్షేశుఁడు వడసె ఋక్షేశు పదవి
శ్రీవృక్షదళముల శివునిఁబూజించి
శ్రీవనితయు నిజశ్రీత్వంబు వడసె
నవియేల వేయు మహాయజ్ఞనిచయ
వివిధదానానేక విపులధర్మముల
సకలతీర్థవ్రజ జపతపోధ్యాన
నికరనానావ్రత ప్రకరసంజనిత
ఫలకోటి యొక్కపుష్పంబునఁ బూన్చు
ఫలమున వెయిపాళ్ల పాలికి నెయిద-
వను పురాణము బ్రహ్మాణాదులు వినరె ?

పానరంగ 'న్య స్యైక పుష్పస్య' యనఁగఁ
బారి 'సహస్రాంశం నపూరయే' త్తన న-
లరి 'యత్ ప్రమాణఫలం భవే' త్తనఁగ

లింగధారణ మహిమ

మఱిలింగధారణ మహిమ వేదముల
నెఱుఁగరే యదియుఁదా నెయ్యది యనిన
నదిగాదె ఋక్సూక్తి యనుభవరోఁగ.
భిద 'మయం మే విశ్వభేషజో' యనఁగ
రతి '[1]యం శివాభిమర్శన' నాఁగ మతి ని-
యతి 'నయం మాతా అయం పితా' యనఁగ
నట 'నయం జీవాతు రాగమ' త్తనఁగ
ఘటియిల్లు ముంజేతికంకణంబునకు
దర్పణంబేల యంద 'యిదం తవ ప్ర
సర్పణ' మ్మంచు ఋక్సంహిత సాట
గూఢవేదాంత సంకులశిరోరత్న
రూఢి వెండియును శ్రీరుద్రోపనిషది
వడిఁ 'ప్రథమే నానువాకేన' యన నె-
గడు ప్రథమానువాక ప్రసూక్తంబు
ఆర 'యాతేరుద్ర' యనఁగ 'శివా త-

---

[1]. సం. అయం.

నూ రఘోరా' యని నొడువ, 'నపాప-
కాశినీ 'యనెడు వాక్యమున 'కపాప
కాశినీవపు 'రనంగా 'శ్రుతంతేన'
యను మహాస్తోత్ర విన్యాసనిరూఢిఁ
దనరి 'శిష్టాః ప్రసిద్ధా భగవ న్న
పాపా 'యనఁగ భవుభక్తుల భువి న-
పాపుల్ ప్రసిద్ధులు పరమ శిష్టులును
వ్యక్త 'మత స్త్వదీయా నపహాయ
భక్తా 'యనఁగ శివభక్తులు దక్క-
నన్యు లశిష్టుఁ బాపాత్ములు, మఱియు
'నన్యా నశిష్టా' ననఁగ 'నితినిశ్చి-
నోమి 'నా నిటు జగన్నుతి నిశ్చయించు
నామహాస్తోత్ర సూత్రార్థ మయ్యాదిఁ
జను రుద్రసూత్రార్థసరణి దానెట్టు
లన 'నఘోరాంగుఁడవయిన యోరుద్ర!
యొగి నీమహాలింగమూర్తియ ట్లొప్పి-
సగ నవినాభావసంబంధలీలఁ
జన నపాపులయంద సరిఁ బ్రకాశించు'
ననియెడుఁగాన నిరంతరలింగ
సహితులు, భువిఁ బాపరహితు లిమ్మాడ్కి-

మహిఁదాల్చినట్టి సన్మతు లెవ్వరనిన
నవికల వేదాగమార్థ ప్రయుక్త
నవిశేష శివధర్మశాస్త్రమార్గస్థుఁ
డై 'యింద్రనీలమయం లింగ' మనఁగ
నాయింద్రనీలమయంపు లింగంబు
విష్ణుండు ధరియించి వేడ్కభజించి
విష్ణుత్వ మది దనవృత్తిగాఁ బడసె
నప్పాట 'శైలమయం లింగ' మనఁగఁ
దప్పక చంద్రకాంతంపు లింగంబు
బ్రహ్మాయు ధరియించి భక్తి భజించి
బ్రహ్మాత్వ మది తనపాలుగాఁ బడసె
నిచ్చలు 'లింగం మణిమయ' మ్మనంగ
నచ్చుగాఁగ మణిమయంపు లింగంబు
నింద్రుండు ధరియించి యింపారఁ గొలిచి
యింద్రత్వ మది దన యిరవుగాఁ బడసె
మసలి 'లింగం హేమమయ' మని మ్రోయ
నసలార హేమమయంపు లింగంబు
ధనదుండు ధరియించి తవిలి భజించి
ధనదత్వ మది తనధనముగాఁ బడసె
'నతులిత రౌప్యమయం లింగ'మనఁగఁ

ప్రతివాసరంబు శౌష్యస్ఫూర్తి వెలుఁగు
శివుఁదాల్చి కొల్చి విశ్వేదేవతలును
దపిలి విశ్వేదేవతాత్వంబు వడసి
రగు 'నారకూటమయం వాయు' వన నె-
సగు నారకూట భాస్వల్లింగ మూర్తి
వాయువు ధరియించి వరున భజించి
వాయుత్వ మది దనవరముగాఁ బడసెఁ
గడుభక్తితోఁ 'గాంస్యకమయ 'మ్మనఁగ నె-
గడి 'వసవః కాంస్యకం లింగ' మనఁగ
వసువులు ధరియించి వారక కొలిచి
వసుపదంబది దమవలఁతిగాఁ గొనిరి
భంగిగాఁ 'బార్థివలింగ' మ్మనంగ
సాంగపార్థివమయ లింగంబుఁదాల్చి
యశ్వినీదేవత లతిభక్తిఁ గొలిచి
యశ్వినీదేవత్వ మశ్వినుల్ వడయ
మనఁగ నాస్ఫాటికాయత లింగమూర్తి
వరుణుండు ధరియించి వలచి భజించి
వరుణత్వ మది దనవరముగాఁ బడసె
ననుపక్తి 'నన్నమయం లింగ' మనఁగ
ననుపమితాన్నమయంపు లింగంబు

నగ్నిదా ధరియించి యనయంబుఁ గొలిచి
యగ్నిత్వ మది దన యతముగాఁబడసె
ధృతి 'దారుజం నిరృతి శ్చైవ' యనఁగ
మతినుబ్బి దారుజమయ లింగమూర్తి
[[1]నిరృతియు ధరియించి నిష్ఠ భజించి
నిరృతిపదముఁ దననెలవుగా' బడసె]
ఘనభక్తిఁ 'దామ్రలింగంసదా' యనఁగ
ననిశంబుఁ దామ్రమయంపు లింగంబు
సూర్యుండు ధరియించి సుమతి భజించి
సూర్యత్వ మది దనసొమ్ముగాఁ బడసె
లలితోక్తి 'ముక్తాఫలమయ' మ్మనంగ
వెలయు ముక్తాఫల విశదలింగంబు
సంద్రుండు ధరియించి సద్భక్తిఁ గొలిచి
చంద్రత్వమది దనసరకుగాఁ బడసె
లలి దలిర్పఁగఁ 'బ్రవాళమయ' మ్మనంగ
నలరుఁ బ్రవాళమయంపు లింగంబు
పన్నగుల్ ధరియించి భక్తి భజించి
పన్నగత్వముఁ దమపదముగాఁ గొనిరి

---

౧. ఈవాదములకు సంస్కృతానువాదము లేదు. వీటిని తరువాత నెవరో చేర్చి ఉంటారు.

సహజంబు 'గృష్ణాయస మయ' మ్మనంగ
మహిత కృష్ణాయసమయ లింగమూర్తి
రాక్షసుల్ ధరియించి రతి భజియించి
రక్షఃపదము దమ రమణగాఁ గొనిరి
జానెలర్పఁ 'ద్రపుసీస మయ' మ్మనంగ
మానిత త్రపుసీసమయలింగములఁ బి -
శాచముల్ దాల్చి పూజానిష్ఠమైఁ బి-
శాచత్వ మది దమజాతిగాఁ బడసెఁ
గడునర్థిఁ 'త్రైలోహకమయ' మ్మనంగఁ
గడపక త్రైలోహకమయ లింగముల
గుహ్యకుల్ ధరియించి కొల్చిసంతతము
గుహ్యకత్వముఁ దమకోర్కిగాఁ బడసి
రతులిత సర్వలోహపులింగముల ని-
యతి 'సర్వలోహమయం లింగ' మనఁగ
మాతృకల్ ధరియించి మక్కువఁగొలిచి
మాతృకత్వముఁ దమమహిమగాఁ బడయ
[మును 'బిభ్రతిద్రుమం మూర్ధ్ని' యనంగ
ననురక్తి వృక్షమయంపు లింగంబు
లక్ష్మి శిరంబున లలిఁదాల్చి కొలిచి
లక్ష్మీత్వమది దనమహిమగాఁ బడసెఁ

జార్కండి 'సైకతం సాక్షా' త్తనంగ
నర్కిలి సికతామయంపు లింగంబు
సార్కండిధరియించి సద్భక్తిఁగొలిచి
చార్కండికాత్వంబు సరకుగాఁబడసె
నాఁదుర్గ 'విష్టమయం లింగ' మనఁగ
నాదటఁ బిష్టమయంపు లింగంబు
వేదోక్తిగాఁ భక్తి వేద్యమై కొలిచి
యాదట దుర్గాక్వ మమరంగఁబడసె
నొగి 'గంధలింగం మనోన్మని' యనఁగఁ
దగ మనోన్మనియు గంధంపులింగంబు
దనమది నిష్ఠతోఁ దగ నిల్పి కొల్చి
మును మనోన్మని యన ముదమొప్పఁబడసె
నాసక్తి 'దూర్వామయంలింగ' మనఁగ
నాసరస్వతియు దూర్వాంకలింగంబు
మరిగి 'సర్వం దధిమయ' మన శ్రుతులు
దిరమగుభక్తి దధిమయలింగంబు
నియతి 'మంత్రాజ్యమయ' మన మంత్ర
చయ మాజ్యలింగంబు సతతంబుఁదాల్ప
ధరఁ 'గుశాగ్రమయ ముత్తమ' మన మునులుఁ

---

౧. దుర్గి.

గరమర్థితోఁ గుశాగ్రమయ లింగంబుఁ
దా 'యమో మారకత' మ్మన యముఁడు
వారక మరకతస్ఫారలింగంబు
వడి 'నవనీతం గవాం కుల' మ్మన నె-
గడి నవనీతలింగంబుఁ గోకులము
గరమర్థిఁ 'బుష్పలింగ' మనఁ బర్ణాదు
లరుదారఁ బుష్పమయంపు లింగంబు
భజియించి తమతమ పదములు వడయు]
నజవిష్ణుముఖ్యులు నాదిశక్తులును
మునులు నమ్మైలింగముల లింగమూర్తి
ననయంబుధరియించి యర్చింతు రనిన
జగతిఁ బద్మపురాణసంహితలం దె-
నగు శంభు రాఘవ సంవాదములను
జలజజ హరిముఖ్య సకలదేవతలు
నలి 'మస్తకే ధారణం శుభ' మ్మనఁగ
మునుకొని 'విన్యస్త ముకుటే' ష్వనంగ
నునిచి 'యంతర్ధారణం శుభ' మ్మనఁగ
ముకుటంబులను లింగమూర్తులు దాల్చి
[1]రకుటిల భక్తిఁబాయక దివానిశము

---

౧. రకలంక.

నలి 'లలాటే ధారణం శస్త్ర' మనఁగ
నలికాగ్రములఁదాల్తు రత్యంతభక్తిఁ
దగ 'యథా లక్ష్మ్యా ధృతంపురా' యనఁగ
జగతి లక్ష్మీముఖ్యశక్తు లన్నియును
మున్ను బాణుఁడు 'ధృతం మూర్ధ్ని' యనఁగ స-
మున్నతినట్టుల మూర్ధ్ని ధరించు
నిరువంద నెప్పుడు నితరరాక్షసులు
ధర 'వినిర్భిద్య యథాగాత్ర' మనఁగ
దేహముల్ వ్రచ్చి తద్వీరవినిహిత
లోహపాత్రములఁ దాల్తురు మహోత్సుకతఁ
'గంఠేచ' యన హారకంఠాదిమునులు
గంఠంబులను సదాకాలంబుఁ దాల్తు
రితరులు దమతమ యిష్టాంగములను
రతిఁదాల్తు రఖిలపురాణాగ మాది
యగు 'నయం మే' యన 'హస్తో' యనంగ
'భగవా'నన సమానబంధోక్తి బుక్కు-
నందు సెప్పినయట్ల యాపురాణములు
దందడి వెండియు 'ధారయే ద్యస్తు
హస్తేన 'యనఁగ 'లింగాకార' మనఁగ
'హస్తత లేఽపి చ 'యనఁగ నాహస్త

తలమున 'మస్తకే ధారణ'మ్మనఁగ
నిల 'మూర్ధ్ని వా ధారయే ల్లింగ'మనఁగఁ
గ్రియగొన 'నుత్తమాంగే గళే 'యని యు-
లియ 'నుత్తమాంగే గళేవాపి' యనఁగ
రతి 'గళే కక్షే పరాయణా 'యనఁగ
హితమతి 'నాభౌచ హృదయేచ' యనఁగ
దనుఁబొందవే యవస్థలు నెందు దాలి-
చిన 'శుచిర్వా ప్యశుచిర్వాపి' యనఁగ
నెంగిలి 'యుచ్ఛిష్ట మితి నిశ్చిత 'మ్మ-
నంగను 'బిభ్రతో లింగ 'మ్మనంగఁ
దగ 'సదా వై లింగధారణ' మ్మనఁగ
మొగి 'నకదాచి ద్విమోచయే' త్తనఁగ
నెఱఁ 'దత్రైవ మమ సాన్నిధ్య' మ్మనంగ
నుఱు 'నిమేషార్ధం వియోగేన' యనఁగ
రమణ నీ లింగధారణ విశేషంబు
క్రమ మిది యంచు సాంగంబుగా నిట్లు
బ్రాతిగా వేదపురాణాగమ స్మృ-
తీతిహాసాదుల నిటు ప్రస్తుతించి

ప్రసాదస్వీకార మహిమ

పండితేంద్రుఁడు దన ప్రశ్నలన్నియును

ఖండింప ఖండింప నుండఁజాలకయు
నన్నియు నవి యెట్లు లయ్యెఁబో యిట్లు
సన్నె యీశ్వరుని ప్రసాదంబుఁ గొనఁగ
నిది యవైదికమార్గ మిది విపరీత
మిది గడు నుద్ధతి యిది ధర్మహాని
దా విరుద్ధము నిషిద్ధంబు ప్రసిద్ధ
మే వేదములఁ బురాణేతిహాసాగ
మాదుల విందుమే ? యాద్యులు గలర
కాదె ? యెచ్చటనైనఁ గందుమే శివుఁడు
నలి 'సనర్హం మమ నైవేద్య' మనఁగఁ
గలుగు నిత్యాదివాక్యంబులు వినరె ?
యుడుగక భక్తి మదోద్రేకవృత్తిఁ
గుడిచిన నితరులు గుడుతురుగాక
వేదాఢ్యు లగు మహావిప్రవంశజుల
కాదరణీయమే య ట్లయ్యెనేనిఁ
దగిలి ప్రాణాగ్నిహోత్రం బెట్లు సేయ
నగుఁ దదీయేష్టలింగార్పితాన్నంబు
నదియునుఁ గాక లింగార్పితశేష
మది పితృదేవతార్హమె శ్రాద్ధములను ?
నట్లాటఁ బంచయజ్ఞాదికర్మముల

నె ట్లర్హమగునయ్య యీశ్వరార్పితము ?
గాన బ్రాహ్మణులకుఁ గాదు సేవింపఁ
దా నీశ్వర ప్రసాదమని [1]గర్హింపఁ
బండితనుత పాదపద్మయుగుండు
వండితారాధ్యుండు భక్తివర్ధనుఁడు
సిర శుద్ధ సిద్ధ ప్రసిద్ధ ప్రసాద
పరమ తత్త్వోన్నతి వర్ణింపఁబూని
నలి 'ననర్హం మమ నైవేద్య' మనిన
పలుకున కర్థంబుఁ దెలుపంగఁ దలఁచి
చయ్యన 'నైవేద్య శబ్దేన కి మభి
ధియ్యతే' యనుచు నుద్దీపిత ప్రౌఢి
నైవేద్య శబ్దంబు నానార్థవాచి
గావున నది ముఖ్య గౌణార్థయుక్తి
నిదమిత్థ మని నిశ్చయింపంగ లేక
యది యెట్లు మును రహస్యార్థంబు లెఱుఁగ
నవు ? 'షడ్విధం తథా' యనఁగ నిర్మాల్య
మవుల నొక్కొక్కండ యాఱువిధమ్ము
లవి యెవ్వి యనిన దివ్యాగమోక్తమునఁ
దివిరి దేవస్వంబు దేవతాద్రవ్య

---

[1] గ్రహింప ; వర్ణింప.

మును మఱి నైవేద్యమును నివేదితము
నొనర ఖండద్రవ్యమును బహిఃక్షిప్త
మునునాఁగ షడ్విధములఁ జెప్పనొప్పు
వినుతింపఁ నీయాఱువిధములలోన
మొగి దేవుసొమ్ము భూములు గ్రామములును
నొగి దేవతాద్రవ్య ముపకరణములు
ధనధాన్యవస్త్రగోధన భూషణములు
ననుపమఛత్రధ్వజాది వస్తువులు
దివిరి ‘ సంకల్పితం దేవాయ ’ యనఁగఁ
దవిలి తత్సంకల్పితంబులై మున్న
శివునకు ముంద చేసిన పదార్థములు
నవి ‘ యన్నపానాది యత్సర్వ ’ మనఁగ
నెనయంగ ‘ నైవేద్య మితి కీర్తిత ’ మ్మ-
నను శివోద్దిష్టంబు నైవేద్య మిదియు
మఱిఁజూడఁ ‘ ద్రివిధనిర్మాల్య మనర్హ
మితికీర్తిత ’ మ్మన నివి యనర్హములు
మానక త్రివిధనిర్మాల్యంబుఁ బొందు
నేనియు వానికి హీనరౌరవము
నవు ‘ నరకే కాల మక్షయ ’ మ్మనఁగ
భువి వెండియు శివోపభుక్తంబునైన

'అన్నపానాదికం యత్సర్వ' మనఁ బ్ర
సన్నోపభుక్తంబు సను నివేదితము
వయిపడి యదియు సద్భావార్హ మయ్యెఁ
గ్రియగానఁ 'బ్రాణలింగే చరే' యనఁగ
నది 'రత్నలింగే స్వయంభువి' యనఁగ
దుది 'నచండో౽ధికృతో భవే' త్తనఁగఁ
గలుగు నిత్యాది లింగంబులు దక్క
నలి 'స్థాపితం విధినా లింగ' మనఁగ
వాయారఁగా 'సురై ర్వా మునిభి ర్వా
రై' యనఁ 'ద్రివిధనిర్మాల్యే' యనంగ
నా యమర ముని గణాది ప్రతిష్ఠి
తాయతలింగమహాస్థానములను
గలుగు నీత్రివిధలింగముల నిర్మాల్య
మలరుఁ జండద్రవ్య మది యట్లుగాఁగ
మఱి పూర్వసంధ్యానమర్చన వేళఁ
దఱిమిన నిర్మాల్య తతి 'బహిఃక్షి ప్త'
మని యెన్నఁబరఁగు నీ యాఱింటిలోనఁ
జను నివేదితములు శరణార్హమయ్యె
నట్లాట నైవేద్య మది యనర్హంబు
నట్లునుఁగాక గౌణార్థ మూహింప

నదియు నట్టుల భవిష్యత్పురాణ ప్ర
ముదిత దివ్యాగమ మూలమై యాడఁ
జను వ్యాస జైమిని సంవాదమునను
జనుతవ్యాసు నా జైమిని సూచి
నలి 'సనర్హం మమ నైవేద్య' మనఁగ
నలరు నీశ్వరుని వాక్యార్థ మెట్లనినఁ
దనరి-'యే వీరభద్ర విశపితా' య
నను వీరభద్రగణశ్రేష్ఠు చేతి
శాపదగ్ధులకును సరి నన్యదేవ
తాపరులకు శివాత్మకదీక్ష లేని
యితరులకును శివు నితరదైవములఁ
బ్రతిఁ [1]గొల్చు ఖలులకు భక్తిహీనులకు
నననేల 'తేషా మనర్హ మీశస్య'
యనఁ బ్రసాదచతుష్టయం బనర్హంబు
గాక భక్తులకు శ్రీకంఠప్రసాద
మాకాంక్ష భోగించు టది యనర్హంబె?
యనెడు జైమినికి నీ యర్థంబు వ్యాసుఁ
డనురక్తిఁ జెప్పుచు నంతటఁబోక
నలి 'సనర్హం మమనైవేద్య' మనఁగ

---

౧. బొల్చు.

నిల నీశ్వరప్రసాదేతరం బెద్ది ?
సకలవిశ్వపదార్థ జాలంబులెల్ల
సకలేశుమూర్తి ప్రసాదముల్ గావె ?
యది యెట్టులనిన దివ్యాగమవేద
విదిత మీయర్థంబు వినుఁడు వెండియును
వీనుల కింపుగా 'విశ్వరూపాయ
వై నమో' యనఁగ 'విశ్వపతిభ్య' యనఁగ
'విశ్వతశ్చక్షుశ్చ విశ్వగర్భశ్చ'
'విశ్వరూపాయ' నా వేదాంతసూక్తి
వరున 'యదేక మవ్యక్త' మనంగఁ
బరగి 'యనంతరూప'మ్మన, నంత
ననిచి 'విశ్వం పురాణ'మ్మన మీఁదఁ
జనఁ 'దమసఃపరస్తాదితి' యనఁగఁ
బెనఁగి 'తద్విశ్వరూపిణి' యన, వెండి
యును 'బరమేశ్వరా దుత్పన్న' యన మ
సలి 'షడ్రసోపేత షడ్విధాహార
జలపుష్పజాతాని సర్వాణి' యనఁగఁ
జన 'నభిదేవ ప్రసాదలబ్ధాని'
యన 'భవేయు' రనఁగ 'యస్మా'త్తనంగ
'నపరమేశం కించి' దనఁగఁ దత్సూక్తి

విపులభాష్యంబు 'న విద్యతే' యనఁగ
లోలతఁదగిలి 'య ల్లోకేఽ స్తి' యనఁగఁ
జాలి 'యోగ్యపదార్థ జాత' మ్మనంగ
భువిని వెండియు 'నుపభుజ్యతే' యనఁగఁ
దివిరి 'దేవేభ్యో హి దీయతే' యనఁగ
నైశ్వర్యగతి మీఁద 'యస్మా దనర్హా
మీశ్వరనైవేద్య మిత్యాది' యనఁగ
'వచనం సమర్థితం వ్యర్థ' మ్మనంగఁ
బ్రచురించి సూక్తి కర్థం బెట్టు లనిన
విశ్వరూపుఁడు పరమేశ్వరువలన
విశ్వంభరను సంభవించిన పత్ర
సములతోఁ గూడిన షడ్విధాహార
సముదయ జలపుష్ప జాతముల్ మును ని
పాదించి చూడఁ దత్పరమేశ్వర ప్ర
సాదలబ్ధములు, నిశ్చయ, మట్లుగాన
సహజ మించుకయైన శంభుప్రసాద
రహితమై చను పదార్థంబు[2]లు లేమి
యెనసి [3]లోకంబులం దెద్దియేనియును

---

౧. గాక. ౨. దాలేమి. 3. లోకములం దేదియునొకటి ; లోకములయందేది యన్నియును.

జనుఁ దదీయ పదార్థ జాతముల్ శ్రుతుల
ననుభవింపఁగ యోగ్య మైయుండు మున్ను
అనుభవింపఁగ యోగ్య మై దేవతలకు
నర్పణార్హములగు నటుగాన యీశ్వ
[1]రార్పితాన్నాదు లనర్హమన్ సూక్తి
కర్థంబు వ్యర్థంబు నాగమోక్తుల స
మర్థింపరాదు యథార్థంబు మఱియుఁ
దలఁప 'సంగా' త్తనఁ దన్నిజాంగంబు
వలన 'సంగాత్సంభవసి' నాఁగఁ దండ్రి
యంగంబు సుతునంగ మై సంభవిలు న
నంగ 'నాత్మావై' యనఁగ శ్రుతిఁ 'బుత్ర
నామాసి' యనఁగ జనకుఁడు దాఁ బుత్ర
నామంబు దగఁ [2]బుట్టు [3]నా నాదిరుద్ర
మూర్తివలనను సముదితమై యష్ట
మూర్తుల్ సరాచరమునకు నిమిత్త
కారణోపాదాన కరణంబులగుచుఁ
దా రుండువారి యుత్పత్తి యెట్లనిన
మొదలి ఋగామ్నాయమున బ్రాహ్మణంబు
తుదిఖండలందు సదువుదురు ద్విజవ

౧. రార్పణా. ౨. బుట్టె. 3. తామాది.

రులుఁ 'నమో భగవతే రుద్రాయ' యన మొ
దలఁ బ్రణవానుబంధంబగు సూక్త
మున శ్రుతిభవు పదాంబుజముల [1]కెఱఁగు
చును జగదుత్పత్తి సూచించువేళ
విమలినమతి యజుర్వేదంబు నట్ల
రమణమయి బృహదారణ్యోపనిషది
పురుషసూక్తమునఁ దత్పురుషమహాత్త్వ
మరుదరుదనుచు వేదాఢ్యులు వొగడఁ
జెనసి యాది 'సహస్రశీరుషా పురుష'
యన 'సహస్రాక్ష స్సహస్రపా[2]త్తనఁగఁ
దుది 'సభూమిం విశ్వతో వృత్వా' యనఁగ
నది 'యత్యతిష్ఠ ద్దశాంగుల' మ్మనఁగ
నెనయంగ 'నమృతత్వ స్యేశాన' యనఁ గఁ
జను 'నుపనిషది పంచబ్రహ్మ' యన య
శమ్మారఁగాఁ 'బురుషం కృష్ణపింగ
ళ' మ్మన నిజలక్ష్య లక్షణోక్తముగ
వెలయఁ 'దత్పురుషాయ విద్మహే' యనఁగ
నలువొంద నంద 'పూర్ణం [3]పురుషాయ'
యన 'నుత్తమపురుషాయ' యన సామంబు

---

౧. కెఱఁగిచును. ౨. తేల్చిపలుకవలెను. 3. పురుషేణ.

నరుదొంద మిన్నంది యా యజుర్వేద
పురుషుఁ డాదిపురుషుఁ బొగడుచుఁ బురుష
సూక్త మాఅవయది శుచి నాది [1]సర్గ
వ్యక్తంబుగాఁ జెప్ప నాది ఋక్సూక్తి
మీఁద 'స ఈక్షతే మే ను లోకాంశ్చ'
నాఁ దనరుచు నుమానాథుండు వేర్చి
నియమితాతీత ప్రళయగతభూత
చయ బీజసంచయ స్థానకారణము
లైన నిజాంగముల్ దాని రక్షింపఁ
దోన యయ్యష్టమూర్తులు వుట్టునంద్రు
అడరంగఁ 'జక్షుష ఆదిత్య' యన, మ
గుడ మీఁది శ్రుతులఁ 'జక్షోస్సూర్య' యనుచు
మతి 'మనసశ్చంద్రమా' యన మీఁది
శ్రుతి 'సంద్రమా మనసో జాత' యనఁ 'బ్ర
యతి 'ముఖాద్వాచోఽగ్ని' యన మీఁది శ్రుతి ని
యతి 'ముఖాదింద్రశ్చ' యనఁగ 'నగ్నిశ్చ'
యనఁగఁ 'బద్భ్యాం భూమి' రన నందు గ్రింద
జనితమై 'శ్రోత్రాద్దిశా' యన మీఁది
శ్రుతియర్థ 'మితిదిశ శ్రోత్రా' యనంగ

[1] మార్గః సృష్టిః.

నతిరతి 'నాత్మాన మాత్మనో' యనఁగ
నాదిన 'రేతసి ఆపో' యనంగ
నాదటనట 'విరాడాపో' యనంగ
నాతతప్రీతి 'నాభ్యా' మన, మాన
రీతి 'నాసీ దంతరిక్షు' మ్మనంగ
నవిరళంబుగఁ దదీయాష్టమూర్తులును
భవుని నానాంగసంభవమయ్యె నందు
హారునేత్రజుం డర్కుఁ డగుటఁ దదీయ
ఖరకరాంతర్భావగతుఁ డీశుఁడగుటఁ
జనఁగ సూర్యం డీశుః డనఁగ 'సూర్యోఽపి'
యనఁగ 'నీశ్వర ఏవ సోఽపి' యనంగ
దీని భాష్యంబు 'భూతానా' మనంగ
దానిమీఁదటఁ 'బద్ధానా' మనంగ
నిల 'రస మాకర్ష తీత్యర్థ' యనఁగఁ
దలఁపఁ బద్ధభూతప్రాణ రస వి
తాన మాకర్షింపఁ దపనుచేఁ బడుటఁ
బూని తత్సూర్యోపభుక్త శిష్టప్ర
సాదంబు సకల విశ్వపదార్థజాత
మాది నన్నర్మంబు లని పాయఁ జనునె?
ధృతిఁ 'దండులై ర్జుహోతి' యన వెండియు వి

దితము 'లాజై ర్జుహోతి' యనఁ జెలంగుఁ
గాన యిత్యాది వాక్యములు వ్యర్థములె?
ఘూని 'యిత్యాది వాక్యాని' యనంగ
దా నిటమీఁద 'వ్యర్థాని స్యు' రనఁగ
మానక 'తండులాదీనా' మనంగ
నవల నిర్మాల్యత్వ మన వ్యాసభాష్య
వివిధ [1]సూక్త్యర్థంబు వినరె? వెండియును
మదనారిరేతస్సముదితాంబుజాల.
మది 'జలరూపీ మహాదేవ' యనఁగ
నాతత దక్షిణాయన సూర్యకిరణ
జాత పయోదగృహీత విముక్త
జలములు శివుపాదజలములు గావె?
యెలమిఁ 'దస్మేఘ గృహీత (ంజల) మపి'
యనఁగఁ దదీయసూక్తావసానమున
నొనర 'శివస్య పాదోదక మేవ'
యనఁగ నయ్యర్థంబు నాయజుస్సూక్తిఁ
దనర 'నాపో వా ఇదం సర్వ' మన న
లరుచుఁ 'దస్మా త్సకలం జల మీశ
చరణాభిషిక్త ప్రసరిత నదీ ప్ర

---

౧. సూక్తంబులు.

వాహాస్వరూపమేవ' యనంగఁ దత్ప్ర
వాహముల్ 'విశ్వవిశ్వంభరా' యనఁగ
విశ్వవిశ్వంభరాన్విత తీర్థజలము
శశ్వన్మహేశాంఘ్రి జలము[1]లుకావె ?
యవియు విసర్జనీయములె ? యన్లైనఁ
దివిరి 'తీర్థేస్నాతి తీర్థేహితేషు'
అనఁగఁ దాఁ 'బ్రావేశయన్' నాఁగ శ్రుతులు
వినరె ? యంతియకాదు వెండియు నందు
భవునాసికోద్గత ప్రాణసంజాతుఁ
డవు జగత్ప్రాణుండ హారుఁడౌటఁ జేసి
నరి 'వాతరూపేణ శంభునా' యన న
లరి 'గృహీతపరిమళాని పుష్పాణి
పత్రాణి' యనఁ దత్ప్రభంజనోపహృత
పత్రపుష్పాదు లొప్పవె ? యనర్హములె ?
యదియు 'యోఽపాంపుష్ప' మనఁగఁ బుష్పము ని
వేదించుడుఁ బ్రసాద విభవంబు లొందు
నను శ్రుతి వ్యర్థమే ? యట్లునుఁగాక
మును మహేశమనస్సముద్భవంబైన
యాకళానిధికళలంద దేవత ల

1. నుగాదె.

నాకులమతి నజరామరు ల్గారె?
భువి 'శివనిర్మాల్య భూత' యనఁగ నె
నవి 'సుధాకరకరాసార ప్రసారి-
త సుధాభిషిక్తా' నాఁ దవిలి ప్రీహ్యాదు
లసమాత్మునిర్మాల్య మవి యనర్హములె?
'ప్రనితత మాహేశ్వర ముఖ వినిఃశ్సృత-
తాఽవిఘనీభూత వేదై రాగమైశ్చ
శబ్దరూపైశ్చ' నా శబ్దంబు సర్వ
శబ్దముల్ శివుని ప్రసాదంబు లగుటఁ
బ్రాపింపఁ 'బరమేశ్వరముఖా' త్తనంగ
'సోఽపి నిర్గతశబ్దరూపశ్చ' యనఁగ
వడిఁ 'బ్రపంచోఽపి సర్వశ్చ' యనంగ.
నడరంగ 'సర్వా ణ్యనర్హాతా స్యా' త్త
నంగ శబ్దంబు లనర్హంబులని తో
లంగవచ్చునె యెత్తెఱంగున మఱియు
'నాత్మాన మాత్మనో' యనఁ బరమాత్మ
యాత్మఁ బుట్టినయట్టి యాత్మ యేకాత్మ
[3] యయ్యె 'నణో రణీయా న్మహాతో మ
హీయ్యా' ననంగఁ దదీయ సూక్తంబు

---

౧. స్పృ. ౨. వికసీ. ౩. యయ్యె.

అంత 'నాత్మా గుహాయాం నిహితోఽస్య
జంతోః' యనఁగ సర్వజంతువులందు
చైతన్యరూపమై చను తదీయాత్మ
చేతఁ జరాచర భూతజాలంబు
నేతరించుటఁ జేసి శివుని ప్రసాద
చైతన్యవర్తులు జంతువు లగుట
నెవ్వ రొల్లనివార ? లెవ్వి యనర్హ ?
మివ్వేదవాక్యంబు [1]లెవ్వారేఁ జదివి
దూషింపఁదగునె ? 'రుద్రోవా' యనంగ
'నేషా య దగ్ని' నా నిట యజుస్సూక్తి
నినుపారఁ జెలఁగి 'యగ్నిర్నామ రుద్ర'
యన నగ్నినామాంకుఁ డగు రుద్రువలన
భంగిగా 'యత్పాకపరివర్తిత' మ్మ
నంగఁ 'దత్సర్వ' మ్మనంగ 'శివోప
భుక్త' మ్మన శివోపభుక్తముల్ గావె ?
వ్యక్తిఁ బాకాదు 'లేవం స్యా' త్తనంగ
రతి దేవతోపహారము వైశ్వదేవ
హుతముఖప్రాణాగ్నిహోత్రంబు లతిథి
సంతర్పణంబునం జను ధర్మములకు

---

౧. లెఱుఁగరే, చదివి.

నంతఁ బక్వాన్నాదు లవి యనర్హములె?
మున్న 'యత్తత్సర్వ మన్న' మ్మనంగ
నెన్న 'రుద్రోచ్ఛిష్ట మేవ' నా, మఱియుఁ
బరమేశ్వరవ్యాప్త పరమేశ్వరాత్త
పరమేశ్వరోచ్ఛిష్ట పదపదార్థములు
గలవె లోకంబులు? కావున మఱి స
కలములుఁ బాదోదకప్రసాదముల;
యట్టాట శివ ప్రసాదాన్యంబు లెందుఁ
బుట్టవు, వేదోక్తి యట్టిద, యట్టి
వేదోక్తముగను నైవేద్యమన్ శబ్ద
మాదిగాఁగఁ 'బురతో న్యస్త' మనంగఁ
దలి 'దర్శనా త్స్వీకృత మ్మయా' యనఁగ
నలి 'రసాన్భక్తస్య' నా, దాని కనుగు
ణముగ 'జిహ్వాగ్రా' త్తనంగ 'నశ్నామి
కమలోద్భవా' యని స్కాందంబు మ్రోయ
భక్తహృన్మధ్యస్థ భక్తవాత్సల్య
వ్యక్తిగాఁ బ్రాణాదివాయుస్వరూపుఁ
డగు పరమేశుఁ బ్రత్యర్థిభావమునఁ
దగిలి ప్రాణాగ్నిహోత్రము వితృదేవ
తాతిథిసంతర్పణాదులఁ జేయఁ

బూతంబు వరమేశు భుక్తశేషంబు
గాన విప్రులకు లింగప్రసాదంబు
దానర్హమగు యథార్థం బెట్టులనిన
సకలవిశ్వపదార్థజాతంబు లెల్ల
సకలేశుమూర్తిప్రసాదంబ యేని
జనులెల్ల లింగప్రసాదుల కారె
యనరాదు శైవోక్తమగు దీక్ష లేమిఁ
జను 'మహేశ్వరకృతం సర్వ' మ్మనంగ
నెనయ 'నభక్తా మహేశ్వరే' యనంగ
వినరే 'కృతఘ్నా భవిష్యంతి' యనంగ
మును 'కృతఘ్నోఽపి న ముచ్యతే' యనఁ
దనదేహ మలదూషిత ప్రదేశంబు
మనుజుఁ డెట్లనువొంద మనసున రోయు
మలహారుఁడును నట్ల మనసునరోయు
మలదేహి సండనిర్మాల్యంబు గొనిన
ధర 'మలదేహీ న ధారయే' త్తనంగ
సరి 'నభోజ్యం శివశాసన' మ్మనంగఁ
బరువడి 'లోభాన్న భక్షయే' త్తనంగఁ
దరమిడి 'లోభాన్న ధారయే' త్తనంగ
మలదేహులకు లోభమానసులకును

మలహరుశుద్ధ నిర్మాల్య ప్రభుక్తి
ధరను సంస్పర్శన దర్శన ముఖ్య
పరిలంఘన క్రియల్ పాపహేతువులు
నెఱి 'భక్షయే చ్ఛివనిర్మాల్య' మనఁగ
నెఱి 'ధారయే చ్ఛివనిర్మాల్య' మనఁగ
నెఱి 'నిర్మలత్వాచ్చ నిర్మాల్య' మనఁగ
గఱి 'నరో నైర్మల్య కారణ' మ్మనఁగ
ధృతిమతి గురుకృప దీక్షైకవిమల
మతులకు శివుని నిర్మాల్యోప భుక్తి
ధరణి సంస్పర్శన దర్శన ముఖ్య
భరితక్రియలు వీరభక్తి హేతువులు
గాని వారికిఁ గాదు గాక శ్రుత్యుక్తి
నైన భక్తుల కనర్హమె ప్రసాదంబు
దవిలి ప్రాణాగ్నిహోత్రం బాచరింప
శివు ప్రసాదంబు నిషిద్ధ మం చెట్టి
భంగి 'నిమం పశుం పశుపతే తే' య
నంగఁ దా 'నద్య బధ్నామి' యనంగఁ
దనరి 'యజ్ఞే సుకృతస్య మధ్యే' య
నను వెండియును 'సుమనస్యస్వ' నా మఱియు
'సుయజాయజామ' 'న జుష్ట' మ్మనంగ

రయ మొందఁగా వ్యాకరణసూత్ర యుక్తిఁ
దడయక 'జుష్ట'మన్ ధాత్వర్థ మరయ
వడి 'జుష ప్రీతిసేవనయో' రనఁగ
వరుసఁ 'దత్స్వాక్తి దేవానా' మనఁగ
నరయంగ 'నిదమస్తు హవ్య' మ్మనఁగ
దివ్యయజ్ఞములందు దేవతాదులకు
హవ్యకవ్యంబుల కర్హమై యుండ
ధరణిఁ బ్రాహ్మణాగ్నిహోత్ర క్రియాదులకు
హరభుక్తశేష మనర్హ మెట్లయ్యె
స్పృహఁ 'బరమేశ్వర ప్రీత్యర్థ' మనుచు
రహితాగ్నులును నవిరహితాగ్నులును జ
నంగఁ 'బాణౌ కరణం కరిష్యే' య
నంగ 'నగ్నౌ కరణం కారయే' త్త
నను శ్రాద్ధవేళ నన్నంబుఁ బితాళ్ల
కనురక్తి వడ్డింప కటమున్న కాదె
యాయవిచ్ఛిన్నాగ్ను లగ్నౌకరణ స
మాయత విశ్వదేవావశిష్టంబుఁ
ఫణితి విచ్ఛిన్నాగ్నిపరులు పాణౌ క
రణహవిశ్శేష పరంపరాన్నంబు
మొదలవడ్డింతు రిమ్ముల హవిశ్శేష

మది యెట్టులయ్యెఁ బ్రాణాహుతుల్ గొనఁగ
మున్ను హవిశ్శేషమునకంటె హరుని
సన్నుతభుక్తశేషము నిషిద్ధంబె ?
నన్ని 'సోమోవై' యనంగ 'సౌమ్యం చ-
రు న్నిర్వపే' త్తన శ్రుతులందు వినరె?
సకలహవిశ్శేష చరుభక్షణాదు
లకును బ్రాణాహుతుల్ వలువనియట్ల
పొరిఁ బితృశేషాన్న భోజనాదులకు
వరుసఁ బ్రాణాహుతి వలువదో మఱియుఁ
జనదో బ్రాహ్మణునకు శ్రాద్ధ భోజనము
సనునో బ్రాహ్మణునకు శ్రాద్ధభోజనము
ప్రాణాహుతులు శ్రాద్ధపంక్తికి వలదొ ?
ప్రాణాహుతులు శ్రాద్ధ పంక్తికి వలెనొ?
శ్రాద్ధంబులఁ గుడువఁ జనియెడు విప్రు
నిద్ధరఁ దమతమ యిండ్లదొప్పలను
గొంతకొంతయుఁ గూడుఁగొనిపోయికొంద్రు
అంత దొప్పలన నయ్యజమాను లిండ్ల
కొలఁదిన వడ్డించుకొండ్రె ప్రాణాహు
తులకని యొకకొంత దొలఁగ నేకతమ
యటుగాక పితృదేవతార్పితాన్నంబు

నటు విధియించి ప్రాణాహుతుల్ గొండ్రొ
యట్టనిఁ బితృదేవతార్పితాన్నంబు
నెట్టు ప్రాణాహుతుల్ వెట్ట శ్రాద్ధముల
నైన విశ్వేదేవతార్పితాన్నంబు
దాను బ్రాణాగ్నిహోత్రమున కానేని
వగవంగఁ బితృరూప వసుసమర్పణము
దగిలి ప్రాణాగ్నిహోత్రమున కానేని
నలిఁ బితామహరుద్ర నామార్పితంబు
దలఁపఁ బ్రాణాగ్నిహోత్రమున కానేని
ధృతిఁ బ్రపితామహాదిత్యార్పితంబు
దతిని బ్రాణాగ్నిహోత్రమున కానేనిఁ
గ్రమమున శ్రాద్ధరక్షకుఁడు విష్ణ్వర్పి
తమును బ్రాణాగ్నిహోత్రమున కానేని
శివుప్రసాదంబు నిషిద్ధ మెట్లయ్యెఁ
దవిలి ప్రాణాగ్నిహోత్రం బాచరింప
వ్యాసస్మృతియు వేదవచనప్రయుక్తి
భాసురంబుగ 'యద్యభక్త' మ్మనియును
గరమర్థిఁ 'బ్రథమ మాగచ్ఛే' త్తనియును
నరయఁ 'దద్ధోమీయ' మనియును మ్రోయ
నదిగాక బోధాయ నానుమతోక్తి

యదియుఁ 'దద్ధోహాయ' మని యట్లు మ్రొయ
శ్రుతిమతిస్కాందవిశ్రుతసూక్తి పూర్వ
గతి 'యథా హారాయ కల్పిత' మ్మనఁగ
లీల నట్లునుఁగాక లింగపురాణ
మోలిన 'యచ్ఛ్రాద్ధ కాలే' యనంగఁ
జెనసి తా 'హరభుక్త శేషం దదాతి'
యన హరభుక్తశేషాన్న పానములు
దివిరి 'భుక్త్వా పితృదేవతానా' మ
న వినుఁడు పితృదేవనివహంబులకుఁ దొ
డంగి 'తేనైవ పిండై స్సతిరై' ర
నంగఁ బిండము దర్పణము సమర్పింపఁ
బ్రాప్తి 'నాకల్పకోట్యాం పితర స్సు
తృప్త' నాఁ బితృకోటి దృప్తినొందంగఁ
బాపండులకుఁగాక భ్రమసి తత్పితృ వి
శేషంబు హరున కిచ్చినవాఁడు సఫల
తఁ 'బితృశేషంతు యో దద్యా'త్తనఁగ ర
హిఁ బితాళ్లకును రేత మిచ్చినవాఁడు
భంగిగాఁగ 'హరాయ పరమాత్మనే' య
నంగఁ 'రేతోఽథా'యనఁ 'బితరస్తస్య'
యనఁ గ్లేశభాజనుం డగువాఁడు వోలు

పను 'భవంతి క్లేశ భాజినో' యనఁగ
దోషాత్ము లెఱుఁగ రెండును హరభుక్త
శేషాన్నభుక్తి నిషిద్ధంబయేని
నదియునుంగాక మున్నా యజుర్వేద
మదియు 'రుద్రే ణాన్న మమృత' మ్మనంగ
వ్యక్తంబుగాఁగ 'దేవావై' యనంగ
'భోక్తుకామా' యన భువిదేవతలును
ఘనరతి 'వేదాశ్చ కామయంతే' య
నను వేదపురుషులు నలిఁ బ్రసాదింపఁ
బొరిఁబొరిఁ గామించి భోగింతురన వి
నరె భవిష్యత్పురాణ మ్మిట్లు సెప్ప ?
విన నేరుపాటుగా 'వీరభద్రస్తు'
అనఁ 'బ్రమథాదయో' యనఁ బ్రమథులును
రేఁగి మఱి 'యజ్ఞో హరి స్సహస్రాక్షు'
నాఁ గమలజ రమానాథాదులైన
త్రిదశులు నల్ల విధించి 'బాణాసు
ర దశాననా' యన రాక్షసాదులు ని
యతిఁ 'బాణినశ్చ కణాదశ్చ' యన ని
యతిఁ 'గపిలో గౌతమాదయో' యనఁగ

నిష్ఠిత [1]షట్తర్క నిధులు 'వ్యాసోవ
సిష్ఠ వాల్మీకి 'నా స్మృతికారకులును
వారితాఘుండు దుర్వాసుఁ డగస్త్య
నారదముఖ మునినాథ యూథంబు
చర్చ్చ శ్రౌతస్మార్తసరణి నిష్ఠించి
'యర్చనా ద్ధారణాదపి' యన వీర
శైవవ్రతోత్కృష్ట సరణిఁ 'బ్రసాద
సేవనా' త్తనఁగ నిశ్శ్రేయ సుస్సైక
కారణంబనఁగ లింగప్రసాదంబుఁ
గోరి భోగింతు రఖండితభక్తి
వా రవైదికులో సవైదికులో వి
చారింప లింగప్రసాద విదూరు
లవు 'వేదభారభరాక్రాంత' యన వ
గవ 'సవై బ్రాహ్మణగార్దభ' యన నె
గడి శ్రుతుల్ మోపరి [2]గాడ్దలై మోవఁ
బడిన బ్రాహ్మణగార్దభంబులకంటెఁ
గర్మచండాలురకంటె నామ్నాయ
నిర్మాణ మెఱుఁగంగ నేరరో యట్లు
దగు శ్రుతిమతము నాద్యస్వీకృతంబు

---

౧. షట్కర్మ, ౨. గాండ్లయి.

నగు ప్రసాదం బనర్హమె? శాపదగ్ధు
లకు నిదానీంతనులకు వేదవిముఖు
లకు ననర్హమెకాక లక్షింప నిట్లు
దొల్లింటిసురల నాద్యులఁ జెప్పనేల?
తెల్లంబు వారణోద్దిష్టకాలముల
నగునుగాదొ వసు రుద్రాదిత్యరూప
ముగ భువిఁ బెట్టిన మూఁడు పిండములు
మధ్యమపిండంబు మగువలకెల్ల
విధ్యుక్తమై కొన విహితమై యునికి
నెలమిఁ 'బత్నీం ప్రాశయే' త్తనుసూక్తిఁ
దలపోయ శ్రుతి విరుద్ధమె? ప్రసాదంబు
దవిలి శ్రీస్కాందసూక్తంబును నట్లు
భువి 'మధ్య పిండస్తు పుత్రద' యనఁగఁ
బడి 'కిం పున ర్బహుభాషణై' రనఁగ
మృడుప్రసాదం బర్హమేకాదె శ్రుతు ల
నని పండితేంద్రుఁ డీ యర్థంబు [1]వేద
వినుతసూక్తులఁ జూప వెండియుఁ దలఁచి
యంతఁ 'ద్వాదశ్తైభి' రన నంద 'రుద్ర
శంత మేభి' రను ఋక్సంహితోక్తికిని

---

[1]. శ్రుతుల.

జను వ్యాసజైమినిసంవాదజనిత
వినుత భాష్యార్థంబు వెరవెట్టు లనిన
'హే రుద్ర' యనుట దా నోరుద్ర యనుట
యారంగఁ దా'త్వయా' యనుట మీచేత
ననుట, వెండియు 'నశీయ'యన 'భుక్త్వా' య
నను జను పదయుక్తి నలి నారగించి
యాదట 'దత్తేభి' రనియు 'దత్తైః' 'ప్ర
సాదిత్తై'రనియుఁ బ్రసాదింపఁబడిన
శ్రుతి 'శం తమేభి' నా 'సుఖతమై' రనఁగ
నతిసుఖతమమునై యవ్యయమనఁగఁ
జనను 'సంసారస్య' యన 'భేషజేభి'
రన 'భేషజై' రన 'నౌషధై'రన వి
శేషించి సంసార చిరరోగమునకు
నౌషధంబులునైన యాప్రసాదంబు
సేతగాఁజేసి తత్సిద్ధిక్రియాబుద్ధి
ఖ్యాతి 'శతం హి మా' యనఁగ 'శతం స
మా' యనఁ దన జీవమానాంతమున 'శ
తాయుః పురుష' యన నట్టి ప్రతిజ్ఞ
భంగిగాఁగ 'వితతం పరమశైవ' ప్ర

౧. జైనట్టి; జైపట్టి. ౨. కృత.

సంగఁ దాభక్తజనంబన నెట్లు
జగతిఁ దదేకనిష్ఠాపరతంత్రు
లగు శివసంబంధు లగు భక్తజనుల
కనుబంధమై 'చాతయస్వ' నా వెండి
యును 'నాత్మనా సహ యోజయ' యనఁగఁ
దనరి నీతో నిరంతర సాహచర్య
లను జేయుమనుచు నుల్లాసంబెలర్ప
నిల 'యథాయ'మ్మన నెవ్వఁడే నిట్లు
మలువక నడచు 'నస్మద్వేష' యన 'న
హంకృతి వర్జిత' యనఁగఁ దా నిట్ల
హంకృతిఁ బాసి 'వ్యంహ విగతపాప'
యనఁగ విగతపాపుఁడై 'వ్యమీ వా'య
నను భక్తి యుక్తియైనను విశేషించి
పరమభవత్పాద భక్తిమైఁ బొంది
సురుచిరంబు[1]గ 'న విషూచీ' యనంగ
వసుధ 'మేధావీ భవతి' యన నంత
నసలార మేధావియై ప్రవర్తిల్లు
ననఁగఁ దత్సూక్తి భాష్యం బొప్పె మఱియుఁ
జను వ్యాసజైమినిసంవాదమునను

౧. గను 'విషూచీ'

వినుతింపఁబడి యజుర్వేదాంత మగుచుఁ
దనరు శ్రీరుద్రసూక్తంబున శ్రుతుల
యనుమతంబై యట్ల 'యచ్ఛందయోశ్చ'
'మను రాయజే పితా' యనఁ 'ద దస్యామ
తవ రుద్ర' యనఁ 'బ్రణీతౌ' యనఁ జనిన
యవిరళసూక్త భాష్యార్థ మెట్లనిన
'హేరుద్ర' యనఁగఁ దానోరుద్ర యనుట
నారక మఱియుఁ 'దవ ప్రణీతా' వ
సంగఁ బూర్వార్థ మనంగ సీయొక్క
సంగతి లింగపూజావేళలందు
పూని 'యో' మను మంత్ర 'తేస' నా నెద్ది
యేనియు నొకమంత్ర మిల దానిచేత
నవు 'భవంతం భవ ఆయజే' యనఁగఁ
దవిలి నిన్ బూజించెదము, మీఁద 'య స్త్వ'
మనఁగ నేది నిమిత్త మనఁగఁ దత్సూక్తి
గనుఁగొన 'సర్వలోకానాం పితాసి'
యనఁగ లోకముల కెల్లను దండ్రివగుచు
నొనరుదుగాన 'తవోపభుక్త' మ్మ
నను మీర లారగించిన ప్రసాదంబు
ననయంబుఁ గుడుతు నే 'నశ్నామి' యనఁగఁ

'దేవ'యనంగఁ దత్క్రియలుగాఁ జేసి
పూని 'శం యో'యన భువి నెల్ల జనుల
కెఱుఁగఁబడఁగ వైషయికసుఖం బనఁగ
మఱియునంద 'పరమాత్మా' యన నంద
నెనయుఁ 'బ్రాప్నోతి'. నా 'నిత్యర్థ' యనఁగఁ
జనుటను విషయగోచరములు గాని
యీభంగిఁ జను పరమేశ్వర సమర
సీభావసుఖమునఁ జెందుదమనుట
యాది 'రుద్రేణాత్త మశ్నంతి' యనఁగ
నాదట బోధాయనార్థ మెట్లనిన
ఖ్యాతిగా 'రుద్రేణ' యనుట నారుద్రు
చేత ననుట మఱి ధాతు సూత్రోక్తిఁ
బరగి 'యాత్త''మ్మన్న భక్షణే' యనఁగ
సరి 'నాత్త' మనఁగ భక్ష్యములపే రగుటఁ
బరువడి భక్షింపఁబడు పదార్థముల
నరుదుగా 'నశ్నంతి' యనఁ గుడ్తురనుట
వెనుపొంద 'రుద్రేణ పీతం పిబంతి'
యనుశబ్ద ముఖ్యార్థ మారుద్రుచేత
భావింప జలముఖ్య పానీయ సమితిఁ

---

౧. లునె.

దీక్షా ప్రకరణము

ద్రావింపఁబడినవి ద్రావుదు మనుట
యనువొంద 'నాఘ్రాత' మనుట 'జిఘ్రంతి'
యనఁగ [౧]ఘ్రాణాదులు నట్లు తా ననుట
సరసఁ బూర్వాపర సంఘటితార్థ
సరసిక వ్యాహారసంగతిఁ దలఁప
ననయంబు నెవ్వరే వారు ప్రసాదంబు
ననుభవింతురు తదీయాది సూక్తార్థ
సంగతి మఱియుఁ 'దస్మాద్బ్రాహ్మణా' య
నంగ వారలు బ్రాహ్మణశ్రేష్ఠులగుటఁ
దెలుపాతఁ డను 'ప్రశాంతమనసో' యనఁగ
మఱి వార లతిశాంతమానసులగుట
వారికి మఱియు 'విద్వాంస' యనంగ
వార లుత్కృష్ట విద్వాంసులు ననుట
'నిర్మాల్యమేవ' య న్నిర్ధారణంబు
నిర్మాల్యమనుటయ నిర్ధారణార్థ
మీక్షింపఁగా వల దితరాన్నమనుట
'భక్షయంతి' యనుట భక్షింతురనుట
యీవిదితార్థోక్తికి ననగు 'నిర్మాల్య
మేవ నిషేవేత్త్ర' నా వేఱ కొనక

---

౧ ఘ్రాతవ్యములట్లు.

చెనసి నిర్మాల్యంబ సేవింతు మర్థి
ననుట వెండియుఁ బ్రదేశాంతరంబునను
శ్లాఘార్హమగు యజుస్సంహితఁ 'గేవ
లాఘో భవతి కేవలాదీ' యనంగ
నిక్షిప్త మదియట్ల 'నిర్మాల్యమేవ
భక్షయే' త్తనుచు జాబాలంబు మ్రోయ
క్షితిఁ బేర్మి నంద 'భుంజీయా' త్తనుచు వి
ధృతశీల 'సర్వతో ద్విజ' యంచు మ్రోయఁ
జావి మాధ్యందిన శాఖ 'నిర్మాల్య
మేవ' యంచును నట్ల యేర్పడి మ్రోయ
రతి బృహత్కాలోత్తర మను నాగమ ని
యతి 'భుక్తిభాక్సదా నాన్యథా' యనఁగ
సరిఁ 'గర్మణా మనసావా చ' యనఁగ
ధరఁ 'ద్రివిధం చార్పితం శుభ' మ్మనఁగఁ
జదురొంద నీశాన సంహితాగమము
నది 'భుజ్యతే' యనునట్లు ముఱి లలిత
భైరవాగమము నేర్పడఁగ 'నిర్మాల్య
ధారణా' త్తనుచు నుద్యత్ప్రీతి మ్రోయ
నవనేల వేయుఁ గాత్యాయన గృహ్య

---

౧. వ్యద్వృత్తి.

మున దినచర్య విప్రులకు విధింపఁ
బడి 'నమో రుద్రాయ పథిష దే' యనుచుఁ
నడచు పథం బర్పణముసేసి మఱియు
వడి 'నమో రుద్రాయ వనస దే' యనుచుఁ
దడయక యర్పించి తఱియు వనంబు
లగు 'నమో రుద్రాయ' యనుచు నర్పించి
తెగిచొచ్చు 'నప్సుష దే' యన నీరు
ఆరఁ 'దస్మా' త్తన 'యత్కించన' యన
వారక 'క ర్మ కుర్వన్ స్తు' త్తనంగ
రూఢి 'సర్వం నమో రుద్రాయ' యనఁగఁ
గూడంగ 'నిత్యేవ కుర్యా' త్తనంగ
నర్పించి సర్వక్రియలు వొందునట్లు
నేర్పెలర్పఁగ ధరణీసురో త్తములు
అనుదినోన్నిద్ర నిద్రాభ్యంతరమున
దినచర్య యట్ల వ ర్తింపఁగవలయు
ననుమతి 'యా యా క్రియావిధాంతవ్య'
యనుచు వాధూలంబునం దట్లుమ్రోయ
మఱియును [౧]గౌతమామ్నా యంబునందు
నెఱిఁ 'ద్రిగుప్సాన్త మశ్నీయా' త్తనంగఁ

౧. గారవా ; ఘనతరా.

దనరుఁ దత్సూక్తి కర్థంబు దానెట్టు
లనఁదగుఁ ‘ద్రిగురితి యత్రిగోశబ్ద’
యనఁగఁ దద్గోశబ్ద మదియు వ్యాకరణ
జనిత ధాతుప్రోక్త సంఘట్టనమున
సరిఁ జక్షురింద్రియస్వర్గ పశ్వాది
వరనామములయందు వర్తింపుచుండ
ననుపమప్రకరణార్థౌచిత్యములను
జనుటఁ దానట్లు ‘గోశబ్దేన చక్షు
రుచ్యతే’ యనఁ దత్ప్రయోగ పదాక్షు
రచ్యుతి గామిని రసికుల శ్లాఘ్య
ననఁగఁ ‘ద్విస్రో గావ’ యను సమాసంబు
సనఁగ నమ్మోఁదటఁ [1]‘జక్షూంషి యస్య’
యన ‘నసౌ త్రిగు’ రన నాత్రిగుశబ్ద
జనిత పూర్వాపర సంఘట్టనలఁ ‘ద్రి
యంబక ఇత్యర్థ’ యనఁగ ఛందోగ
ణంబు లింపడరఁ ‘దేన ప్సాత’ మన న
భంగ ధాతువునంద ‘ప్సా భక్షణే’ య
నంగ ‘నప్సాధాతు’ రనఁగఁ దత్సంధి
నినుపార ‘గర్మణి నిష్ణాత’ మనఁగ

౧. జక్షుషీ.

నినుపారఁ గర్మణి నిష్ఠాంతయుక్తి
దాన 'ఘ్రాతం భక్షిత'మనం 'ద్రియంబ
కేన భక్షిత' మనం గ్రియఁ బ్రసాదం బ
నంగ 'నశ్నీయా' త్తనఁగఁ దత్ప్రసాద
మంగీకరింపంగ నర్హమైయుండు
ననయంబుఁ 'బాహ్య శివానర్పిత' మ్మ
ననుఁ 'ద దేనో భుంక్ష్వ' యనునట్లు మఱి 'క్రి
మిం భుంక్ష్వ' యనఁగ 'మలంభుంక్ష్వ' యన 'న
ఘుంభుంక్ష్వ' యన 'నధోగచ్ఛ'నా మఱి 'య
ధోగచ్ఛ' యను వీప్స దుదియుగా భాష్య
మాగమోక్తంబుల నట్లనుష్ఠించు
నెడ శంభునవధాన హీనమై తాన
కుడుచుట దింట ద్రాగుట యది దా ని
రంతరంబును 'శ్వమాంసాస్థిమూత్రంచ
భుంక్తే' యన శ్వమాంసములు గొంట 'ఖాద
తి' యనంగ నెమ్ములు దింటయుఁ 'బిబతి
చ' యన మూత్రము ద్రాగుటయు నని చెప్పఁ
గాన విప్రులకు లింగప్రసాదంబు
దానర్హమింక నుదాసీన వచన
ములు నఖిలపురాణములు నాగమములు

దలఁప శివార్పితేతర మిట్లు సాల
దుష్టంబు ‘బహ్వాపి స్తోకమేవాపి
శిష్టమన్నం విమిశ్రిత’ పఠాను గాన
లలి‘మిశ్రితం నిష్ఫలం భవే’త్తనుచు
నలరుఁ గావునఁ దదీయార్థ మెట్లనిన
ఫల పత్ర శాకాన్న పానాదు లోలి
నలి ‘మనఃపూర్వంతు నైవేద్య’ మనఁ
భువి ‘నయనానంద పూరిత’ మ్మనఁగ
సవి[1] మనంబారఁ గన్నార శివార్థ
మతి ననాత్మీయార్థమతి నొక్కమాఱ
రతిగూడ వడ్డించి ప్రాణలింగార్ప
ణము సేసి సావధానముగఁ బ్రసాద
మమలినమతిఁ గొను టాది మార్గంబు
దడబడి యటుగాక తత్ప్రసాదంబు
గుడుచుచో ఘనమైనఁ గొందుకన్నైన
శిష్టాన్నమిందు మిశ్రితమయ్యెనేని
దుష్ట మనర్పితోద్దిష్టంబు గాన
కుడువఁ జిక్కిన కాయగూర లన్నంబు
వడఁకక మఱిమీఁద వడ్డించుకొనిన

౧. మనంబారంగ నరసి.

క్రియఁ 'దదేవోన్నత కిల్బిషు' మ్మనఁగ
రయమునఁ గూలు నరకవార్ధి ననుట
మిశ్రితశ్రుతిమత స్మృతిపురాణోక్తి
విశ్రుత శ్రీవాయవీయసూక్తంబు
దనరారుచు 'నివేదితం చ దేవాయ'
యనియుఁ 'దచ్ఛేషంచ' యనియును జెప్పఁ
దివిరి 'జుష్టంచ తచ్ఛేషాన్న' మనిన
నవి పూర్ణమయ్యె సిద్ధాంతపక్షములు
అవిమిశ్రిత ప్రసాదైక సేవనము
వివిధవేదాగమ విహితమార్గంబు
దలపోయ వాధూల తంత్రాగమంబు
నిల 'నసమర్ప్య య దీశాయ' యనుచు
ధర 'వస్తు కించి త్కదాచన' యనియుఁ
బోరిఁ 'గదాచి న్నైవ భుంజీత' యనియుఁ
బాయక మఱి 'శివభక్తిపరో న
రో' యని వెండియు మ్రోయంగ మఱియు
భువి 'నుపభోగాయ పురతో' యనంగ
నవియును 'దత్త త్సమర్ప్య దేవాయ'
యన 'స్వేష్టలింగస్య యద్దత్త' మనఁగఁ
జని 'చరుకం త న్న సంశయో' యనఁగ

నెనయంగఁ 'దత్ప్రాశయే'త్తన దీని
కనుకూలముగఁ బ్రదేశాంతరసూక్తి
సంచితవాయవ్యసంహితఁ 'దత్స్వ
యంచ భుంజీత' నా నాప్రసాదంబు
ప్రాశించునది 'స్వయం ప్రాజ్ఞా' యనంగఁ
బ్రాశింపనొల్లక పరుల కిచ్చినను
నాద్యోక్తియంద 'నాన్యస్యైవ' యను 'న
దద్యా' త్తనఁగ మఱి ధర గోజలాదు
లందిడి నరకాగ్ను లందుదు రిత్తు
దిందదా 'న గోజలాదిభ్యో' యనంగ
రమణ 'దద్యా చ్ఛే న్నరక' మన నదియ
క్రమముఁ గేవలము లింగప్రసాదులకుఁ
దమతమ లింగార్పితప్రసాదంబు
దమక యర్హము యథార్థంబట్లుఁ గాక
శ్రోత యింద్రుండు వ్యాఖ్యాత నారదుఁడు
భూతిగా హరివంశమున విముక్తి ప్ర
మోదైక కారణంబు 'గదాచి దీక్ష
పాదాంబు నిర్మాల్య పరిమిళితో' య
నంగ మిళితశివా నాథాంఘ్రి సలిల
మంగళనిర్మాల్య మారుతం బాక్క—

యెడఁ 'బవనః పన్నగేశేన' యన నె
గడి 'నిపీతః పుణ్యకారిణా' యనఁగ
నురగ మొక్కండు పుణ్యోపేతుఁ డయ్యె
సరిఁ ద్రావి 'విశ్వవిశ్వంభరా భార'
యన 'ధురీణత్వ మవాప్యతే' యనఁగఁ
దనరు విశ్వంభరా ధౌరేయతయును
వరుస 'భోగీశ్వరత్వ మచల' మ్మనఁగ
ధర 'నీశభూషణతా' మన నప్పు
డహిపాలనత్వంబు నచలితత్వంబు
బహువిధపార్వతీపతిభూషణత్వ
మూర్వి వెండియును దదుక్తిమధ్యమున
'సర్వజ్ఞతా చ సంజాత దేవేంద్ర
న హి సంశయో' యనఁ సర్వజ్ఞతయును
సహజంబు వడసె నిస్సంశయం 'బింద్ర
చ ననంద సాక్షా త్ప్రసాదభోగేన'
యన మఱి 'భక్తోఽయ'మన 'లభతే ఫ
ల'మ్మన శివుకేవలప్రసాదము ము
దమ్మునఁ గుడుచు ఫలమ్ము 'దద్వక్తు'
మన 'న హి మే శక్తి' రన 'న గిరో' య
న 'న గిరాంపతమే' యనఁగ నాకెఱుంగ

వాక్యాల కెఱుఁగఁ దద్వ్యాకృతి కెఱుఁగ
నొక్కింత శక్తిలే దొండేమి మఱియుఁ
గృతిఁ 'దే న జానంతి కిం నరా' యనఁగ
నితరుల్ ప్రసాదమహిమ నెఱుంగుదురె?
యనుచుఁ దదీయ మహాప్రసాదంబు
ఘనత నారదుఁడు ప్రకాశించె నిట్టు
లాది విష్ణుపురాణ మఱె, హరివంశ
మాదటఁ జెప్పువాఁ డఱె నారదుండు
నాగమోక్తంబఱె యదియును ముక్తి
చేగమై 'గరిగొన్న [1]శివు ప్రసాదంబు
మహిమఁ బ్రత్యక్ష ప్రమాణమై యిట్లు
విహితమైయుండంగ వేఱొండు లేల?
కృతిఁ 'దే న జానంతి కిం నరా' యనఁగ
నితరుల్ ప్రసాదమహిమ నెఱుంగుదురె?
తామసులగు శాపదగ్ధ విప్రులకు
సామాన్యులకుఁ గర్మ చండాలురకును
శ్రీమత్ప్రసాద ప్రసిద్ధ మహత్త్వ
మేమనఁగావచ్చు నేల చేకురు శి
వప్రసన్నుల కశివప్రసాదము? 'శి

౧. డద్దేల.

వ ప్రసాదస్తు శివప్రసాదాత్త
నంగ లింగప్రసాదాంగీకరణ సు
సంగత లింగ ప్రసాదుల మహిమ
కరముఁ 'ప్రసాదయుక్తానా' మనంగ
నరయ 'నాజ్ఞాయైవ' యన నొప్పుఁ దద్వి
ధము 'వాంసవః పర్వతా'యనఁ బర్వ
తమగుఁ బాంసువు ; పర్వతము వాంసు వగును;
అదియునుగాక దివ్యాగమ మూల
విదితేతిహాసముల్ వినరె యెట్లనిన

ఘంటాకర్ణుని కథ

శ్రీకంఠమూర్తి ఘంటాకర్ణుఁ డన ని
రాకులకీర్తి దిగంతరాళుండు
మతి నిష్టలింగ నిర్మాల్య పుష్పాను
గత మకరంద మాకర్షింప సూర్య!
యగునె తాల్పఁగ భవదంగీకృతంబు
లగు శివనిర్మాల్య మఁఋరేణు మారు
తానల చంద్రసూర్యాతపాంబువుల
చే నుపహతమగు శివప్రసాదంబు
భోగింతురే భక్త పుంగవు లీశ్వ
రాగమంబుల 'నన ర్హాంచైవ' యనఁగఁ

జను నాత్మలింగ ప్రసాదపుష్పములు
గనుగొన ముట్ట నాకర్షింప నెట్లు
వచ్చునె నీకు దివాకర! నీవు
గ్రచ్చరఁ గుష్ఠరోగంబునఁ బొందు
మనుచు ఘంటాకర్ణుఁ డారవితోడఁ
గనలి యమోఘంబుగా శపియింప
వడరెఁ గుష్ఠవ్యాధి యాగమోక్తముగ
నుడువ 'మార్తాండ భానో కుష్ఠ' యనుచు
నంత సూర్యుఁడు భయాక్రాంత దురంత
సంతాపమునఁ జిక్కి చాఁగిలి మ్రొక్కి
'కల దపరాధంబు కావవే పృథివిఁ
గల పదార్థంబు లాకర్షించునట్లు
యెఱుఁగ కాకర్షించి యీశాపశిఖికి
గుఱియైతి దెసయు దిక్కును నీవ మఱియు
నా కన్యథా శరణం బొండులేదు
నేకాని రక్షింపు శిక్షింపు' మనుచు
వెండియు ధరణి మార్తాండుఁడు మ్రొక్కి
యుండ ఘంటాకర్ణుఁ డురుదయఁ జూచి
'యాదిమనోహరుఁ డను గణనాథు
పాదోదకములచేఁ బడయు నీమేను'

నావుఁడు భానుండు నలి మనోహరుని
భావించి ప్రార్థించి పాదోదకములు
వడసి శరీరంబు వడసెఁ గావునను
నడిసన్న లింగప్రసాదములు భువిని
ననమశాపానుగ్రహ సమర్థు లఘు ని
రసనులు త్రిభువనారాధ్యులు మఱియు

భీతునికథ

నొక్క మునికుమారుఁ డుడుగని భీతి
పెక్కువ నెక్కొన భీతుం డనంగఁ
గడఁకమై నెవ్వరేఁ గదియనే తేరఁ
బాడగని బిట్టువాపోవుచు నుండ
నక్కజపడి తండ్రి యాత్మజుఁ జూచి
"మిక్కుటంబగు తొలి మేనిదుష్కర్మ
ఫలమిది మఱియొంటఁ బాయ దేభంగి
మలహారు సద్భక్తి మహిమన కాని'
యని పిరమాహేశ్వరాచారదీక్ష
ననుపార లింగసన్నిహితుఁ గావింప
నాభీతి యడఁగి మహావీరభక్తి
లోభంబునం దతిలోకుఁడై యిట్లు

౧. సను. ౨. మిక్క,

లింగ¹ప్రసాదైక లీలావధాన
సంగతి నిరవధిసౌఖ్యసమృద్ధి
సతతంబువొదలఁ బ్రసాద ప్రసూన
ధృతశిరోభాగుఁడై ధృతిఁ బ్రవర్తింప
నతనిఁ బ్రసాదనిష్ఠానవరత ని
యతి పెంపు ఘూర్ణింప హరుఁడు దలంచి
యొక్క ప్రసాద పుష్పోదరంబునను
గ్రక్కున నొక కీటకంబుఁ గల్పింపఁ
గనుఁగొని యదియు లింగప్రసాదంబ
యని శిరంబునఁ దాల్ప నంతకంతకును
బొదలుచు నత్తలపునుకయుఁ దక్క
మెదడును రక్తంబు మేని చర్మంబు
నెమ్ములుఁ దక్క ము న్నిడి తొల్చితొల్చి
క్రమ్మన భక్షింపఁగా లెక్కగొనక
యతులప్రసాద నిష్ఠాంచిత వ్రత ని
యతిఁ జలింపకయున్న నభవుండు 'నీకు
మెచ్చితి నిచ్చితి మృత్యుత్వ' మనుఁడు
'నొచ్చెల్ల! నాకిది యోగ్యమే జియ్య!
హింసకు నోర్తునే యిందుకలావ

౧. ప్రసాదావలీలానుభావ; ప్రసాద విలీనావధాన.

తంస! యిక్కార్యంబు ధర్మమే తలంప?'
ననుడు 'మదీయార్పితావధానాభి
జనన ప్రసిద్ధ ప్రసాదివై పరగు
నిర్మాల్యనిష్ఠైక నిరతుండు నుభయ
కర్మాపహారుఁడు నిక్కంబట్లుఁగాక
నెఱియుఁ 'గిమర్థ' యనియు నాగమోక్తి
నెఱియఁ గర్మార్థుండనియు మ్రోయుఁగాన
సన్నుతలింగ ప్రసాదివి నిన్నుఁ
బున్నెంబుఁ బాపంబుఁ బొందవెట్లనిన
వసుధచేఁ గొన్ని జీవంబులు ప్రబలు
వసుధచేఁ గొన్ని జీవంబులు మడియు
జలములచేఁ గొన్ని జంతువుల్ ప్రబలు
జలములచేఁ గొన్ని జంతువుల్ మడియు
శ్వసనునిచేఁ గొన్ని జంతువుల్ ప్రబలు
శ్వసనునిచేఁ గొన్ని జంతువుల్ మడియు
నందుఁ బృథివ్యాదులైన భూతములు
వొందునే యయ్యాయి పుణ్యపాపముల
నిందు మదీయ మహీయః ప్రసాది
వొందునే యెట్లును బుణ్యపాపములు?
సత్య మిట్టిది' యని శంభుండు దెలిపి

మృత్యుత్వ మొసఁగ నామృత్యుదేవతకు
నటుగాక యుభయకర్మాతిక్రముండు
స్ఫుటతరలింగ విశుద్ధ ప్రసాది

దూర్వాసుని కథ

దూర్వాసుఁ డపరరుద్రుండు మునీంద్ర
సార్వభౌముఁడు 'శైవసహిత ప్రసాద
సేవనా' త్తన లింగదేవ ప్రసాద
సేవాన్వితుఁడు గ్రోధ సిక్తతపోని
యతుఁడు స్వైరవిహార రతుఁడు విజ్ఞాన
యుతుఁడు ద్వారావతి కొక్కనాఁ డరుగఁ
గృష్ణుండుఁ దాను రుక్మిణియు సంభ్రమత
నుష్ణీషమును గుచయుగముఁ బైకొంగు
నటయిటఁ దూల సాష్టాంగులై మ్రొక్కి
పటుతరాభ్యాగత ప్రతిపత్తిసలిపి
పాయసాహారం బొపారంబుగను స
మాయతభక్తి పెంపార వడ్డింప
నమ్మునీశ్వరుఁ డీశ్వరార్పణ సేసి
సమ్మదలీల ప్రసాదభోగంబు
గావించి తత్ప్రసాదావశిష్టంబు

౧. బుపాహారముగ.

'గోవింద! కడుపారఁగుడిచి చిక్కినది
వ్రాసికో సర్వాంగములనంచు నొసఁగ
నాసక్తిఁ గుడిచి భుక్తావశిష్టంబు
నతికాళ్లఁదక్క సర్వాంగంబులందు
నెఱిఁబూసికొనుటయు 'నీ విది యేమి
యతికాళ్లఁ బూయవై తచ్చోట నీకు
నెఱినుగా నొకబోయ నిశితబాణోప
హతి మరణంబు నీ కయ్యెడ' ననుచు
నతికుపితాత్ముఁడై యతని శపింప
మృతిఁబొందెఁ గృష్ణుండు మృడుప్రసాదుల ని
రతిశయమహిమ యేమని చెప్ప మఱియు

సుకేశికథ

మును వామనపురాణమున నితిహాస
వినుతకథాయుక్తి వినుతింప నొప్పు
శీలవంతుండు ప్రసిద్ధ ప్రసాది
శాలిభక్తుఁడు సుకేశుండను గణము
సర్వాంగలింగ ప్రసాదోపభోగి
సర్వప్రసాద ప్రసాది గావునను
భూతపంచకగుణంబులు దశాంశములు

౧. శేషంబు. ౨. అన్ని ప్రతులలోను 'పూసు' అని ఉన్నది.

భూతపంచకమునఁ బుట్టి ద్రవ్యమ్ము
లవిమిశ్రిత ప్రసాదైకవర్తనులు
భవుని కర్పించుకొ౯భాతిఁ దానిట్లు
హారున కీవలయు బాహ్యాభ్యంతరములఁ
బరగు రూపానిరూప ద్రవ్యతతులు
నగు స్వరూపము లుభయార్పణార్హంబు
లగు నిరూపంబు లేకార్పణార్హములు
గల్పితి ఖండితాఖండితస్థితి న
నల్పాల్పరూపంబు లగువానిలోనఁ
దేరాదు మనము సేతికి మనంబునకు
నీరాదు వెన్నెల లెండలెట్లనిన
నొందు ఖండితరూప మోషధిప్రభృతి
యం దఖండితరూప మవనీతలంబు
గలయనీరాని యీాకయు మెట్టరాని
కలితరూపిత తదఖండితపృథ్విఁ
దొడరి ప్రసాద పాదుకములు మెట్టి
వడిఁ జరించుపగిది వర్తింపరాదు;
ఖండితాఖండితాకారముల్ గాన
వెండిజలంబులు ప్రేగయ్యు వాని
వలన వర్షాంబుప్రవాహోదకాదు

లిలఁ దక్కనిచ్చున [౧]ట్లేఁ బొందరాదు;
ఖండించి లింగసంస్కారంబు సేసి
మండు దీపాగ్నుల మాడ్కి నీరాదు
అచ్చుగాఁ దద్విషయంబగు వాయు
విచ్చి పొందెడుమాడ్కి నివి పొందరాదు;
అవకాశ మర్పించి యంబరాంతరము
దవిలి పొందెడుమాడ్కిఁ దాఁ బొందరాదు
జలదభూరుహగృహచ్ఛాయాదు లిచ్చు
పొలుపున నర్పించి పొందనీరాదు
గంధాదులట్లు యకామ కృతంబు
సంధిల్లు దంతర్విషయములు గాని
విషయపంచకములో వివరింప నాల్గు
విషయంబు లాంతరవిషయంబు లొక్క
విషయంబు దా బాహ్యవిషయ మాస్పర్శ
విషయసుఖం బాత్మవిషయంబుగాన
స్పర్శనద్రవ్యంబు బాహ్యంబుఁ బొంద
స్పర్శనసుఖ మాత్మఁ బ్రాపించుఁగాన
పరిమితంబైన రూపంబులభాతి
నరసి యంగముచేత నర్పింపరాదు

---

౧. ట్లిల; ట్లీ.

మఱి నిరూపములట్ల మనసుచేతులకు
వెలివ కీరాదు దృగ్విషయముల్ గామి
బెరయరా దెట్లు నర్పింపరా దొక్క-
వెరవున నర్పింప వెరవయ్యె నేనిఁ
బరదైవకిరణ సంస్పర్శనార్పణము
ధరణి మద్గంధార్పితం బట్లయైన
మతి యకారణము దా మర్త్యులకెల్ల
ధృతి 'న త ధాలింగ్యతే పతి' యనుట
సాలదే మును మానసం బర్పితంబ
యోలి బాహ్యమన నీకున్న నేమనిన
నగు నిరూపములు దానై పొందుచోటఁ
దగు మనంబున నర్పితము సేయుఁగాన
మును దాన యర్పించి ముట్టురూపములు
మనమున నెట్లు సమర్పింపఁగూడు
నే? 'గవాం సర్పిః శరీరస్థ' మనఁగ
నాగమోక్తమె మానసార్పణం బరయ?
ధర 'నకరోతి హితం నృషు' అనఁగ
హారుఁడు హితంబు సేయఁగనేరఁ డెట్లుఁ
గావున శుద్ధ సూక్ష్మప్రసాదులకు
నే వెంటఁ బొందరా దెండవెన్నెలల

ననుచు నాదిత్యచంద్రాతపద్యుతులు
దనుబొందసీని నిత్యవ్రతనియతి
మందరభూధర సుందర సుకర
కందరాంతర్బిల మందరుం డగుచు
నాస్థఁ దనీయసీమాలంఘన ప్ర
తస్థితి భక్తులుఁ దాను వర్తింప
నారదుం డక్లొక్కనాఁ డేఁగు దేర
ద్వారపాలురు దను వారింప మగుడి
యినలోకమున కడ్డ యేఁగి 'భాస్కరుఁడ!
విను, సుకేశుండను వెడగుభక్తుండు
మందరభూధర సుందరసుకర
కందరాంతర్బిల మందిరంబునను
నినుజూడరాదంచు నీకిరణములు
దను బొందనీనంచు ధర నున్నవాఁడు;
అనిమిషశ్రేష్ఠుండ వైయుండి యొక్క
మనుజుచే నిట్లవమానతఁ బొంది
[1]బ్రదికెదు బ్రదుకుదాఁ [2]బదటికే' యనుడు
మది నల్గి సూర్యుఁ 'డా మందరాచలము
వటపటవ్రక్కలై పడఁగాని యతనిఁ

1. బ్రదుకెటిబ్రదుకు. 2. బ్రదుకెటి కనుచు.

జటచిట ప్రేల్చెద శిఘ్రింబ చూడు
మా మునీశ్వర!' యంచు నాత్మసహస్ర
ధామ సంజనిత నిదాఘాగ్ని శిఖల
నాయద్రిఁ గాల్ప 'హా' యనక 'నమో భ
వాయ రుద్రాయ శివాయ' యన్నారవము
సనఁజన నొత్తిలి సంస్తుతింపఁగను
విని రుద్రుఁ డతికోప వివశాత్ముఁ డగుచుఁ
దప్పక చూచుడుఁ దరణియు ధరణి
దొప్పనఁబడి శివస్తుతులు సేయుచును
'గావవే భక్తయోగక్షేమయుక్త!
కావవే కారుణ్య కలితాత్మ!' యనుచు
వసుధపై వేమార్లు వలగొని మ్రొక్క-
నసమాక్షుఁ డాభువనాత్ము వీక్షించి
'చిద్భరితాత్ములు శీలసంపన్ను
లద్భుత చారిత్రు లశరణశరణు
లనఘులు నిత్యలింగార్చనా నిరతు
లనక మాభక్తుల కపకారివైతి;
ఘనుని ఘంటాకర్ణ గణనాథు లెక్క-
గొనని నీ తనువునఁ గుష్ఠు ప్రాపించె;
నాది మనోహరుం డను గణనాథు

పాదోదకములు మైఁ బడసిన విధము
నొండేఁటికిని దక్షునూఁదినకతనఁ
బండులు వోనాడి పథము వోనాడి
పన్నుగా మును ¹శిలా [భావాంగుళి యను
విన్నన] నీ పదివ్రేళ్ల నఱ బూన్చి
యడర నీ పదివ్రేళ్లు నాడి నీపదము
వడసినవిధము నప్పుడ మఱచితివా
కలహాభోజను ముని కష్టు నారదుని
పలుకులు నినుఁ బదభ్రష్టుఁ గావించె
నెడసేయ కింక నీ విప్పుడ పొమ్ము
వడి డొల్లిడొల్లి శ్రీవారణాసికిని
రమణ బాలార్కేశ్వరం బను నచటఁ
గ్రమమొంద నొక్కలింగముఁ బ్రతిష్ఠించి
పడయుము నీసూర్యపదము' నావుడును
'వడి డొల్లిడొల్లి శ్రీవారణాసికిని
బోయి బాలార్కేశు భువిఁ బ్రతిష్ఠించి

౧. "శిలాభావాంగులీ రాక్ష్యే స్థానే మే స్వాంగులీ గ్దళ, సమర్ప్యైలభథాస్త్రేశ్చ స్వపదం కిన్ను విస్మృతమ్" అని సంస్కృతానువాదము. 'శివభావాంగు నింద; శివభావాంగుఁడతని; శివభావాంగు లింద; శివభావాంగులీయ;' అనిన్ని, 'విన్నాగ', 'వెన్నాగ' అనిన్ని వ్రాతప్రతుల పాఠములు. ఇవేవిన్ని కుదుర లేదు.

యాయతభక్తి సూర్యత్వంబు వడసెఁ
గాన విశుద్ధలింగప్రసాదుల య
నూన మహాత్త్వంబు నుతియింపఁ దరమె?'
యనుచుఁ బండితమల్లికార్జునుఁ డాదిఁ
జను శుద్ధలింగప్రసాదుల మహిమ
యును బ్రసాదమహాత్త్వమును జెప్ప విప్ర
జనులు గీర్తించుచుఁ జనిరంత నిచట;

సూరసానికథ

వీరభక్తస్థలవిదిత [1]పోరండ్ల
సూరసానవ్వ నా ధారుణిఁ బరగు
నరిది మున్నాయవ్వ చరిత మెట్లనిన
నరయఁ బోరండ్లను నగ్రహారమునఁ
బతిపరోక్షంబునఁ బ్రథితసద్భక్తి
నతివయుఁ దొల్లింటియట్ల సంతతము
జంగమారాధనల్ సలుపుచునుండ
వెంగలులై కూడి విప్రులందఱును
నాయూరి ప్రజలును నధిపతిఁ గానఁ
బోయి యిట్లనిరి 'యో [2]భూమీశ వినుము
ధరణి మాయూర నుత్పాతముల్ పుట్టె.

౧. పోరండ. ౨. భూనాథ.

నరయంగఁదగు సూరమువ్వాక యనఁగ
సాధుమార్గమున నిచ్చట నుండియుండి
వైధవ్యవర్తనల[1] వఱతిపాల్పేసి
యరయ నుమ్మెత్తకాయలు దిన్నయదియొ
మరులుగొన్నదియొ ముక్క మతిదప్పినదియొ
కనుఁ[2]గొనఁ జెక్కుళ్ళఁ గడఁతలఁ గడవ
నెనయ [3]బూడిదమెత్తుకొన్ని మేనఁ[4]బూయుఁ
దల నర్తఁ జెవ్రులఁ జేతులను రుద్రాక్ష
ములుఁ బటికంబు పూసలును ధరించి
ధరణి నిక్కపుభక్తిపరురాలువోలెఁ
దిరిప[5]ంబు మనువుగాఁ దిరియు బోడ్డలను
వ్యక్తిగా విన్న పెద్దభక్తులు పెద్ద
భక్తు లనుచుఁ గాళ్ళఁబడి కడ్గి త్రాగుఁ
జేకొని కుడిచి డించినఁ[6]గుడ్చు నంతఁ
బోక మాలలఁ గల్పె భువి[7]జను లెఱుఁగ
ననసేల యీయగ్రహార మంతయును
బనుగొన మాలలపాలయ్యె నిట్లు
దానును మాలలుఁ దనయింట నుండఁ

---

౧. వఱద. ౨. గవ. ౩. భూతియు. ౪. బూసి. ౫. ంబ.
౬. మెక్కు; గుడ్చి. ౭. యెల్లనె.

గా నష్డు సూపినం గలవె దండింప
ననవుడుఁ బట్టింపుఁడని యల్క రాజు
వనుప విప్రులు వొంచికొని యున్న యెడను
వద్దు మొగంబును వలుద చేతులును
బ్రద్ద చిఱుఁదొడలు బరడుఁ బ్రక్కలును
గాయగాచిన యఱచేయి నెందొళ్లు
గోయఁ దాఁకిన యసిగోఁతడాచేయి
మట్టిపాదంబులు మలినంపుమేను
మిట్టనుదురు ప్రక్కి మెడయును బ్రాకు
వట్టిన [౧]యరపిరి పండ్లుఁ [౨]బొక్కంపుఁ
బొట్టయు వెడ[౩]గ్రుక్కవోయిన వీఁపు
బొడ్డికన్నులు ముడిబొమలు వ్రే[౪]ల్పులు
దొడ్డముక్కును గుజ్జుఁ దొడలును బరటి
వ్రేళ్లును గమలిన గోళ్లు లోవంక
కాళ్లును గందిన కటములు నమరఁ
దెలుపారుబూది నొసలనిండ మెత్తి
కలయఁ జేతులఁ [౫]బెండెకొట్లుగాఁ బూసి
నలి దొడ్డరుద్రాక్షములు [౬]వద్దపటిక

---

౧. యలివిరి. ౨. జొక్కంపు. ౩. గొంకు; గొంకు; గ్రొంకు. ౪. ల్జసలు. ౫. బండె. ౬. దొడ్డ.

ములు సాలమాని పూసలపేర్లుఁ దాల్చి
కుఱు[1]వెండ్రుకలవెడ గొప్పలో పలను
గఱకంఠ[2]గద్దెనగరు గానుపింప
బలువుగా శివసూత్ర మలవడఁగట్టి
మొల[3]నరవణి దూటి [4]తలనరసుట్టి
యారెయుఁ గత్తియు నట్టలమోపు
వారెనల్ మ్రొక్కులు వలచేత నొక్క
[5]సెంబళిగోలయుఁ జెన్నొంద శివుఁడు
వంచినయంత్యజు భావంబుఁ దాల్చి
యచ్చుగాఁ జనుదెంచి యగ్రహారంబు
సొచ్చి యల్లంత భూసురులు రాఁజూచి
చెంగుచు 'సెంబళి, సెంబళి' యనుచు
వంగుచుఁ దొలఁగుచు వాడవాడలను
భోరన 'మ్రొక్కులు గోరె! వారెనలు
గోరె! [6]వారెనలు మ్రొక్కులుఁ గోరె!' యనుచు
నమ్ముచుఁ జనుచు నంతంత నిల్చుచును
[7]గ్రమ్మన వచ్చిన క్రంత వచ్చుచును
గలయంగ నింటింటఁ బిలుపించికొనుచు

---

౧. వెంట్రు. ౨. గట్టిన. 3. దిరువణి. ౪. మొలవడుపట్టి.
౫. చెంబళి. ౬. యనుచు వింతగూతబెట్టుచును. ౭. క్రమ్మర.

నెల యెంత యనిన వెగ్గలము చెప్పుచును
వెసజెట్టి సూపుచు విప్రులయిండ్ల
కెడనెడఁ బలుమాఱు నేఁగుచుఁ జనుచు
గఱకంఠుభక్తుఁ గన్నంత[1] నవ్వ
'[2]సఱణార్తి! సఱణార్తి! సఱణార్తి!' యనుచు
గరమర్థి వారిచేఁ [3]గాల్గట్టఁగొనుచుఁ
బోరిబోరిఁ బ్రాంతచెప్పులు ముడుచుచును
వెనువెంట మును పొంచికొని[4]యున్న విప్రు
లను నెఱింగియు నెఱుంగనియట్లు గూడ
నప్పాట నూఱెల్ల ముప్పెట్లు వెట్టు
చో ప్పేరుపడియుండ సూరసానమ్మ
యింటికి నేతేర నింతియుఁ గాంచి
పంటింప కెదురుగాఁ బఱతెంచి మ్రొక్కి
యలరు వారెనలు మ్రొక్కులుఁ [5]బుచ్చి యెదిరి
చిలుకకొయ్యఁ దగిల్చి చేతికత్తియును
నారెయు ముంగిట నఱుఁగుపైఁ బెట్టి
వారి సెంబళికోల వడిఁ [6]జూరఁ [7]జెరివి
పాదము ల్గడిగి యా పాదోదకమ్ము

---

౧. నవుల; దవుల. ౨. సరణార్తిశరణార్థి. ౩. కాల్గటి.
౪. వచ్చు. ౫. బంచి. ౬. జూర్ప. ౭. జెక్కి.

లాదటఁ బ్రాశించి యంత[1]లోపలికిఁ
దోడుకొనిపోయి యుత్సుకలీలతోడ
గడియ గ్రక్కునఁ [2]బెట్టి కడుఁగడు నలరి
సింహాసనాసీనుఁ జేసి యాకర్త
సంహారు లింగావసరముఁ జెల్లించి
కదళీదళం బిడి కన్ను దనియఁగఁ
బదపదార్థములును బక్ష్యాన్నములును
దిదృక్కొనఁ [3]గూడ వడ్డింప నాయయ్య
యక్కజంబుగ లోన నారగింపంగ
'నెట్టకో సూరమ యింతగాలంబు
గట్టడివై మాలఁ గలిపి తియ్యారు
సిక్కితిగాక మా చేత నీవింక
నెక్కడఘోరొద విట్లు బోడలకుఁ
బోఁడిగా నంబలి పోసినవిధము
నేఁడుగదా నీకు నిండారఁ బండె
మంటి సఫలమయ్యె [4]మన్న ఫలంబు
నింటిలోనన [5]సుఖి యింతు గా' కనుచు
వెలిఁ బొంచికొనియున్న విప్రు లక్షణము

---

౧. లోపలను. ౨. ద్రే; డె. ౩. గుడువ. ౪. మన్నన. ౫. భుజియించు.

తలుపు [1]డగ్గఱఁ దీసి తాళంబు [2]వెట్టి
కొందఱ వాకిటఁ గూర్చుండఁ బెట్టి
[3]కొందఱ నిలుసుట్టికొనియుండఁ గొలిపి
యోరోరి [4]యెగ్గన్న యోరోరి భిన్న
యోరోరి బలభద్ర యోరి [5]మైలార
మత్తైన లోఁబడె మనవిప్రసహిత
మత్తలారులఁ బిల్వఁ డనుసంతలోన
సోమయాజులపెద్ది [6]వామనభట్టు,
దామోదరప్పన వామన [7]కూచి,
గేశవపుటశాస్త్రి .కేమన[10]పెన్ని
వాశము [11]మైలారు భట్లుపాధ్యాయు
నప్పట్లపెద్ది యంశమసూర[12]పోతి.
వప్పకేశవుఁడు [13]సంబపులమాధవుఁడు
మానంబుమా[14]రన్న [15]మంచయదొడ్డ
దోనయభట్లును, ధూర్తవిట్టలుఁడు
[16]సిమ్మెనమల్లి గూచెనగారి[17]తమ్మి

---

౧. ద. ౨. సైచి. ౩. కొంపజి. ౪. యజ్ఞన్న. ౫. మా. ౬. రా. ౭. కో. ౮. న. ౯. పెద్ది. ౧౦. ఘడ (డె) శాసి (చి). ౧౧. మల్లయ; ధోనయ. ౧౨. భో. ౧౩. సంచనంబ. ౧౪. దన. ౧౫. మాచియదొడ్డి. ౧౬. చిమ్మలి. ౧౭. దుమ్మి; తుమ్మె.

దీక్షా ప్రకరణము

[౧]గొమ్మనప్పన బొల్లికోడె [౨]యల్లాడి
యుష్ణమువారి పె[౩]న్నొజ్జలు [౪]గప్ప
కృష్ణమ్మ, యరగడ్డ కేమన [౫]కూచి
[౬]వరిగడ్డువారి కుప్పనయా [౭]వంగ
వరక [౮]యజ్ఞము [౯]యుంటి భాస్కరయొజ్జ
[౧౦]గందిగిజైతన గామ[౧౧]యగ్గనము
కుందన [౧౨]దక్షిణ గోపాలమంచి
[౧౩]మేడిచెట్టయితన మిండవల్లభుఁడు
దూడగడ్డప్పన [౧౪]దుష్ట రాఘవుఁడు
[౧౫]నెత్తుఁగాలైతన యీశ్వరభట్టు
నత్తజె పీరెల్ల నాదిగాఁ గల్గు
ద్విజులును దలవరుల్ దీర్పరులెల్ల
ప్రజలును నట్లున్న భంగినవచ్చి
యధిపతిఁ బిలుపించి యందఱలోన
నధికుఁడై యున్న బ్రాహ్మణుఁ డిట్టులనియె :
'నొండేమి[౧౬]సెప్పెదు నుర్వీశ[౧౭]వినుము

---

౧. కొమ్మలు; కొమ్మన. ౨. యల్లారి. ౩. పి. ౪. గంప; గర్వ. ౫. మాచి. ౬. పర. ౭. రంగ. ౮. యగ్గన. ౯. గంటి; వుంటి; పుంటి. ౧౦. గందగిజేతన; కందింద్రి జగంజాయిత్త. ౧౧. యజ్ఞన; యజ్ఞించు. ౧౨. దక్షిణ. ౧౩. మేడునచట్టన్న. ౧౪. దుడ్డు. ౧౫. ఎత్తుగాలైదన; ఎత్తుగాల్ రామన; ఎత్తుగోలాదన. ౧౬. చెప్పెదము. ౧౭. నేఁడు.

పండె నీసూరమవ్వకగారి తపము
వెలయంగఁ బెనిమిటి వెనుక నిట్లుండ
వలవదా[1]కడతాలి వర్తన[2]లొప్పెఁ
గడుసాంగమయ్యె నీగరిత భక్తియును
గడుఁగడుఁ గాకయ్యెఁ గథ లేమి సెప్ప
వీదివీదుల వింతమాదిఁ గెబత్తుఁ
డాదట మ్రోఁకుల నమ్ముచు వచ్చి
యిల్లిల్లు దప్పక యెడ[3]దాఁకి మ్రోఁకు
లొల్లకున్నను డస్సి మెల్లన వచ్చె
నింతలోఁ[4]గని యెదు రేఁగి తా[5]మ్రొక్కి
యెంతయు సంప్రీతి[6]నింటికిఁ దెచ్చి
కాళ్లనుగడిగిన కందువసూడు
కాళ్ల చెప్పులు మును గ్రక్కున దివిచి
చెరివిన దదె చూడు సెంబళికోల
యరుఁగుపై నదె చూడు మా రెయుఁ గత్తు
లివె చూడు వారెన లీచిల్కకొయ్య
నవె చూడుమా మ్రోఁకు లాచిల్క కొయ్య
నక్కజంబందుచు నందఱుఁ జూడ

---

౧. కడలాలి; కదలాలి. ౨. మొప్పె. ౩. దారి; దాలి; త్రాడు. ౪. లోనసెయెదురేఁగి. ౫. వచ్చి. ౬. నింతియు.

లెక్క సేయక లోపలికిఁ గొనిపోయి
తలుపు మూయుఁడు నంతఁ దాళంబు వెట్టి
"[1]పిలుపించితిని [2]నిన్నుఁ బృథివీశ!" యనుచుఁ
జెప్పుచుండఁగ [3]లోని శివుని మూర్తియును
జప్పుడుగాఁగ నాస్వాదించి జుఱ్ఱు
జుఱ్ఱనఁ బడిదంబు జుఱ్ఱుచు గఱ్ఱు
గఱ్ఱనఁ ద్రేన్చుచుఁ గాయ లేమేనిఁ
[4]గటుకనఁ గఱచుచుఁ [5]గఱుబోరు గొనఁగఁ
[6]బలుపుగా నమలుచుఁ బాఱ మ్రింగుచును
మానుగా ఫలము లేమేనిఁ బీల్చుచును
నానుచు నీక్రియ నలి నారగించి
చెలువార వాసించు శీతలోదకము
లలుకుచు [7]గ్రుక్కు గ్రుక్కనఁగ ద్రావుచును
బూరించి ఘుళఘుళం బుక్కిలించుచును
సారించి యుమియుచుఁ జప్పుడు గాఁగ
నాలుక [8]దోడయుచు నలిఁ బలువరుస
వ్రేలిడి ప్రాముచు వినఁ గ్రేటి క్రేటి

---

౧. పిలిపించితిమి. ౨. మిమ్ము. ౩. లోన. ౪. గటుకున గమ్ముచు. ౫. గరపురలెసగ గరుస ముర్రునుగచ. ౬. వటువుగా. ౭. గ్రక్కు గ్ర. ౮. దశి.

వెండియు నుమియుచు వికృతము సేయు
చుండంగ విని విని యుండంగ రాక
కడునల్గి విప్రులు గ్రక్కున లేచి
'ధరణీశ! వింటిగదా మత్తి[1]గాడు
శంకింపఁ డెంతయుఁ జప్పుడు గాఁగఁ
గొంకక యింటిలోఁ గుడుచుచున్నాఁడు
అగ్రహారంబను [2]నలుకువ లేక
యగ్రజన్ములయుండు లనుభీతి లేక
తను బట్టవచ్చిరన్ తలఁకును లేక
మన మున్నవార మన్ మది [3]భీతి లేక
చిక్కితిననియెడు చింతయు లేక
యుక్కడఁగింతు[4]రన్నులుకును లేక
యలరుచుఁ దానొక యయ్యగారువోలె
నిః వేషధారి [5]జంగిలి యున్నవాఁడు
వచ్చెఁ దనకుఁ జావు వడి దప్పదనుచుఁ
జెచ్చెరఁ గుడిచి యే చచ్చెద ననుచు
నాయంత్యజుం డుండెఁ బో యెట్టులైన
నీయింటిఁ జూడుఁ డా యిందఱిలోన

---

౧. కాఁడు. ౨. నలుకును; వడకువ. 3. వెగుల్. ౪. దన్ దక్కము. ౫. వెంగళి; జంగలి; జగ్గలి.

దీక్షా ప్రకరణము

నిలువు వోనాడు టిది దప్ప నాక
శీలంబు విడుచుట చేటు వో మ్మనక
[౧]కులధర్మ మెడపుట గుణముగా దనక
యిలువడి [౨]వదలుట యొగ్గు వొమ్మనక
విధవతనమునకు వెలితి వొమ్మనక
విధి లేదు సతిసెడ్డ విధి[౩]యింతె యనక
యిట్లైన విప్రుల కెడ యాదు ననక
పుట్టుఁ బుట్టువు[౪]మాలు పోఁతు వీఁడనక
పతికిని బిత్రులోకగతి దప్పుననక
పతి విన్నఁ బ్రాణంబుఁపై వచ్చు ననక
బంధులలో నగుఁబా టవుననక
సంధిళ్లఁ[౫]గాని దుర్గాత్రి వీఁడనక
కులమున కెల్లను గుద్దలి గొనిమొఁ
గులమెల్లఁ గొనిపోయి [౬]బిలములోఁ గలపె
వింటిమి విన మిడ్డు గంటిమి గాన
[౭]కుంటిమి యీలేమ నూరిపా ర్లొఁ
జూడుఁడో యనుచు భూసురులు కిట్టలిగి

౧. పలుమారు యిది యేటిబ్రతుకుదాననక. ౨. దప్పుట. ౩. యింప. ౪. మాతలుంబోతుయనక; మాలుబోతుకతన; మాలు (దూలు) బోయబో యనక; దూలుపోతువీడనక. ౫. కాని. ౬. జల. ౭. ముంటిమి లేమనకూరి.

గోడలుగూల ద్రొక్కెనఁ గొట్టుఁడనుచుఁ
దలుపు నెమ్ములు ద్రొక్కెదలఁ దన్నుఁడనుచు
నలుదెసల్ వై చెక్కె యిలు ద్రవ్వుఁ డనుచు
గడియలోపలఁ గూడి పడఁ బొడ్వుఁ డనుచుఁ
గడఁగి పెండెలు విర్గఁ గాఁ [1]దివుఁడనుచు
నెట్టణ యింటిలోనికి నుఱుకుఁ డనుచుఁ
దొట్టరు లిరువురఁ బట్టి తెండనుచుఁ
బచ్చి [2]బడ్డెల వారిఁ బడఁ గొట్టుఁ డనుచుఁ
జెచ్చెర నటుగూడఁ జిచ్చిడుఁ డనుచు
నందఱు [3]విప్రులు నత్తలవరులు
సందడింపుచు నాతి జడియ [4]కిట్లనియె:
'నంత్యజుఁ డంత్యజుఁ డనుచుఁ గుయ్యిడెద
రంత్యజునకుఁ జొర నది యెట్లు వచ్చు
నరుదగు మీయట్టి యగ్రజన్ములకు
హరభక్తు లిండులు సొరఁగ రా [5]దనఁగఁ
గన్నులఁగానరు గా కింటిలోన
నెన్నంగ గులహీను లెట్లున్నవారు?
రుద్రభక్తుల యిండ్ల రూఢిఁ బ్రత్యక్ష

౧. దీయుఁ. ౨. బడియల. ౩. భూసురుల. ౪. కపలికె. ౫. దనుచు.

రుద్రులు గాకేమి క్షుద్రు లున్నారె?
మాహేశ్వరుల నిజమందిరంబులను
మాహేశ్వరుల కాక మనుజు లున్నారె?
ప్రమథకులీనుల ప్రాలి నగళ్లఁ
బ్రమథులకాక దుష్పాత్రు లున్నారె
లోకవంద్యుని గణాసీకాలయముల
లోకవంద్యులకాక లోకు లున్నారె?
శరణగణప్రాణు శరణాలయముల
శరణులకాక సంసారు లున్నారె?
భవరహితుని భృత్యభవనంబులోన
భవరహితులకాక భవు లున్నవారె?
కులజాగ్రగణ్యదాసుల నిలయములఁ
గులజులకాక దుష్కులజు లున్నారె?
లింగసన్నిహితుల యంగణంబులను
లింగులకాక మాదింగు లున్నారె?
పరమేశసద్భక్తిపరుల నిందించి
నరకాగ్నిశిఖలచే నెరియ మగ్గెదరు;
నిటలాక్షభక్తుల నిటు పెడనాడి
కుటిలభవాంబుధిఁ గూల నిమగ్గెదరు;

౧. పాటి. ౨. సేగ.

గాలకోలాహలు గణములఁ దెగడి
కాలుదండంబుచేఁ గూల [1]మ్రగ్గెదరు;
అంతకాంతకు శరణావలిఁ దెగడి
యంతకు [2]పాలికి నరుగ మ్రగ్గెదరు;
గర్వసంహారుని జంగము నొవ్వఁబలికి
కర్మగతులపాలు గాఁ[3]గ మ్రగ్గెదరు;
గాక కర్మిత్వంబు కలిమికి ఫలమె
శ్రీకంఠభక్తులఁ [4]జెట్టలాడెదరు;
ఇంటిలోనున్నవాఁ డీశుండు భక్తి
కంటకులార! శక్యమె మీకుఁగాన
భవుఁడ యున్నాఁడు మా భవనంబులోన
భవులార! మీకు సంభవమౌనె యెఱుఁగ?
లోకైకనాథుండు లోనున్నవాఁడు
లౌకి[5]కులార యాలోకింపఁగలరె?
లోపలనున్నవాఁ డేపార శివుఁడు
వాపాత్ములార! మీ ప్రాప్తి యే నెఱుఁగ;
లోచనత్రితయుండు లోనున్నవాఁడు
నీచులారా! మీకు గోచరుండగునె?

౧. బోయా. ౨. పురికిని. 3. మరిగెదరు. ౪. చిట్ట; చెడ్డ.
౫. కాచారు లా.

యొండేమి[1] శర్వాంశ యున్నాఁడు గర్వ
చండాలులార! వశంబె మీ కెఱుఁగ?
నీడితకీర్తి మాహేశుండు వీఁడె
చూడ శక్యంబె నీఁ జూతురుగాక
ప్రతిమాట లేఁటికిఁ బట్టిన నింకఁ
బ్రతి సూపకున్కి దాఁ బాడి గా దనుచు
గడియ గ్రక్కునఁ బుచ్చి [2] గ్రమ్మనఁ దలుపుఁ
గడుఁ బాఱఁదెఱచుడుఁ గనుకని ద్విజులు
సొచ్చుడు నంతలో [3] సోమార్ధహాళి
యచ్చెరువంద నిరాకా[4]రుఁ డగుచు
లోపల నంత్యజురూపంబు గాన
కా! పోయెఁ బోయెఁ దా ననుచు[5] నోవరుల
[6]గొందులఁ బెడసందు సందుల దాపు
మందసంబుల చెంత మదురుల పొంత
దేవార్చనంబుపందిరిమీఁద నరుఁగు
క్రేవల పీఠము క్రిందను దీప

---

౧. లింగంబ; లింగమై. ౨. గఱ్ఱిన. ౩. సోమవతంసి. ౪. రమగుచు. ౫. జూపరులు. ౬. గొందుల సందుల గోడల పొంత; గొందులు బెడదలసందులుఁదావు; గొందులను బెరళ్ల సందుల ద్రోపు; గొందులను బెడలసందల ద్రోపు.

గంభాల[1]యెత్తున గంటలవెనుక
గంభీరమగుకొల్చు గాదెలలోన
నిఱికిళ్లఁ [2]గుమ్ములయెడలను దలుపు
మఱుఁగునఁ బన్నా[3]ర్ల మాటున నడ్డ
గోడలపజ్జను గుదురిఱికిటను
గోడుగోడంచును గూడనిల్లెల్ల
వెదకి తా రత్యంత విస్మయాక్రాంత
హృదయులై కానక యిది విచిత్రంబు
ననియెఁ గోడలు నూఁకికొని యందమేనిఁ
జను-చోటఁ గోడనూఁకిన చొప్పు లేదు;
ఇలు[4]వ్రచ్చికొనిపోయె నితఁ డందమేనిఁ
[5]వలువదే యిలుగప్పు వ్రచ్చిన-చోటు;
వాకిట వెడలినవాఁ డందమేని
వాకిట మనమున్నవార మెట్లేఁగెఁ?
బోఁడులోనను డాఁగినాఁ డందమేని
లేఁ డింటిలోనఁ గల్గినఁ గాన మెట్లు?
మాయమయ్యెనో కాక మహి నందమేని
మాయంబు గానేర్చు మహి నరుం డెట్లు?

---

౧. పొత్తున; యొద్దను. ౨. గ్రమ్ముల. ౩. ళ్ల. ౪. ద్రచ్చు; ద్రవ్వి. ౫. వెలియదే...దీసిన (దిగిచిన).

పాన లిన్ని యునేల పడఁతిఁ బట్టినను
వానిఁ జూపకపోవవచ్చునే యనుచు
నాయమ్మ డగ్గఱి 'యది[1]యేమి యింక
మాయలు వన్నక [2]మాదిఁగికొయ్యఁ
జూపుము చూపు మెచ్చోట డాచితివో
చూపుము చూపు మెచ్చోటి కన్పితివో
యని సందడించు న య్యధమ [3]పాఱులను
గని సూరసానమ్మగారు గోపించి
మాటిమాటికిఁ గ్రొవ్వి [4]మాదిఁగియనుచు
నేటికిఁ బలుక ధర్మేతరులార!
మాదింగియే తొల్లి మహియెల్ల నెఱుఁగ
మాదేవుఁ డంత్యజు మార్గంబుఁ దాల్చి
చెచ్చెర మఱియొక్క చచ్చిన పెయ్య
నచ్చుగా మెడనిడి యరిగి కెంబావి
భోగయ్య యింటికిఁ బోవుడు నతఁడు
స్వాగతాసనముఖ్య సముచితార్చనలు
నేసి ఖండంబుగాఁ జేసి పాకంబు
నేసి యాఁబెయ్యను శివుని మూర్తికిని

---

౧. యేలనిం. ౨. మాదిగ (గి). ౩. పొరులను; పామరుల. ౪. మాదిగ (గా).

నారగింపఁగఁ బెట్టినంత నయ్యగ్ర
హా[2]రంబు భూసురు లందఱుఁ గూడి
గుండులు బడియలుఁ గొని పాటి పాటి
యొండొరుఁ గడువంగ నుద్వృత్తి [1]నేఁగి
యిట్టులు సెనకిక నయ్యాశుమూర్తియును
నట్టె నిరాకారుఁ డగుచును భోగి
దేవయ్య యూరు దాఁ దెరలంగ నపుడ
పోవంగ నంతఁ గెంభావి లింగములు
భోగయ్య వెనుకను భువి డొల్లి డొల్లి
వేగంబ పోవుడు విప్రులు జనులు
నరిగి [3] యందంద సాష్టాంగులై మ్రొక్కి
కరమర్థిఁ బ్రార్థింపఁ గరుణ భోగయ్య
నరుదుగా నాలింగపరికరుఁ డగుచు
మరలి కెంబావికి [4]నరుగుదెంచుడును
నాలింగములు భక్తికట శాసనముగ
నోలిన నిల్చె నొండొంటఁ బీఠముల
నటుగాన భక్తుఁ డేయాకృతినున్న
నిటలనేత్రుఁడ కాక నిందింపఁదగునె?

---

౧. వచ్చి. ౨. కుడునీళు. ౩. యందఱును. ౪. నరుదేరఁబిదప.

సామవేదికథ

యామహాదేవుండ యట్లనుగాక
సామవేదుల జన్నసాలలోఁపలికిఁ
జచ్చినపెయ్యఁ దాఁజండాలుపగిది
నచ్చుగా మెడనిడి యరుగుదేరంగ
గుఱుచ మట్టుపొడవు గురుజఘనంబు
వఱికి వెండ్రుకలును గొఱఁగుఁబాపటయు
[1]నడ్డంపు [2]ముక్కెర యసియాడునడుము
దొడ్డుఁగఱ్ఱలచీర దూఁగుఁబయ్యెదయు
నలరుఁగెమ్మోవియు నన్నువనుదుఱుఁ
గలికి క్రాఁగన్నులు గఱివంకబొమలు
నల్లనిమైదీగ దెల్లఁబల్వరుస
దెల్లని భసితంపుఁ దిలకంబు [3]దెల్ల
గద్దైనగరు దోఁచు గనయంబు కీలు
నిద్దంపుఁజాయయు నిండుఁబాలిండ్లు
[4]గ్రంగుక్రంగనుకాళ్లఁ గంచుమట్టియలు
నుంగరంబులు వద్దిమూరులు నల్ల
గాజులుఁ దగరంపుఁ గడియముల్ వచ్చ
గాజుఁబూసలును సంకంపుఁ బూసలును

---

౧. నడ్డము. ౨. ముంగర ; ముక్కెర. ౩. వండి. ౪. కంగుకంగున మ్రోగు.

నులిగొన్న నల్లఁబూసల బన్నసరము
గలయ లోయఱతినాల్కలమిన్కు లమర
గంప సొంకిట నిడి గౌరియు వెనుక
నింపారఁ జనుదేర నిరువురఁ గాంచి
సామవేదులువచ్చి సతియును దాను
భూమి సర్వాంగముల్ వొందంగ మ్రొక్కి
కడుసంభ్రమంబునఁ గపటచండాలు
మెడనున్న పెయ్యఁ దా మెడఁ బెట్టికొనుచు
నెక్కుడు సంతోష మెసఁగఁ దోడ్కొనుచుఁ
జక్కనఁ దా జన్నసాల సొరంగఁ
గనుకని విప్రులు గని పాఱిపోవ
మనుజులు విస్మయమానసు[1]లగుచు
నంత నయ్యిరువుర నర్థిఁ దోడ్తెచ్చి
సంతోషమున [2]జన్నసాలమధ్యమున
నాదట మెడపెయ్య నటువెట్టి సామ
వేదిపాదాబ్జముల్ వేడుకఁ గడుగ
గిరిజమూపున నొక్క కరమిడి, యున్న
కరమును దనకటిఁ గదియించి [3]నెపము

---

౧. లుగను; ల్గాగ. ౨. యాగశాలాంతరమున. 3. సేవ; శివము; తపము.

దీక్షా ప్రకరణము

ముందటికిని వ్రాల మూఁడు [1]నేత్రంబు
లందంద తనదు పాదాంబువులందు
నలరుచుఁ దళతళ యనుచు వెలుంగ
వెలుఁగు దోఁచుడు సామవేదుల భార్య
యడుగుల కర్ఘ్య [2]పణ్యములువోయుచును
బొడగని బిట్టులిక్కిపడి సంభ్రమమున
'[3]నో వీఁడె దేవర దేవర' యనుచు
భావించి తన చేతి పసిఁడి[4]గలంతి
యటువెట్టి యత్యద్భుతాక్రాంత యగుచు
నిటలతటం బజనియతమై యుండఁ
దనసతిఁ గనుగొని దరహాసరసము
గనుఁగవఁ [5]దుఱుకాడఁగా సామవేది
మనుజుండె మున్నేమి మానిని యింత
యనుమానమేల నీ కనుచు నుప్పొంగి
పాదాబ్జములు గడ్గఁబడుటగాఁ జేసి
పాదోదకము లనఁబడియెఁ దజ్జలము
లంబికాధవునీడయందు దోఁచు[6]డు న
యంబుగ లింగోదకం బయ్యె నదియు

---

౧. గన్నులునున. ౨. వ. ౩. బో. ౪. గల(శ)ంతె.
౫కాడ. ౬. దునునింబుల......

శివుఁడు ప్రసన్నదృష్టిని జూచుమాత్ర
నవియుఁ బ్రసాదోదకాఖ్యమై తనరె
నొక్కఁడఁ దత్త్రివిధోదకంబులును
నెక్కొనియునికికి నెమ్మనంబలర
నిల దురితేంధనంబులు గాల్పఁ బాద
జలములకాక యాజ్వాలనుని వశమె?
యప్పుల బ్రుంగఁగా దందు రీలింగ
మప్పుల బ్రుంగఁ గృతార్థతగాదె?
జననుతంబగు నీప్రసాదోదకంబుఁ
గొనఁ దల్లిచనుఁబాలకును వైరిగాదె?
యాగమోక్తిఁ 'బశవ ఆపో' యనంగ
వేగంబ పశుపాశ విలయం[1] బనంగ
నీత్రివిధోదకం బిల నిది దావి
చిత్రమిట్లనుచుఁ జెచ్చెరఁ దాను సతియు
నంతఁ దత్త్రివిధోదకాబ్ధి నోలాడి
యంతకాంతకుని సుఖాసీనుఁ జేసి
యాయతభక్తిమై నర్చన లిచ్చి
పేయఁ బాకము నేసి పెక్కునందముల

---

1. బునేయ. 2. నిలఁ ద్రివిధోదకంబులు గదు. చిత్ర మిలలోన నను సామవేదియు.

నటమున్న యజ్ఞార్థమై సర్వశక్తిఁ
బట్టుమతిఁ గూర్చిన పదపదార్థములు
శాకంబులోనఁ గూర్చి శంభుమూర్తికిఁ
నాకాంక్షతోడ సమర్పణ సేయ
నత్యంతసంతుష్టుఁడై యంత నపుడ
ప్రత్యక్షమూర్తియై భర్గుండు నిలిచి
యభిమతంబగు భక్తి కాత్మ మెచ్చితిమి
యభిమతార్థములిత్తు మడుగడుగు మన
వారక దాసయ్య వస్త్రము గట్టి
యారగింపక పోయినట్ల పోరాదు
కోరి చిర్తొండనికొడుకుఁ [౧]జంపించి
యారగింపకపోయినట్లు పోరాదు
ఆరయ బల్లహుఁ బాలంబు సేసి
యారగింపకపోయినట్లు పోరాదు
కూరంగ జలములఁ గుండయ్య ముంచి
యారగింపకపోయినట్లు పోరాదు
కూరిమి నంబెన కొడుకనిపట్టి
యారగింపకపోయినట్ల పోరాదు
చేరమముందటఁ [౨]జెలువుగా నాడి

---

౧. వధించి; వద్దింప. ౨. చెచ్చెర.

యారగింపకపోయినట్ల పోరాదు
సారంపు టణుమూర్తి నందనం బలఁది.
యారగింపకపోయినట్ల పోరాదు,
ఆర నోహిళుని ధూపావసరమున
నారగింపకపోయినట్ల పోరాదు,
ధీరుఁడౌ నమినంది[2] దీపముల్ సూచి
యారగింపకపోయినట్ల పోరాదు,
చేరి పిళ్లయినారిచే భూతిఁగొంచు
నారగింపకపోయినట్ల పోరాదు,
నిక్కమెట్లన విను మొక్కవిన్నపము
ముక్కంటి! నీకు నేఁ దక్కినబంట
[3]నాఢి ననసంఖ్యాతరుద్రులబంటఁ
బాడానఁబాడిన ప్రమథుల బంటఁ
జన్నపురాతనశరణుల బంట
నున్న నూతనభక్తయూథంబు బంట
మఱియును బేర్కొన్న మాహేశ్వరులకుఁ
గొలలు సద్భక్తులకును బంటుబంట
నటుగాన నన్ను దయాదృష్టిఁ జూచి
పటుమతి నారగింపవె ప్రాణనాథ!

---

౧. బునణు; బుయణు. ౨. దీపాగ్ని. ౩. స్రోతము.

చెన్నగణాధీశు జిహ్వాగ్రమునను
జెన్నుగా నారగించిన చందమునను
నాకాంక్షఁ గరికాళయవ్వ వడ్డింపఁ
జేకొని యారగించిన చందమునను
నాసక్తి [1]సురగి చౌడయ్య [2]చేకళ్లు
సేసాచి యారగించిన చందమునను
ననచినకూర్మిఁ గ[3]న్నప్ప వడ్డింప
సను[4]షక్తి నారగించిన చందమునను
సలరుచుఁ బిట్టుపిట్టవ సమర్పింపఁ
[5]జెలువార నారగించిన చందమునను
జగతిలో [6]నరివాళశాల్యన్న [7]మింపు
సిగురొత్త నారగించిన చందమునను
[8]నాయత వీరచోడవ్వ వడ్డింపఁ
జేయార నారగించిన చందమునను
నిచ్చమై నిమ్మవ్వ యింటికి వచ్చి
చెచ్చెర నారగించిన చందమునను
గొనకొని యిళెయోండ గుళియారు నింటఁ
[9]దనిగొన నారగించిన [10]చందమునను

---

౧. సుడిగి; సురియ. ౨. చేగల్లు. ౩. న్నపసమర్పింప. ౪. రక్తి; వుగా. ౫. జెలువుగా. ౬. నరియవ్వ; నరిపాలు. ౭. మిడిన. ౮. నాయతి. ౯. మనామర; దనిసన. ౧౦. విధంబునను.

బరమభట్టారక పరమస్వతంత్ర
పరమేశ పరమాత్మ పరమపరుఁడ
యజ్ఞశిరోహర యజ్ఞ[1]సంహార
యజ్ఞేశ యవికల యజ్ఞ[2]సత్ఫలద
యిల నసంఖ్యాతరుద్రుల[3] నుద్దేసించి
యలరంగఁ బ్రమథాధిపుల నుద్దేసించి
కలయ పురాతనగణసమూహంబుఁ
బొలుచు నూతనగణంబుల నుద్దేసించి
ప్రవితతంబుగఁ బంచభక్ష్యాన్నములుగ
నవధరించుటకు మహాప్రసాదంబు
స్వాదై[4]కదివ్యాన్నషడ్రసంబులుగ
నాదరించుటకు మహాప్రసాదంబు
ఆరంగ [5]రుచ్యాన్న [6]హారము ల్గాఁగ
నారగించుటకు మహాప్రసాదంబు
అంచు సాష్టాంగుఁడై యాఁబునుఁదాను
మించి ప్రార్థించి కీర్తించుచునున్న
భక్తైకదేహుండు భక్తవత్సలుఁడు
భక్తప్రియుఁడు భక్తపరతంత్రమూర్తి

---

౧. సంహరణ. ౨. సద్వరద. ౩. కనితలఁచి. ౪. 'దై్వ' అనియుండవలెను. ౫. రుచ్యాప; రుచ్యోప. ౬. హారాన్నములుగ.,

శ్రీనీలగళుఁడు భవానీశుఁ డీశుఁ
డానందలీలమైఁ దానారగించి
వెలఁదికి నాసామవేదికిఁ గరుణ
దళుకొత్తఁ [1]దమప్రసాదముఁ గృప[2]సేసి
బలసి యంతకుమున్న ప్రమథులు రుద్రు
లలరుచు నిరుగెలంకులఁ జేరి కొలువ
ముందట నందాద మ్రొక్కుచు భక్త
సందోహ మచలితానందంబుఁ బొంద
శ్రీవాగ్వధూనాథ జిష్ణులు నవిక
లావరణస్థులై యభయముల్ వేఁడ
మస్తకవిన్యస్తహస్తులై మునులు
ప్రస్తుతం[3]బెత్తఁగి ప్రశస్తులు సేయ
నారంగఁ జండకీర్త్యాదులు సెలఁగ
వారివారికయి కైవారముల్ సేయ
శివదుందుభులు మ్రోయ [4]దివిఁ బుష్పవృష్టి
యవిరళంబై కుర్య నంతభర్గుండు
వెలయంగ మును సామవేదియజ్ఞమున
కలరుచు నేతెంచి యట్లున్న భాను
రావలి ముప్పదియాఱూళ్లవారు

---

౧. నా. ౨. సేయ; సేసె. ౩. బైనట్టి ప్రస్తుతుల్. ౪. భువి.

గావున వారెల్లఁ గాపున్నయట్టి
[1]సత్తిసపురములు సతిసామవేది
నుత్తమ మణిహేమమయతవితానములఁ
గొనిపోయెఁ గైలాసమునకు నీశానుఁ
డనుపమలీల దుర్వారుఁడ నక్షణము
శివరహితంబుగాఁ జేసిన దక్షు
వివిధాశ్వమేధంబు [2]విఫలతఁ బొందె
శివసహితంబు [3]సేసినసామవేది
సవిశేషయజ్ఞంబు సఫలతఁ బొందె
భక్తిహీనులు చేయు బహుమఖావళులు
యుక్తంబులే దోషయుక్తము ల్గాక
ద్విజులకుఁ [4]జెల్లునే దేవయజ్ఞంబు
[5]నిజము మాదరచెన్న నియతుని పగిది
పితృయజ్ఞమున్నదే వేళ విప్రులకు
స్తుతియింప నుత్తుంగచోడని పగిది
భూసురులకగునె భూతయజ్ఞంబు
భాసురంబుగఁ జెన్నబసవయ్య భాతి
నమర మనుష్యయజ్ఞము సిద్ధరాము

---

౧. సత్తీసు. ౨. విక. ౩. గాఁజేసినయట్టి. ౪. గల్లు. ౫. భజియింపఁగాఁ, జెన్నబసవనిభాతి.

దీక్షా ప్రకరణము

క్రమమునఁ జెల్లునే బ్రాహ్మణతతికి
నజగమకాయస్థ మగు బ్రహ్మయజ్ఞ
మజవంశజులకేల యగు నట్లుఁ గాక
వెలయ దక్షుని యజ్ఞఫలము దాఁదొంటి
తల [1]వాయ మేషంబుతల నియమించె
నలరారు సగరుల [2]యశ్వమేధంబు
ఫల మొక్క మునికోపవిలయాగ్ని [3]కొగ్గఁ
బరికింప నహుషభూపతి క్రతుఫలము
ధరఁ బెద్దసర్పమై చరియింపఁ జేసె
సంధిల్లు ధర్మజు జన్నఫలంబు
బంధుక్షయంబు నాపదయుఁ గావించె
నిల సామవేదుల యీ మహోద్యోగ
ఫలము సదాశివుఁ బ్రత్యక్షుఁ జేసెఁ
బార[4]మొందింపఁడే 'భక్తిరేవాత్ర
కారణ'మ్మను శ్రుతిగతి యట్లుఁగాక
క్షోణిఁ బేర్కొను రాజసూయము ల్వేయు
నేణాదినాథు చెయ్దికి సమానంబె?
సారగోమేధ లక్షలును భోగయ్య

---

౧. గొని; వోయ. ౨. యధ్వర కోటి. ౩. కోడె. ౪. మేఁదింపఁడే.

గారి చేతకు నెన్నఁగా సమానంబె?
యరయంగఁ బౌండరీకాధ్వరకోట్లు
వరగంగ [1]నిరువోతు భక్తికి [2]నెనయె?
యాసురంబగు నరయాగార్బుదంబు
లా సిరియాళు కృత్యమునకు నెనయె?
బహుసువర్ణక్రతు పద్మపద్మములు
మహిలోన బసవయ్య మహిమకు సరియె?
ప్రవి[3]మల సద్భక్తి ఫలమహత్త్వంబు
భువి నగణ్యం బొక్క పుష్పమాత్రమున
ఖ్యాతంబుగా శతక్రతుఫలమెల్ల
శ్వేతున[4]కయ్యె మఱి జెప్పెడిదేమి?
కావున శివభక్తగణముల మహిమ
దేవుండ యెఱుఁగుఁ దద్దేవుని రాక
వ్యక్తంబుగా నితరాకృతినున్న
భక్తుఁ డెఱుంగుఁ దద్భావ మెట్లనిన
బహురూపమాడుచోఁ బాటి వెండీఁడు
సహజంబు సూపకే జాడవచ్చినను
నరయ నేరంగ మధ్యంబున నున్న
తరుణి యెఱుంగదే తనమగఁ డగుట

---

౧. ఎరువత్తు. ౨. సరియె. 3. తతశివ ౪. కయెనన్న; కెనయన్న.

హరుఁడు భక్తులమనం బరయఁ దలంచి
యరుగుదెంచును వికృతాంగముల్ దాల్చి
వచ్చుభావము భక్తవర్గంబు లెఱిఁగి
యచ్చుగా భువిఁ గొనియాడుచుండుదురు
హరుఁడు లీలార్థమై యధమవేషములు
ధరియించి మీఁదటఁ దద్రూప మగుట
యరిదియే యనవల దధమలాంఛనము
ధరియించునతఁడ ప్రత్యక్షరుద్రుండు

తిరునాళ్లపోవ కథ

దప్ప దెట్లనినను ద్రావిళభూమిఁ
జెప్పనొప్పు దిరునాళ్లపోవ యనఁగఁ
బ్రాకటంబుగ నొక్క [1]బాపనియింటఁ
జేకూలికిని గొల్చి జీవించుచుండి
లింగార్చనములు సల్లీలఁ జేయుచును
జంగమారాధనల్ సల్పుచున్నంత
నొగిఁ [2]బెరుమట్టపురుయ్యారు తిర్నాళ్ల
కగణిత [3]ప్రీతిమై నరిగెడువేడ్కఁ
బూని తాఁబోయెదఁ బోయెద ననఁగ
నానాఁటి కిట్లు దినంబులు సనఁగ
వారక పండ్రెండువర్షంబులకును

---

౧. బ్రాహ్మని. ౨. పెనుమటపులియూరు; పెనుమెట్టపురి.
3. ప్రేమ.

[1]భోరన నాయయ్య పుణ్యంబునిండ
నావిప్రునకువెట్టి యప్పారంబునకుఁ
బోవంగఁబడదు నుప్పొంగి యెంతయును
గ్రాలుపుణ్యము వెట్టి కారణంబునను
బ్రోలుసూడఁగఁగంటిఁబోదు నే ననుచు
విప్రునకై తానవెట్టికిఁ బోవ
క్షిప్రంబ పనిపూని సుప్రభాతమున
ఘనతరంబుగ నొక్క కసవుమోపెత్తి
కొనిపోవునెడఁ గుండ గూల్చిన భంగి
వారకవర్షంబు [2]వఱుగొనికురియ
భోరనఁబోవుచుఁ బోకచిక్కుచును
నూరెట్టకేలకుఁ జేరుడుఁ దోడి
వారెల్ల నటమున్న భోరనఁ బోవఁ
గ్రక్కునఁ జీకటి [3]గవియంగ రాత్రి
యొక్కరుండును గోడ యొత్తున నొదిగి
మొలబంటి[4]వఱదలో నిలుచుండి కసవు
దల కడ్డమిడికొని తడియుచుండియును
యెప్పుడెప్పుడు శ్రీపతీశు తిర్నాళ్ల
యొప్పు సూడఁగఁ గందునో యను తలఁప
కాని యొండెఱుఁగఁడు గదలఁడు మొదలఁ
డానందలీలమై నట్లు వేఁగినను

౧. భోరున. ౨. వట్టు (ట్టు; ల) గొని. 3. గవి. ౪. వఱతి.

దిరునాళ్లఁ [1]జూతునన్ భరమున నుండి
హారుఁడు శ్రీపతినాథుఁ డరిగి స్వప్నమున
ననఘులైనట్టి మహాభక్తతతికిఁ
దన నియోగములకుఁ దా నిట్టులనియె
నీపురి తూర్పున నీశాను దెసను
గోపురప్రాకారకోణంబునందు
గసవుమో పుత్తమాంగమున నుండియును
వసిగొని పై[3]నురువంగఁ గ్రిందటను
వఱదవారఁగ మీఁద వానయుఁ గురియఁ
బఱతెంచుఁ గసవు[4]తెప్పంబులు నూఁక,
నొగి బీరనరముల బిగిఁ గడుపూఁద
గగురువొడ్చుచు మేను గడగడవడఁక,
బలువంటఁ[5]దాఁక, తెప్పలువొంగ, జిహ్వ
దళమెక్క, సధరంబు వెలవెలఁబాఱ
వ్రేళ్ల[6]సంధులును నూరళ్లుగొనంగఁ
గాళ్లువావఁగ నఱకాళ్లను వ్రయ్య
వానఁ దడియుచున్న వాఁ డటమున్న
యేనును నాయయ్య కెదురుగఁ బోయి
యాతనియొద్దన యట్లున్న వాఁడ
భాతిగాఁ గైసేసి భద్రగజంబుఁ

---

౧. జూచుసంబరమున. ౨. నసుఁగు. ౩. నుఱ్ఱగసవు. ౪. తెప్పలుబడనూక. ౫. దోఁగ. ౬. సంధులు; గ్రంథులు.

గొనివచ్చి మమ్ముఁ దోకొనిపొందు వేగ
ననవుడు నందఱు నట మేలుకాంచి
క్రంతక్రంతల నిల్చి కలలు సెప్పంగ
నంత వానయు వెల్వ నఖిలభక్తులును
సకల నియోగంబుఁ జక్కనఁబోయి
ప్రకటతరంబుగా భద్రగజంబు
నెక్కించి యాయయ్య నెలమిఁ[1]దోత్తేర
గ్రక్కున గుడిసొచ్చెఁ గానంగరాఁడు
నలిగొని శ్రీపతినాథునియందు
గలసె నంత్యజుఁ డనఁగా నెట్లు వచ్చు
నిక్కమట్లునుగాక ముక్కంటిగణము

ముక్కంటిగణము మహిమ

గక్కయ్య మహిమ ప్రఖ్యాతి యెట్లనిన
శ్రుతి 'ఏకఏవ రుద్రో' యని చాట
నితరంబుగాఁ గొని యితరదైవములఁ
బ్రస్తుతించు పురాణభట్టుని భువిఁ బ్ర
శస్తంబుగా నప్డు చంపివైచుడును
న వ్విప్రవరుదేహ మాత్క్షణంబునన
ప్రువ్వులప్రోకమై రూపఱియుండె
నటుగాక డోహా[4]రి యన నెట్లువచ్చుఁ
బటుతరంబగు భక్త[5]పరుని వెండియును

౧. దోతేర. ౨. తమె. 3. ప్రోసగా భువిఁగానఁబడియె. ౪. రుల, ౫. వరుల.

మాదరదూడయ్య మహనీయమహిమ
యీ దేశమంతయు నెఱిఁగి కీర్తింపఁ
గాదె యాయయ్య పాదోదకచయ ని
పాదితం బగు రొంపిఁ బఱతెంచి పొరలఁ
బొరల నేణ్ణాగ్వురు భూసురాధముల
కరయఁ గుష్ఠవ్యాధు లడఁగె వెండియును
భువిఁ జెప్పనొప్ప గుణ్డవనాఁగ నొక్క
యువిద సద్భక్తినియుక్తి యెట్లనిన
నరయ నావటికకు నట్లొక్కనాఁడు
వరదానమున కేఁగఁ బురివిప్రు లెల్ల
భంగింపుచును గూడఁ బఱతెంచి యులిపి
జంగెత నీవేల చనుదెంచి తిట్లు
గ్రాలుచు ధరణి నిక్కపు[2]బత్తురాలుఁ
బోలె రుద్రాక్షముల్ భూతియుఁ దాల్చి
చని కూయిడెదు 'వరద నమశ్శివాయ'
యనుచు నెఱుంగుదె హరు మహత్త్వంబుఁ
జండాలురాలి కీ[3]సడ్డ లేలనుచు
గుండును బడియయుఁ గొని తమ యూరు
వెడలంగఁ గొట్టుడు వెలఁదియుఁ దనువు
వడయక పొత్తునే పల్లె యింకనుచు
ముదమున సౌరాష్ట్రమున కేఁగనేఁగఁ

---

౧. యొక్క-ప. ౨. భక్తు. ౩. శ్రద్ధ; శ్రద్ధ.

బదయుగ్మము మురిసి కదలి రాకున్న
ధారుణిఁ బడిపడి తాఁ బొర్లి పొర్లి
వారకచన మేను వ్రక్కలై విరియ
సచ్చరిత్రకు మెచ్చి సౌరాష్ట్రనాథుఁ
డచ్చోటి కెదురుగా నపుడ యేతెంచి
నెలఁతకు మేనిచ్చి యెలమి సోమేశుఁ
డలర నావటికకు నట్టి విప్రులకు
మేనులు సెడియె న మ్మెలుత శాపమునఁ
గాన గుడ్డవనొండు [1]నా నెట్లు వచ్చు
మఱియును శివనాగమయ్యా నా నొక్క
కటకంపుభర్తఁ డక్కజము దన్మహిమ
దండనాయకుఁడును దానును గూడి
యుండంగ భూసురు లొండొండ పల్క
బండారు బసవన దండనాయకుఁడ
దండిమై నాగయ్య ధర్మహస్తమునఁ
బరమామృతము వెల్లివఱపఁడే తొల్లి
శరణులు పొగడ బిజ్జలు సభాస్థలిని
గర్మదృష్టిని జూడఁగాఁ గుల భ్రాంతి
ధర్మంబయై తోఁచుఁ [2]దత్త్వోక్తి నియతి
నటుగాన నాగయ్య నమృత శరీరుఁ
గుటిలతఁ జండాల కులుఁ డనఁ జనునె?

---

౧. గానెన్ను బెట్లు. ౨. దద్భక్తి.

విపరీతచరితుండు వేయేల మఱియు
శ్వపచయ్య నాఁగ నా సామవేదులకు
నారాధ్యుఁ డట యింక వారి మహత్త్వ
మారంగ వినఁ జెప్ప నలవియే కాదు
సన్నుతి మాదర చెన్నయ్య మహిమ
మున్నెఱుంగరె విని యెన్నంగ నేల?
కావున శివభక్తగణము [1]లుత్తములు,
భావింపఁ[2]గా శివప్రతిబింబతనులు
కులజులు కులజులే కులహీనులైనఁ
కులజుల[3]శివభక్తి కలిమి నెట్లనినఁ
బసిఁడియుఁ బసిఁడియె పంచలోహములుఁ
బసిఁడియె మఱి రసస్పర్శగాఁ జేయ
శారదమేఘముల్ సంధిల్లునప్డు
డారంగ ధూమాంధు లవి గప్పనపుడు
దా నిర్మలము కాక తన్నభంబునకు
న్యూనాతిరిక్తంబు లేనాఁటఁ గలవు?
త్రాడును బామును రజతంబు శుక్తి
సూడికిఁ గొఱడును జోరుండుఁ దెలియ
కున్న నెవ్వరికైన భిన్నభావముల,
సన్నుతి దెలిసిన సహజరూపముల,
కర్మదృష్టులఁ జూడఁగాఁ గులభ్రాంతి

౧. లమహిమ. ౨. నీశ్వర. ౩. సద్భక్తి.

ధర్మంబవై తోఁచుఁ దత్త్వోక్తశైవ
ధర్మదృష్టులఁ జూడఁ దత్కాలభ్రాంతి
ధర్మేతరం బసద్ధర్మమై తోఁచుఁ
బ్రథిత మిట్టిద [1]శివభక్తుల మహిమ
కథలును నీతులుఁ గారణంబులును
జెప్పి మాటల మిమ్ము జప్పడించుటలు
సొప్పగునే ప్రతిసూపెద మీకు
నఖిలంబు ముప్పదియాఱు తత్త్వముల
శిఖరంబవై యున్న శివలింగమూర్తి
హరివిరించ్యాదుల కరయ నాద్యంత
విరహితమైయున్న యురులింగమూర్తి
వేనవేల్విధముల వేదాంతములకుఁ
గానంగఁజాలని ఘనలింగమూర్తి
సనకాదియోగీంద్ర సన్మనోగతుల
కనుపమంబైన మహాలింగమూర్తి
నలఘు పురాణసిద్ధాంత శాస్త్రములు
నెలవెఱుంగనియట్టి నిజలింగమూర్తి
శేషవాసుకి బహుజిహ్వాగ్ర వినుతి
భాషలఁ గడచిన [2]పటులింగమూర్తిఁ
గానంగ నలవియె మానవులార
మైవఁజూడుఁడు చూడుఁ డటతొల్లుఁ' డనుచు

---

౧. యని. ౨. ప్రభు.

నవిరళప్రీతి మున్నారగించుచును
శివమూర్తి గూర్చున్న సింహాసనంబుఁ
దొలఁగఁ బుచ్చుడుఁ దళతళఁ బ్రజ్వరిలుచు
నలరె నక్షణమ స్వాయంభులింగంబు
దలఁప నాయమ్మ హృద్గత మూలమంత్ర
మిల మూర్తిమంతమయ్యెనొ కాక యనఁగ
వనిత శివైక్యభావధ్యాన సుఖముఁ
జెనసి ఘనీభవించెనొ కాక యనఁగ
నావామ వరమశివాచారవల్లి
సేవ దానంకురించెనొ కాక యనఁగఁ
బూనర భామినిసేయుఁ బుణ్యాంబుప్రోఁక
దనరారి కరడుగట్టెనొ కాక యనఁగ
జలజాయతాక్షి విశ్వాసంబు నివ్వ
టిలి గండరింపఁబడెనొ కాక యనఁగ
నలరారి సతిచేత కమర ద్రుమంబు
* [ఫలము దా మహిఁ దేజరిలెఁ గాక యనఁగ
లలన హృద్ధ్యానలాలన పరంజ్యోతి
నెలకొని యిలఁ బ్రజ్వరిలెఁగాక యనఁగఁ
బనుగొన నాతిసౌభాగ్యాతిశయత
యెనయుచుఁ గరిగొనియెనొ కాక యనఁగ]

---

* కుండలీకరణము చేసిన పాదములకు సంస్కృతానువాదము లేదు. కొన్ని ప్రతులలో తార్మారుగా ఉన్నది.

మునుమూర్తిహీనమయ్యును రాహు వవని
నినశశిగ్రహణంబులను దోఁచునట్లు
గణుతింప రూపులేకయు మారుతంబు
దృణరేణుసంగతి దీపించునట్లు
హరుఁడు నిరాకారుఁడయ్యు * (సూరాంబ
వరమనోభక్తి) భావనఁ గానఁబడియె
సంగనబసవయ్య సద్భక్తిమహిమ
వంగకాయలు ప్రాణలింగంబు లయ్యెఁ
దెల్లంబు బల్లేశు మల్లయ్య మహిమ
సల్లిలవెలయఁ గుంచము లింగమయ్యెఁ
బాటివీరఁడు కాట కోటయ్యగారి
యేట పెంట్రుకయుఁ దా నిల లింగమయ్యె
నిమ్ములఁ[౧] బాపూరి బ్రహ్మదేవయ్య
నమ్మి పిల్చుడును జొన్నలు లింగమయ్యె
సరళసద్భక్తిమైఁ జండీశ్వరునకు
సురలెల్ల జూడ నిసుక లింగమయ్యె
నా నాయనారికి నఖిలంబు నెఱుఁగ

---

* 'సద్భక్తిఁగరమనోగ్రహణతఁ గానంగఁబడియె' అని వ్రాత ప్రతిపాఠము. సంస్కృత గ్రంథములో 'నిరాకారోఽపి సర్వేశ స్సూరాంబాభావతస్తథా, ప్రత్యక్షం దదృశే సర్వైర్జనైరతనువైభవః' అని ఉన్నది. దీని కనుగుణముగా ద్విపదీకరణము చేసిన మాటలను నేను చేర్చినాను.—చి. నా.

౧. బాపూరి; బాహూరి.

మానుగా నాబోఁతు మహిలింగమయ్యె
[1]భాసిలు[2]దేవర దాసయ్య[3]బాస
నాసక్తి ఘటసర్ప మది లింగ మయ్యె
నమితసన్మతికి [4]సిద్ధమరాయనికిని
రమణమైఁ దనశరీరము లింగమయ్యె
ననఁగ విందుము ద్రొల్లి యాద్యోక్తులందు
గనుఁగొనఁబడియె నిక్కంబుగా నిప్పు
డంగద సూరసానమ్మ గారికిని
జంగమంబ స్వయంభులింగమై [5]పొలిచె
ననుచు సద్భక్తగణావలి యుబ్బి
యనురాగ మొంద సూరాంబయు నంత
నందమై తనరారు నాలింగమూర్తి
నందంద తనకన్నులారఁ జూచుచును
నలి రేఁగి వీఁడువో నాయింటిలోనఁ
జెలఁగుచు నారగించిన జంగమంబు
వీఁడువో భవుఁడన విశ్వధరిత్రి
నేఁడును రక్షించు నిజదయాపరుఁడు
వీఁడువో హరుఁడన విశ్వధరిత్రి
వేఁడికంటను జూచు విశ్వప్రతాపి
వీఁడువో వేనవేల్విధములఁ బొగడ

౧. దేసిగా ౨. దేవర. 3. భావ. ౪. సింగమ. ౫. తోఁచె.

లేఁడన్న మునులఁ దూలించినయతఁడు
వీఁడువో నిజతత్త్వవేత్తల [1]జట్టి
కాఁడయి భవవార్ధిఁ [2]గడపెడునతఁడు
వీఁడువో యా చతుర్విధమోక్షములకు
ఱేఁడునా మహిమమీఱినయట్టి [3]యతఁడు
వీఁడువో మిమ్మెల్ల వెఱ్ఱులఁ జేసి
నేఁ డంత్యజుండన నెగడినయతఁడు'
అనుచు హర్షాస్రు లపాంగమార్గములఁ
జనఁజనఁ జేతులు సాచి సూపుచును
నను కీర్తిసేయు సూరాంబిక నంతఁ
గనుఁగొని ద్విజులు రాజులు సర్వజనులు
మది నద్భుతము సంభ్రమంబును బెఱసి
ముదముతో [4]నొండొండ ముప్పిరిగొనఁగ
నంతంత సాష్టాంగులై సూరసాని
కెంతయు భక్తితో నిలఁ జాగిమ్రొక్కి
హరుని గానఁగ మాకు నలవియే [5]తల్లి !
హరుఁడవు నీవ సద్గురుఁడవు నీవ
ధాతవు నీవ విధాతవు నీవ

---

౧. బు(పు)ట్టి. ౨. గడ జేర్చువాడు. ౩. ఘనుఁడు. ౪. నంనంద. ౫. తొల్లి.

మూఁడు మూర్తులకును [1] మొదలైనమూర్తి
వీఁడువో విష్ణుని విధిఁ గాడువఱచి
నాఁ డురులింగమై నలి నున్నవాఁడు
వీఁడువో రుద్రుండు విశ్వాధికుండు
గాఁడన్న వ్యాసునికరముఁ గొన్నతఁడు
వీఁడువో ఖోడలేక వినువీథిఁ దిరుగు
మూఁడుపురంబుల మున్నోర్చినతఁడు
వీఁడువో హరిపుత్త్రు విషమనేత్రాగ్నిఁ
జూఁడి భస్మముగాఁగఁ జుఱుపుచ్చినతఁడు
వీఁడువో జగములు [2] వినుతింపుచుండ
నాఁడురూపము సగమైయున్నయతఁడు
వీఁడువో కలఁడన్న వీరశైవులకు
వేఁడినవరములు [3] వెదసల్లునతఁడు
వీఁడువో జగములు [4] వినుతింపుచుండ
మూఁడుగన్నులు దాల్చి మురియుచున్నతఁడు
వీఁడువో దక్షుని విశిరస్కుఁ జేసి
వేఁడిమిఁ దాల్చిన వీరభద్రుండు
వీఁడువో యద్వైతవిధు లనుష్ఠించి

---

1. ముదమైన. 2. వెఱచుచునుండ. 3. జొఁడిచ్చు. 4. వెఱచుచునుండ.

మాతవు నీవ వేమాట[1]లు నేల
యిట్టి నెట్టణభక్తి యిట్టి విశ్వాస
మిట్టి సాహసవృత్తి యెందునుఁ గలదె?
విందుమే యిట మున్ను వేదశాస్త్రములఁ
గందుమే మూఁడులోకంబులఁ [2]దొల్లి
నల్లవో మాయమ్మ నల్లవో తల్లి
నల్లవో పార్వతి నల్లవో గౌరి
యగణితంబగు నీమహాత్మ్యాతిశయము
వొగడంగ గోచరంబగునమ్మ [3]మాకు
నెఱినొక్కమాటికిఁ గఱకంఠుఁడైన
నెఱయ నీమహిమలోఁ దెఱుఁగలేఁ [4]డనిన
నేమని చెప్పుదు మేమనియందు
మేమని వర్తింతు మేము మర్త్యులము,
మందబుద్ధులము, సన్మార్గదూరులము,
ఛాందసులము, వేదజడులము, కర్మ
చండాలురము సదాచారదూరులము
దండధ[5]రోద్దండ దండపాత్రులము
దప్పులు మాయందు దలఁపంగ వలవ

౧. లేటికిని; లేమిటికి. ౨. యాదు. ౩. మీకు; తల్లి. ౪. డమ్మ; డవని. ౫. రాయస.

దప్పుడే మధమచర్మావృతరుద్రుఁ
డంత్యజుఁ డంత్యజుఁ డంటి మాయయ్య
నంత్యజుండేయయ్య నంత్యజుం డన్న
ద్విజులము దార యంత్యజులము గాక
ద్విజులమే యని చాఁగి వెండియు మ్రొక్క
సకలమానవులు మస్తకతటన్యస్త
ముకుళితహస్తులై మొగి జయవెట్ట
భూతలేశ్వరుఁడును జేతులు[1] మొగిచి
యాతతభక్తి సాష్టాంగుఁడై మ్రొక్కఁ
బరమానురాగసంభరితాత్ములగుచు
హరుభక్తు లేతెంచి యాసూరమాంబ
పాదాబ్జములమీఁదఁ బడియుండువారు
పాదరేణువులందు వడి[2]పొర్లువారు
వాయకచుట్టును [3]బ్రణుతించువారు
నాయమ్మ నెత్తుక యాడెడువారు
నాయమ్మ నాయక్క నాతల్లి యనుచు
నాయతప్రీతి ముద్దాడెడువారు
మొలలను దలలను మ్రొక్కులు నారె
నలుఁ జుట్టుకొని ప్రీతి నటియించువారు

---

౧. మోడ్చి. ౨. పొరల్. 3. బడియుండు.

సెలఁగుచుఁ జూరిలో సెంబళికోల
నలి దూసికొని కేళికలు సేయువారు
వారక కత్తియు నారెయుఁ బట్టి
యార నెగిరి యెగి రాడెడువారు
నలరి యూపాదరక్షలు దారతార
తలలపై నిడుకొని యిల నాడువారు
వాటిహర్షమున సంబవులొక్కఁడొకఁడ
తాటించి యాధూళి ధరియించువారు
నాచెప్పు లోడియుచు నందంద యెగుర
వైచుచుఁ బట్టుచు నడినాడువారు
సుట్టును జప్పటల్ వెట్టి బిట్టుబ్బి
నెట్టణ గునిసి గునిసి యాడువారు
ముదితసద్భక్తి సమున్నత మహిమ
వదపద్యములఁ గూర్చి పాడెడువారు
ప్రకటించి దండనాయకుని గీతములు
సుకరోక్తిఁ బాడుచు సోలెడువారు
మఱియుఁ బురాతన మహితగీతములు
దఱితఱిఁ బాడుచుఁ దమకించువారు
వంచమహావాద్య పటలంబు లులియ
నంచితప్రీతిమై నాడెడువారు

గోయని యార్చుచు గునిసి యాడుచును
ఘే యని చాంగుభళా యనువారు
ప్రీతియెలర్ప విభూతి వసంత
మాతతప్రీతిమై నాడెడువారు
దవిలి యప్పాట భక్తవ్రాత ముబ్బి
శివమహోత్సవములు [1]సెలఁగి చేయుచును
బరగ నాయూరి యాబాలవృద్ధాదు
లరుదొందఁ బుణ్యపణ్యాంగనల్ మఱియుఁ
జనుదెంచి పాదాంబుజంబుల కెఱఁగి
యనుకీర్తిసేయంగ నా[2]సూరసాని
యప్పురంబునఁ [3]దొంటియట్లు సద్భక్తి
యొప్పార వర్తించుచుండె నంతటను

ఆరాధ్యదేవు లింగార్చన

జంగమసహిత సంసార విరహిత
భంగుర[4]గుణజైత్ర ప్రమదాశ్రునేత్ర
సద్భక్తతిలకసంజనితముత్పులక
సద్భావనోపేత సత్యసంధాత
గద్గదకంఠహృద్గతసితికంఠ

---

౧. సేయునంతటను. ౨. సూరమాంబ. ౩. దొల్లిట్లు. ౪. మరు.

ఉద్గతభక్తసందర్శనాసక్త
పరిచితవిఖ్యాత భక్తినిర్ణేత
[1]యరివర్గగిరిశంబ యగు సూరమాంబ
భక్త్యైకచైతన్యఁ [2]బ్రణతపర్జన్య
సూక్తాతిమాన్యఁ బాదోదకధన్యు
నపనీతమన్యు నియంత్రితదైన్యు
నపహృతభవజన్యు నఖిలైకమాన్యు
ధూతమాలిన్యు నిర్మాతృకాస్తన్యు
వీతమన్మథసైన్యు విగతకాఠిన్యు
నమితవదాన్యు ననన్యసామాన్యు
శమితజఘన్యు సాక్షాదుపమన్యు
ఖండితభవబీజు దండితవిషయు
మండితసద్గుణుఁ బండితారాధ్యు
నసదృశభక్తి రసామృతవార్ధి
దెసల వసుంధర దివి[3]దీఁటుకొనఁగ
నంతర్నిహితసాంబ యఘగిరిశంబ
శాంతగుణకదంబ గాంత సూరాంబ
వేరెన్నఁబడిన శ్రీ బెల్దేవి వేమ
నారాధ్యులాదిగా నలరుజంగములు

---

1. హరివర్య. 2. ప్రమితప్రజన్య. 3. నిట్టవొడువ.

తవిలి పండితవిభు దర్శించువేడ్క
నివుడంగ సద్భక్త [1]నివహంబు పొదల
[2]నరుదెంచుచుండంగ నంత నిక్కడను
బరమమాహేశ్వర పట్టబద్ధుండు
శివభక్తి [3]శుద్ధుండు [4]సిత్సమృద్ధుండు
భవ[5]గుణా[6]నద్ధుండు [7]ప్రణవసిద్ధుండు
హతజైనబౌద్ధుండు [8]ఋత[9]సమృద్ధుండు
ప్రోద్ధత శ్రద్ధానిబద్ధకారణ వి
శుద్ధసంతత [10]సమిద్ధేద్ధహృదబ్జ
మధ్యవికస్వర మహితశిష్యైక
సాధ్యుండు పండితారాధ్యుండు శివప
దధ్యానసుఖనిరంతరుఁ డొక్కనాఁడు
మధ్యాహ్నవేళ సమ్మదము పట్రిల్ల
నధ్యాత్మ[11]విద్యేతరాద్యాగమోక్తి
విధ్యుక్తతంత్ర సాన్నిధ్య సత్క్రియలు
సాంగమై తనర లింగార్చనోద్యుక్త
సంగతమతిఁ బ్రహర్షము దళుకొత్త

---

౧. నికరంబు. ౨. సరుసుదెంచుచునుండ. ౩. సిద్ధుండు. ౪. చిదభివృద్ధుండు. ౫. వయా. ౬. రు(ఋ;వృ;)ద్ధుండు; రుద్రుండు. ౭. ప్రణుత. ౮. మత. ౯. సముద్రుండు. ౧౦. సమ్మితే; నిమిత్తే. ౧౧. విద్యాగమాద్యుక్తయుక్తి.

నతివిహితము గృతమతులకు మఱియు
శ్రుతివిహితంబగు రుద్రాక్షచయము
సంతతకృతకర్మసఫలభావమున
నెంతయుఁ బ్రీతి వహింపఁగ వలయుఁ
గావున వేదవేదావసానోక్త
శైవశాస్త్రాగమ సంహితలందు
నిమ్ములఁ దా 'నసంఖ్యేయ గుణాధి
క'మ్మని మీఁది యర్థమ్మున నంద
యొనరంగ 'వారుణ ముత్సృజ్య' యనియు
ననుపక్తి 'నాగ్నేయ మాచరే'త్తనియు
భసితమహత్త్వ మిం పెసగంగ మఱియు
బసరించుటను జేసి పలుతీర్థములను
మునుఁగు జలస్నానములు వేనవేలు
మొనసి భూతిస్నానమున కెనగామిఁ
బూని భూతిస్నానహీనుండు సేయు
స్నానంబు లవి గజస్నానంబు లగుటఁ
గప్పలు మీలు జల్గలు నీటిలోన
నెప్పుడునుండియు నిల శుచిగామిఁ
గ్రిఁగోసిన మేను జొత్తిల్లఁ [1]గడుగ

---

౧. నుడుగు.

సత్తతి శుద్ధిగా దనువాక్య మునికి
వేయివిధంబుల వెలిగడ్డ[1] వదరుఁ
గాయలోపలి చేఁదు ఛాయనియట్లు
దలఁప వెండియుఁ బురాతన[2]మతంబులను
దెలియ నుత్తమము భూతిస్నాన మనియు
రుద్రాపరావతారుండు ప్రత్యక్ష
రుద్రుండు మల్లికార్జునశివయోగి
యలరి భూతిస్నాన మంగీకరించి
కలయఁ ద్రిపుండ్ర రేఖలు ధరియించి
శిరమునఁ జేతుల శిఖను గర్ణముల
నురమునఁ గళమున నుపవీతభాతి
శివపురాణమునందు సెప్పినయట్టు
లవిరళప్రీతి రుద్రాక్షముల్ దాల్చి
యాద్యసద్భక్తిసం[3]పాద్యగీతములు
గద్యపద్యములు నాకాంక్షఁ బాడుచును
జదువుచు వేదికాస్థలము వీక్షించి
మొదలు జంతువులను మెల్లన నూఁకి
ఖ్యాతసూక్తుల 'సర్వకార్యేషు వస్త్ర
పూతోదక'మ్మని పొల్పుఁ గావునను

౧. వసు(సా)ర; వదర. ౨. మహిమలు. ౩. వాద్య.

నోలసిన వస్త్రపూతోదకంబులను
నలిరేఁగి సమ్మార్జనంబు గావించి
[1]కళికలుఁ బత్త్రముల్ గమలముల్ బంధ
ములు ముకుళంబులు ముఖ్యంబు గాఁగ
నిగ్గారు పంచవన్నియలతోఁ గూర్చి
ముగ్గులు వెట్టి సముదితసంప్రీతిఁ
గ్రక్కున సకలోపకరణంబు లోలిఁ
జక్కొల్పి దీపంబు లెక్కుడు నిల్పి
యసలారఁగాఁ బిండి యారతు ల్వెట్టి
పసిఁడియారతులకు ఫల మెక్కుడనియు
భ్రాజిల్లుఁ బిండియారతులు గావించి
రాజితంబుగఁ బళ్లెరంబుల నిల్పి
క్రమమున హస్తోదకము శీతలోద
కముఁ దగ నుష్ణోదకమును శోధించి
ఫలము లక్షతలుఁ బుష్పములుఁ బత్త్రియు
నిల ధూపదీపపాత్రలు [3]గుగ్గిలంబు
గలపంబు గస్తూరి వెలయఁ బన్నీరు
నలిఁ గుంకుమము జందనమును [4]గంధంబు

---

౧. కళుకులు. ౨. కరణముల్ ప్రీతి. 3. గుగ్గు. ౪. మేలైన విభూతి.

గర్పూరసహితంబుగా విడియంబు
లర్పింపఁబడిన పదార్థంబు లెడమ
దిక్కున నిడి యటఁ ద్రివిధోదకమ్ము
లొక్కొక్క పడిగంబు లొడఁగూర్చి మున్ను
మస్తకంబున దయామతి[1]తోడ గురుఁడు
హస్తంబిడిన నాత్మ[2]కది శుద్ధిగాన
తనుశుద్ధి గురుఁడ చేసిన దానఁ బోక
తనుశుద్ధిఁ జేసుకోఁ దనకుఁ దావశమె?
తనుశుద్ధిఁ జేసికోఁ దాను నేర్చినను
మును గురుండేల యిమ్ముల నట్లుఁగాక
శివుఁడున్న యచ్చోట యవిముక్తభూమి
[3]యవుటఁ బూజాస్థాన మదిశుద్ధిగాక
మున్ను శుద్ధస్థానమునఁ గూరుచుండి
యెన్న నచ్చట శుద్ధి యేఁటికిఁ జేయ?
దేవదేవుని సన్నిధిని శుద్ధివడయు
భావింపఁ దత్పదార్థావలిగాక
యిద్ధపదార్థాలి [4]కెట్లు సిద్ధించు
శుద్ధి వంచేంద్రియ చుంబకుచేత?
శుద్ధానిషిద్ధ ప్రసిద్ధ ప్రబుద్ధ

---

౧. నాఁడె. ౨. కసు. 3. యవుల. ౪. కేల.

శుద్ధవేదాంత సు[1]సిద్ధలింగంబు
శుద్ధి సేసెదనను [2]సుగ్గుండు జడుఁడు
బుద్ధిహీనుఁడు భవబద్ధుండు గాఁడె
యతులితాఘోర పంచాక్షరీపాశు
పతపురోగమశైవ మత[3]మంత్ర వితతి
యానీలకంఠనా[4]మాక్షరాత్మకము
గాన మంత్రము శుద్ధికరము గాదేని
యేమంత్రమున నగు నీమంత్రశుద్ధి
యామంత్రశుద్ధి దా నదియు నెట్లయ్యె
భావింప నటుగాన పంచశుద్ధులును
గావించు చూడ్కియ కాదె తప్పనుచుఁ
బానర లింగోదక ప్రోక్షణప్రేక్ష
ణ నిరీక్షణ స్పర్శనంబులవలన
నా వినిర్మల పదార్థావలి శుద్ధి
గావించి లింగసంస్కారంబు సేసి
స్వార్థ లయాంగ భోగాంగ పూజనము
లర్థిఁ గావించు నయ్యవసరవేళ
నున్న భక్తావళి యుత్సవంబంద
సన్నుతి సేయుచు సంస్పృహాత్వమున

౧. సం. ౨. సుగ్గడి. ౩. తంత్ర. ౪. మాతృకాక్షరము.

మల్లికార్జునుఁడు సమ్మతి నాచరించు
తల్లింగపూజావిధానము సూచి
యతిశయ విధినిషేధాతీతభక్త
మతి శివాచార సన్మార్గప్రయుక్త
సకలేంద్రియకరణ సత్ప్రసాదాంగు
లకు సకలీకరణకలాప మేల
యాసక్తి లింగసింహాసనాత్ములకు
నాసనభేదంబు లలజడు లేల
వలవ దంగన్యాసములు గరన్యాస
ములు భక్తివిన్యాసకలితచిత్తులకు
వరుసన దిగధీశవందితభక్తి
పరుల కేమిటికి దిగ్బంధనక్రియలు
దోషముల్ శోషించు ధూర్జటిభక్తి
పోషకులకు నేల శోషణక్రియలు
మహితసద్గురుదయానిహితచిద్వహ్ని
దహనాంగులకుఁ బునర్దహనంబు లేల
యలఘుతరప్రసాదామృతప్లావ
నుల కేల ప్లావనంబులు[1] రిత్త దలఁపఁ
బ్రత్యక్షసద్గురు ప్రతిబింబ మరయ

౧. మదిం.

నిత్యస్వతంత్రసన్నిహిత లింగంబు
నప్పటికప్పటి నట్లావహించు
తప్పులఁ దామసధ్వాంతాత్ము లగుచు
గురుఁ డావహించిన వరలింగమూర్తి
ధరవిసర్జించు విస్తర[1] పాతకులకు
సంతతప్రాణనిరంతరలింగ
వంతు[2]లౌనంద్రె మైవడి నెట్టులనిన
వరవృపై వేల్పు నావహనంబు సేసి
ధర విసర్జించిన వరవుండో వేల్పొ
గురుఁ డావహించిన వరలింగమూర్తి
ధరవిసర్జించిన హరుఁడో వేల్పుండో
యటుగాన నింద్యంబు లావాహనంబు
లట విసర్జనములు; [3]నది యట్లుఁగాక
యంగమాభ్యంతర మగు నప్రధాన
మంగజారికి బాహ్య మగుఁ దత్ప్రధాన
మంగీకరింపక యాభ్యంతరాంగ
మంగీకరించుట యవినీతి[4] యగుట
నూహింప నభ్యాసయోగమార్గములు

---

౧. పాతకములు. ౨. లుపీంద్రే; లువెండీ. 3. నట్లును.
౪. యనక.

సోఽహాముల్ గీహాముల్ ద్రోహాముల్ గాక
యక్కలింపులు వాయు వెక్కనూర్చుటలు
ముక్కువట్టుట దొలుదిక్కుసూచుటలు
నిఱునిఱు నీల్గుటల్ నెక్కొన వీఁపు
విఱిచికొనుటలును వెడగుముద్రలును
జిడిముడి ధ్యానముల్ [1]సికిలించుటలును
బుడిబుడిజపములు ఘ్రాస లెన్నుటలు
గుడుచుచుఁ గట్టుచు మృడు బట్టబయల
మడియింపఁ దలపోయు మానసార్చనలు
నావరణాది సింహాసనపూజ
గావించుటయు నాదిగా నిట్టికర్మ
యోగంబు మీఱు వేదోక్త సద్భక్తి
యోగంబునక కూర్చు నుగ్రుఁ డెట్లనినఁ
బ్రకటించెఁగాక చేరమ నీశ్వరుండు
వ్రకటించెనే సకలకరణాత్ములను
మానకంజారుని మన్నించినట్లు
ధ్యానుల[2]దానుల మన్నించె నెట్లు?
గేసిరాజు శిరోని[3]వాసియైనట్లు
లాసనవిధులను హారుఁ డుండె నెట్లు?

---

౧. చింతించుట. ౨. దపసుల. 3. వాసుఁడై.

తివిరి యుత్పత్తి స్థితిన్యాయరతులఁ
దవిలెనే భోగయఁ దవిలినయట్లు
వలచె నోహిళునకు వరదుఁ డాభంగి
వలచెనే ముద్ర లావాహనంబులును
బూని బల్లహువాక్యమున నానినట్లు
[1]లానెనె శోషదహనప్లావనములఁ
దడిచీరె వఱచి చల్లెడి యర్ఘ్యములకు
నోడఁబడెనే భక్తి కోడఁబడినట్లు
మృడుఁడు సోడనచేతఁ గుడిచినభంగిఁ
గుడిచెనే విధులచేఁ గడిసేసిపెట్ట ?
నట్టునుగాక కారాకునం బొదివి
పుట్టికలోఁ బెట్టినట్టిచో శంభుఁ
డుండునే భక్తులయొద్ద నత్యర్థి
నుండుఁగా కనుచు నీ పండితయ్యయును
నీక్షితిఁ జనుపూర్వపక్షసిద్ధాంత
పక్షముల్ దత్కర్మభాగైకపూర్వ
పక్షేతరజ్ఞానభాగసిద్ధాంత
పక్ష[2]వేదాంతోపపాదితపరమ
శైవాత్మకాచార్య సంసిద్ధ శుద్ధ

౧. నానెశోషణదహనప్లావనముల. ౨. వేదార్థోప.

కేవలభక్తి సద్భావనోపేత
వీరమాహేశ్వరాచారమార్గాను
[1]సారియై 'శివతత్త్వసార' సత్కృతిని
గాదె కేవలభక్తిగతిః బ్రతిష్ఠించి
యాదటఁ దానును నట్ల వర్తించు
చున్నవాఁడని [2]వెండియును బ్రశంసింప
మన్ననపేర్మి నమ్మల్లికార్జునుఁడు
నష్టవిధార్చన వ్యతిరిక్తమైన
యష్టాంగభక్తి క్రియలు సాంగముగను
[3]బ్రతిషోడశోపచారక్రియాతీత
రతి రాజవదుపచారములు శోభిల్ల
సహజైకలింగ నిష్ఠాపరతంత్ర
మహితసద్భక్తి సమగ్రత దనర
నభిరమ్యలీల లింగార్చన సేయ
నభిముఖుండై హృదయాబ్జకర్ణికను
లెప్పమా తనప్రాణలింగంబు సజ్జ
[4]నుప్పళింపుడుఁ దదీయోరులింగంబు
దళతళమని ప్రజ్వరిలుచు నాత్మాను
కలితమై దృఙ్మనోగమ్యమై వెలుఁగ

---

1. సారమై. 2. యెద్ది. 3. వ్రత. 4. నుప్పరించుడు.

నాలింగమూర్తి నెయ్యంబు దియ్యంబు
మూలంబు దాలంబు ముద్దునుం దుద్దు
భ్రాంతియుఁ గాంతియు రంగు బెడంగు
శ్రాంతి విశ్రాంతి లక్షణము సద్గుణము
భాతియు రీతియుఁ బదమును ముదముఁ
బ్రీతియు నీతియుఁ బెంపును సొంపు
నేపును నోపును నెలమియుఁ గలిమి
[1] వ్రాపును దీపును రూపురేఖయును
మురువును వెరవును మొగియును [2]బిగియుఁ
[3]బురులును [4]నెరులుఁ బ్రస్ఫూర్తి దస్ఫూర్తి
సెన్నును నన్నును జెలువును నలువు
నున్నతి సన్నుతి యొప్పును మెప్పు
లలియును లులియును లాగును బాగు
[5]బాలుపును [6]బలుపుఁ [7]బ్రస్ఫూర్తి [8]విస్ఫూర్తి
భరితమై పండితప్రభుదృష్టియంద
కరువునఁ బోసినగతిఁ బిక్కటిల్లఁ
బండితలోచ[9]నాబ్జంబులయంద
గండరించినయట్టి గతిఁ [10]గుక్కదముగ

---

౧. ప్రో. ౨. జి. ౩. పుర. ౪. నెరలు. ౫. నల. ౬. మొల. ౭. ప్రఖ్యాతి. ౮. విఖ్యాతి. ౯. నాంభఃప్రభవముల. ౧౦. గుంఠిత; నుక్కఁవ.

నచ్చుగా నాపండితయ్య కన్దోయి
నచ్చొత్తినట్ల తా నచ్చెరువంద
మత్తిల్లఁ బండితమల్లుచక్షులను
జిత్తరించినమాడ్కిఁ [1]జిలిబిలిపోవ
నా పండితయ్యయు నట మున్ను తనదు
చూపులు శివునంద చుట్టు [2]ముట్టాడ
ననిమిష కేసిరాజయ్య లింగంబు
ననిమిషుండై చూచునట్ల చూచుచును
నవుకరుళ్ కేతయ్య భవుఁ దనకన్నుఁ
గన [3]ప్రేఁగులుగఁ జూచుకరణినిఁ జూచు
గజ్జేశు మసణయ్యగారు దన్మఱచి
హృజ్జన్మరిపుఁ జూచె [4]నెట్లట్ల చూచుఁ
దవిలి నాఁటిన దృష్టుల్ దంత్రులై యులియ
శివదేవుఁ బ్రభువుఁ జూచినభాతిఁ జూచు
నంగగుణాతీతుఁడై లింగమూర్తి
భృంగీశ్వరుఁడు సూచుసంగతిఁ జూచు
నందికేశ్వరుఁ డవినాభావలీలఁ

---

౧. జిలిబిలి; జిరివిరి; ౨. ముట్టంగ; ముట్టాడ. ౩. సంస్కృతములో 'అంత్రమోః' అని ఉన్నది. అనువాదకుడు 'ప్రేగులు' అని చదువుకొన్నాడు. 'భారముగా' అని కవిహృదయము. ౪. నేత్రైర.

గందర్పహారుఁ జూచు క్రమమునఁ జూచు
దగిలించుఁ [1]దాపించు [2]దండడిగొల్పు
నిగుడించు [3]నిష్ఠించు [4]నేమించు నాఁచు
సంధించు సారించుఁ జనఁ [5]జొన్పు నునుపు
బంధించు [6]బిగియించుఁ బైకొల్పుఁ జలుపు
నెక్కొల్పుఁ బెనఁగొల్పు నెలకొల్పు నిల్పుఁ
జక్కొల్పుఁ బురికొల్పు సమకొల్పుఁ గల్పుఁ
జిక్కించు నాటించుఁ జెందించుఁ జేర్చుఁ
జొక్కించు సోలించు నెక్కించుఁ గూర్చుఁ
బారయించుఁ [7]బోరించుఁ బొందుగావించు
దారయించుఁ గీలించు [8]మరిగించు నించు
నంతకుమున్న యి ట్లంత కాంతకు ని
రంతరాక్రాంతమై యలరుఁ దద్ద్రష్ట
సిరమూలమంత్రంబు శిష్యకర్ణములఁ
బరగఁ జిక్కనమాడ్కి భవునంద చిక్కఁ
[9]బాచి వేదాంతముల్ భవు[10]పదాబ్జములు
మోచినభావన ముక్కంటి మోచి
రతిఁ గల్పవృక్షంబు వ్రాఁకి నగ్గడల

---

౧. దాటి (డి) ంచు. ౨. తద్దతి; దందరి. ౩. నాటి. ౪ నెమ్మించు. ౫. గొల్పు. ౬. బోధించు. ౭. బొలి (ల) యించు. ౮. మఱ (ర). ౯. బ్రాచి. ౧౦. నంపచిక్క.

గతిఁ జుట్టు [1] నెలమి లింగమునంద ప్రాఁకి
పరగ లక్ష్యము ధనుర్ధరుఁ డేయఁబడిన
శరముల ట్లీశ్వరు నిరుమెయిఁ గాఁడి
పరసుతుల్ జనకుని వడిఁ గౌఁగిలించు
కరణి నెక్కొన నీలగళుఁ గౌఁగిలించి
కలితంపు మదకరిఁ గట్టినపాశ
ములయట్ల లింగంబు ముచ్చుట్లు సుట్టి
యొలయ మృగవ్యాధుఁ డొడ్డిన యురుల
[2]వలలభావమున నీశ్వరునంద [3]నిలిపి
ననచిన వరునితో నాతి య ట్లనఁగి
పెనఁగిన ట్లీశుతో ననఁగి పెనంగి
జిగి[4]గొన [5]నొండొంట శిల్పకుచేత
జిగు రంటినట్లు దా శివునంద యంటి
యలరుగంధద్రవ్యములు [6]దగుల్కొన్న
[7]వలువచందమున భావజహరుఁ బొదివి
ధరణిపైఁ బెన్నదు లురువడిఁ బాఱి
శరధిఁగూడినయట్లు శంకరుఁగూడి
నెలకొని పాలలోపల నుదకములు

---

౧. ప్రాఁకిలింగమునందయెలమి. ౨. వలన. ౩. దవిలి. ౪. బిగి. ౫. నొండొంఠ. ౬. వడబడిన. ౭. వలపు.

గలసినపద్ధతి గణనాథుఁ గలసి
యంకింపఁ దప్తలోహంబుల జలము
లింకిన ట్రీశుపై నింకి వెండియును
[1]దివుదీపు లాడక దెసలకుఁ జనక
తవులంబు గుందక తమకంబు సెడక
తరలత్వ మదిలేక తిరుగుడు వడక
పొరిఁ బొరి నెగురక పొందంటఁ గొనక
కెలనికి నిగుడక [2]క్రేకంటఁ జనక
కలఁగక తొలఁగక చలనంబు లేక
చెదరక యుదరక చిడిముడి [3]వడక
బెదరక [4]పదరక [5]పిదపిద గాక
క్రొవ్వాడి సూపక క్రూరత లేక
[6]మవ్వముఁ దప్పక మాంద్యంబు గాక
సుడివడ [7]కెఱఁగక సొలయక జడ్డు
వడక వెన్బడక తప్పక [8]తారువోక
యక్కలివఱపక యరగన్ను గొనక
వెక్కక వీఁగక వెడఁగుడు వడక

---

౧. దివిదీవు. ౨. క్రేకంట. ౩. గొనక; వోక. ౪. వదలక; మఱవక. ౫. పెదపెద. ౬. మవ్వమేదకమన్న. ౭. కెగరక. ౮. జారు.

మెఱుమిట్లు వోవక మీఱక సందు
వఱపక కంట నీ[1]రురులంగనీక
మగ్నత సూపక [2]మ్రాఁగుడు వడక
భగ్నంబుగాక తెప్పలు [3]మాటువడక
లీనమై తన ప్రాణలింగంబునంద
తా నిరీక్షణసుధాధామంబు దనర—
మును మజ్జనాంబువుల్ ముంచినదృష్టి
నినుపారి తనుపూఁత [4]నిగిడినదృష్టి
చొనరారి క్రొవ్విరుల్ పూన్చినదృష్టి
ఘనధూప[5]ధూమంబు గప్పినదృష్టి
వరగంగ నారతుల్ వర్వినదృష్టి
గరము నైవేద్యముల్ [6]గప్పినదృష్టి
లెసగుఁ దాంబూలాదు లింపైనదృష్టి
లసమపుష్పాంజలు లసలారుదృష్టి
గా నీశ్వరార్చన దా నిరీక్షణ వి
ధానంబునంద సంధానమై పరగఁ

---

౧. రుఱుకంగ; రురువంగ. ౨. మ్రాకుడు. ౩. మాఱు. ౪. నెగ. ౫. ధూమ్ర. ౬. గఱపిన; గలపిన.

జెన్నారనీక్రియ మున్నవసరము
సన్నుత లింగదర్శనమాత్రయంద
యంతఁ బండితమల్లికార్జునప్రభువు
సంతసం బలర సంస్పర్శన నియతి
నెన్నంగఁ బేద దాఁ [1]బెన్నిధియింటఁ
గన్నట్లు ప్రాణలింగము నంటియంటి
మెలయించు కరిణి మత్తేభంబు ముట్టు
పొలుపున నన్నీలగళు ముట్టిముట్టి
శర్వాణి లీలాంబుజముఁ దాల్చునట్లు
గుర్వగాసితకరాంకునిఁ బట్టి పట్టి
నాతికుచస్పర్శనము సేయు నంబి
భాతి స్పర్శన ముమాపతిఁ జేసిచేసి
పంబి 'ప్రాణేశ్వరుఁ బాయక యివ్వి
ధంబున సంస్పర్శనం బాచరించి
బాహుల లింగసంస్పర్శన [2]సుఖకు
తూహలం బంద [3]సమాహితలీల
నక్కజంబుగ మున్న యంగవిక్రియలు
నెక్కొనురీతులు నేతులుట్టంగ
గద్గదకంఠావికస్వర రసస

౧. బెన్నిరుపేద. ౨. లకుఁగు. ౩. నాతుదిమోహ; సమోహిత.

ముద్గత స్తవన సంయుతవాక్యుఁ డగుచు
హారలీలఁ [౧]దేలుచు హారలీల దనర
'హారలీల' యనుకృతి హారలీలఁ బాడు
మహిఁ [౨]జెప్పఁబడు 'మహిమ్న స్తవ'ంబునను
మహిమాకరుని మహామహిమఁ గీర్తించు
మలహరణాం బగు 'మలహణ'ంబునను
మలహణప్రియుని శ్రీమలహరుఁ బాడు
శ్రీమయంబైన 'యనామయంబు'న ని
రామ[3]యుండగు కరుణామయుఁ బాడు
నాయతప్రీతి 'హలాయుధం'బున హ
లాయుధప్రియుఁ శ్రీశూలాయుధుఁ బాడుఁ
బాంచభౌతికపంచపంచేంద్రియ ప్ర
పంచదూరు నుతించుఁ 'బంచ[౪]గద్య' ముల
శివతత్త్వసారసంచితమహామహిమ
'శివతత్త్వసార' మన్ శివకృతిఁ బాడు
మహనీయమగు 'రుద్రమహిమ' యన్ కృతిని
మహనీయమగు రుద్రమహిమఁ గీర్తించు
నలరు 'సంసారమాయాస్తవం'బునను
నలరు సంసారమాయాదూరుఁ[౫] బాడు

---

౧. దెలుపుచు. ౨. నొప్పు. 3. యంబగు. ౪. గద్దెలను. ౫. బాడు.

'శంకరగీత' భాస్వత్పదావళిని
శంకరు దురితభయంకరుఁ బొగడు
'నానందగీతంబు' లనుపదంబుల స
దానందు భక్తగణానందుఁ బొగడు
'[1]బండారు బసవన్న [2]భవ్యగీతముల'
[3]బండారు బసవన్న ప్రాణేశుఁ [4]బొగడుఁ
ప్రాక్తననూతన భవ్యగీతప్ర
సూక్తుల వెండియు భక్తాత్ముఁ బాడుఁ
బనుగొన నిబ్బంగిఁ బాడుచుఁ బొగడు
చును నాల్క కసివోవ శూలిఁ గీర్తింప
నటమున్న విషయగుణావళిఁ గూడ
నిటలాక్షునందు సాన్నిధ్యముఁ బొంద
మత్తిల్లి శిఖి లక్క పుత్తడివొందు
నత్తెఱంగున నొడల్ హరునంద పొంద
నుప్ప[5]ముడియ నీర నున్న నందణఁగు
చొప్పున దేహంబు శూలియం దణఁగ
వరుస మహాబ్ధిలో వర్షోపలములు
విరిసిన ట్లంగ మీశ్వరునంద విరియ
స్ఫీతాగ్ని చే నవనీతంబు గరఁగు

---

౧. బండరు. ౨. భక్తి. ౩. బండరు. ౪. బాడు. ౫. మూటలు.

భాతిఁ దేహము గుణాతీతుపైఁ [1]గరఁగఁ
జను సదానంద సంజనితాశ్రు సమితి
వనహ్యాకీశునకు మజ్జనవారి గాఁగఁ
దనరు చిత్రాగ్రంబు దడియొత్తు గాఁగ
ఘనసత్క్రియారతి గంధంబు గాఁగఁ
బొనరు ముత్పులకలు పుష్పముల్ గాఁగ
వినుత తత్త్వవిభూతి మును భూతి గాఁగ
సతతనిజాత్మ వాసన ధూప[3]ముగను
నతిశయజ్ఞానాంశు లారతుల్ గాఁగ
భరితనివేదిత ప్రాణప్రథంబు
హారున కర్పించు పదార్థముల్ గాఁగ
శమితేంద్రియానురాగము విడియముగ
సమితవాక్ష్మణులు పుష్పాంజలుల్ గాఁగ
భావింప మఱియు [4]మహావసరంబు
నీవిధంబునఁ జెల్లె నిల నట్లుగాఁగ
జలకంబు సేయుచో [5]శంభునిమీఁద
నలరి తజ్జలధారలై యుండు మనసు
నాసక్తిఁ బూజించు నత్తఱి శివుని
కాసారభంబు దానై యుండు మనసు

---

౧. నంగము. ౨. పశ. ౩. మొప్ప. ౪. మో. ౫. స్వామిమీఁదనుం.

మలహారునకు గంధ మలఁదు నచ్చోట
నలరినకంపు దా నై యుండు మనసు
నిందుమౌళికి ధూప మిచ్చునవ్వేళ
లందు దా వాసనయై యుండు మనసు
నీశున కారతు లెత్తెడు [1]వేళ
నా శుభమంగళం బైయుండు మనసు
నారగింపఁగఁ బెట్టునట్టిచో శివున
కా రుచికరము దానై యుండు మనసు
గాన మర్త్యులకుఁ బ్రధానంబు మనసు
దా నిట్టి మనసు నీశానునియంద
లగ్నమై భక్తికళాయుక్తమై ని
మగ్నమై లీనమై మానొటఁ జేసి
యతుల బాహ్యాభ్యంతరార్చనంబులకు
సతతంబు బీజంబు [2]సమ్మతిగాన
భంగిగా దర్శన స్పర్శనంబులను
లింగార్చనం బవలీల దోఁపంగ
[3] [గణనాథునం దసంఖ్యాతులై[4]నట్టి

౧. నప్పుడా. ౨. సన్మతి. 3. సంస్కృతానువాదములో ఈ ఆరుపంక్తులకున్ను అనువాదములేదు. రెండు వ్రాతప్రతులలో ఈ పంక్తులు లేవు. బ్రౌను పాఠములలో గ్రంథపాతముగా ఇచ్చినారు. ప్రాత ముద్రిత ప్రతిలో ఉన్నవి. ౪. నంబి.

గణములఁ గాంచి నిర్గత[1]బాహ్యుఁడగుచు
శ్రీకంఠనకును బారిషదుల కరయ
నేకాలమున వేఱు లేకుండుఁ [2]గాన
నాగణంబులమాఱు గాఁగఁ బ్రాణేశుఁ
డేగతియని నుతియించెనో యనఁగ]
నంతట వెంచేయు నాపండితేంద్రుఁ
డెంతయు [3]నటువోక 'యీశ! ప్రాణేశ!
శ్రుతి 'విశ్వత శ్చక్షు రుత' యంచు నిన్నుఁ
దతిఁ జూడఁ గన్నులు దశకోటి కోట్లు
రతి 'విశ్వతోముఖ ఇతి' యంచు నిన్ను
నుతియింప జిహ్వలు శతకోటికోట్లు
భ్రాజిల్ల 'విశ్వతోబాహు' నా నిన్నుఁ
బూజింపఁగా హస్తములు గోటికోట్లు
లిల 'జనయన్ దేవ ఏకో' యనంగఁ
దలఁప మనోముఖంబు లనంతకోట్లు
గా నొసంగవె నాకుఁ గఱకంఠ, శివ, స
దానంద, గురులింగ యట్లు గాదేనిఁ
గనుఁగవ యొడలెల్లఁ గాఁ జేయవయ్య

౧. బాహు. ౨. టయును. 3. నాపోవకే.

యనఘ యంచును గన్నులార [1]వీక్షించుఁ
గరముల యొడలెల్లఁ గాఁ జేయవయ్య
హరుఁడ యంచును జేతులారఁ బూజించు
జియ్య నాయొడలెల్ల జిహ్వలు [2]సేయ
వయ్య యఁటంచు వాయారఁ గీర్తించుఁ
జెవుల కా యొడలెల్లఁ జేయఁ గదయ్య
శివుఁడ యంచును వినుఁ జెవులార నుతుల
నొడలెల్ల మనసకా నొగిఁ జేయవయ్య
మృడుఁడ యంచుఁ దలంచు వడి మనంబారఁ
బనుగొన నిబ్భంగిఁ బ్రార్థన సేయు
చును జూచుచును ముట్టుచును దలంచుచును
దన్మహిమయ యించు దానిట్లు భక్తిఁ
జిన్మయానందవశీకృతబుద్ధి [3]
స్ఫురియింప శివుఁ జూచిచూచి క్రాలుచును
హరసుఖామృత మానియాని క్రోలుచును

---

౧. (జూచుచును. ౨. చేయుమయ్య. 3. ఈపాదము తరువాత బ్రౌనుప్రతిలో "ఆలీలఁ బ్రమథగణానందవార్ధిఁ, దేలుచు మునుఁగుచు దృఢతరభక్తి, శివునిలోఁ జిత్తంబుఁ జేర్చి పెండియును, శివుకంటె నన్యంబు దవులక యుండి" అనేపంక్తులున్నవి. ఇవి వ్రాతప్రతులలో కాని, ప్రాతముద్రితప్రతిలోకాని లేవు. వీటికి సంస్కృతానువాదము లేదు.

శివదర్శనము సేసిచేసి [1]వ్రాలుచును
[2]నవిరళోత్సవ మందియంది సోలుచును
దనుగుణంబులు దక్కితక్కి పాయుచును
ననురాగమున నన్నియన్ని యేచుచును
గణనాథులను గాంచి కాంచి మ్రొక్కుచును
బణతులారంగఁ బాడి పాడి [3]చొక్కుచును
లీలాంబునిధిఁ దేలి తేలి యాడుచును
శూలిలోనన చొచ్చి చొచ్చి కూడుచును
సాంగంబుగా బహిరంగంబు నంత
రంగంబు దనప్రాణలింగంబుఁ గూర్చి
యున్న పండితు విష[4]యోద్వృత్తిఁ జూచి
పన్నగాంకుని భక్తిపరులు వెండియును
ననిమిషాధీశు సహస్రాంబకములు
ఘనమల్లికార్జును కనుఁగవ కెనయె ?
యారయ రవివేయుహస్తముల్ వండి
తారాధ్యహస్తతోయజముల కెనయె ?
వివరింప శేషుని వేయు నాలుకలు
శివకవిమల్లయ్య జిహ్వకు సరియె?
యననేల చతురాననుని కర్ణవితతి

౧. కొల్చు. ౨. నవిరతో. 3. సోలుచును. ౪. యోద్యుక్తి.

వినుతింపఁ బండితు వీనుల[1]సరియె?
సనకాదియోగులు సన్మనోగతులు
ఘనుఁడు పండితు మనో[2]గతికిని బురుడె?
పండితారాధ్యుల పంచేంద్రియములు
[3]దండధరారి పాత్రంబులు గావె
పండితారాధ్యుల పంచేంద్రియములు
సండీశువరదు భాజనములు గావె
పండితారాధ్యుల పంచేంద్రియములు
ఖండేందుశేఖరు కరములు గావె?
పండితారాధ్యుల పంచేంద్రియమ్ము
లండ[4]జకల్పు ప్రత్యంగముల్ గావె
పండితారాధ్యుల పంచేంద్రియమ్ము
లొండేమి శివుభుజదండముల్ గావె
పండితారాధ్యుల పంచేంద్రియములు
వెండియు నీశ్వరు విషయముల్ గావె
వేయేల? [5]కవిమల్లు విషయేంద్రియములు
మాయని లో[6]చేయి సేయనితపము
తెలుఁగని యెఱుక; దన్మఱవని మఱపు;

---

౧. సమమె. ౨. గతిసమానంబె. 3. చండవిషాంకు నిస్తారములే గావె. ౪. జోకొల్పు. ౫. కై (శివు) గన్న. ౬. సేవ.

యెఱుఁగని మెలుకువ; దఱుగని నెనరు;
గలసి పాయని కూర్మి; గలలేని నిద్ర;
గెలిచినతుర్యంబు; గ్రియసెడ్డ [1]నడపు;
త్రెవ్వనిత్రెంపు సే[2]తివ్వని తనివి;
నవ్వనికూర్మి యాననిపంట ప్రోది
వెంపని పెంపు లాలింపని వినికి
దెంపని తెంపు నేమింపని వలపు
వడిలేని సంధాన మిడరాని తమక
మెడవోని నెయ్యంబు గడివోని తలఁపు
యేరికిఁ గల్గునే యీపండితయ్యా
గారిక కాకంచు వారక పొగడ
నంత నితాంత నిరంతరభక్తి
మాతుండు పండిత మల్లికార్జునుఁడు
శుద్ధలింగార్చనస్తోక క్రియా స
[3]ముద్ధతరతిసాంగపద్ధతి దనర
నియతి మున్దర్శన నీరాంజనంబు
నియతి మున్నవసర నీరాంజనంబు
నియతిని మజ్జన నీరాంజనంబు

---

౧. నడపు; నెలవు. ౨. తప్పని; దిప్పని. 3. ముద్ధతి.

నియతి[1]ని మాంగల్య నీరాంజనంబు
నియతిని శృంగారనీరాంజనంబు
నియతిని మఱి మహానీరాంజనంబు
నియతిని నానందనీరాంజనంబు
నియతి నసంఖ్యాతనీరాంజనంబు
నియతిగా నీయష్టనీరాంజనములు
గ్రియగొన ధూప[2]సమయములఁ దీర్చి
నయ్యయివేళల నర్ఘ్యపాద్యాదు
లయ్యయివేళల నభ్యర్చనమ్ము
లిటు గాలవేళల నింపునుసొంపు
ఘటియిల్ల శీతోష్ణగంధోదకములు
గడునొప్ప నక్షత గంధపుష్పాదు
లొడఁబడ రాజవదుపచార[3]తతికి
సాంగమై చను లింగశృంగార రచన
లంగీకరించి ప్రహర్షంబు దనర
మున్నవసరము సమున్నతిఁ [4]జలిపి
సన్నుతలీల మజ్జన మాచరించు
సమయంబునను సూర[5]సానమ్ము జంగ

౧. తోమంగళ. ౨. సత్క్రియలును. 3. రతికి. ౪. సలిపె; జరిపె. ౫. సానియా.

మను బెలిదేవివేమనపండితులును
జనుదేర ముందటఁ జాంగుబళా య
నిన మంగళధ్వని నిండారి పొరి
భావంబు సెన్నయ్య దేవునియంద
భావంబు [1]పొలయుచుఁ బండితేంద్రుండు
జంగమవేషంబు లింగదర్పణ సు
సంగతంబై యున్కి [2]సహజంబకాన
జంగమరత్నంబు లింగాబ్ధిమధ్య
సంగతంబై యున్కి [3]సహజంబకాన
పొడగని బిట్టుల్కిపడి యద్భుతంబు
వెడగువఱప లింగ విక్రియల్ వొదల
జంగమదర్శన సంస్పృహానంద
మంగళామృతవార్ధి మధ్యావగాహ
వితతసంభ్రమకృత విస్మరణప్ర
యుత నిజాంతఃకరణోపేతుఁ డగుచుఁ
గూర్చున్నవాఁడ లింగార్చన కనక
చర్చింప నిదియు మజ్జనవేళ యనక
తగ దవధానంబు దప్పెనో యనక
యొగిఁ గరస్థలి లింగ మున్నవాఁ డనక

---

౧. పొరయుచు. ౨. సత్యంబ. 3. సాంగంబ.

హరునకు మున్న సింహాసనంబైన
కరము నర్చనలిచ్చు కరమును మోడ్చి
యక్కజంబుఁ బ్రియంబు హర్షంబుఁ దనర
మ్రొక్కంగఁ బండితుమ్రోల సల్లీల
నంత నచ్చెరువంద నాలింగమూర్తి
యంతరితంబున నట్లుండె నునికిఁ
బోలు లింగములోన పొలయు జంగమము
ఆలింగమునకు సింహాసనంబుగను
బొలయ జంగమరూపమునకుఁ బండితుని
చెలువారు భక్తియ సింహాసనముగ
నక్కజంబుగ వేమనయ్య సూరాంబ
సక్కనఁ జనఁజొచ్చి శరణార్థి సేయ
మరలి చూచుడు జంగ^మమునంద తోఁచె
నరయఁ దత్ప్రాణలింగాకృతి యట్ల
జంగమమూర్తి సర్వాంగంబు నంత
రంగంబు లింగమయంబ యెట్లనిన
జంగమపాదాంబుజంబులు సకల
మంగళతీర్థ సర్వాంగాలయములు
జంగమాంఘ్రులు ఘనసంసారదుఃఖ

౧. మంబునై.

దీక్షా ప్రకరణము

భంగురరోగ [1]విపద్భేషజములు
జంగమాంఘ్రులు [2]నతజనచయ నిటల
సంగతాశుభదురక్షుర హారణములు
జంగమాంఘ్రులు గిరిజావరదోత్త
మాంగ సన్మార్గ పూ[3]జావిధానములు
జంగమాంఘ్రులు భక్తజనకల్పతరులు
జంగమాంఘ్రులు ప్రాణలింగాంఘ్రి చయము
లరయు జంగమ వామహస్తతలంబు
సిరలింగమూర్తికి సింహాసనంబు
అలరు జంగమ వామహస్తతలంబు
సెలువార [4]శివునకు శృంగార గృహము
శస్తజంగమ వామహస్తతలంబు
హస్తిచర్మాంబరు నాస్థానవేది
దలపోయ జంగమదక్షిణహస్త
తలము లింగమునకుఁ దాజన్మభూమి
దవిలి జంగమమూర్తి దక్షిణకరము
శివునకుఁ బరిచర్య సేయునియోగి
[5]యీక్షింప జంగమ దక్షిణకరము

---

౧. భిషగ్భేష. ౨. ఘనసంసారదుఃఖ. ౩. జాభి. ౪. హారు. ౫. ల.

దక్షమఖారికిఁ దగినపూజారి
జంగమహస్తముల్ లింగైకసఖులు
జంగమహస్తముల్ లింగహస్తములు
జంగమనయనముల్ లింగంబుమీఁద
భంగిగా నేప్రొద్దుఁ బాయనివిరులు
లీల జంగమదృష్టు లింగంబుఁ[1] బ్రోలఁ
గ్రాలుచునుండు నఖండదీపములు
వరగ జంగమదృష్టు ప్రమదాశ్రుసమితి
హరు మజ్జనంబార్చు [2]నాకలశములు
నెఱయు జంగమదృష్టు వఱలు లింగంబు
యొఱయుఁగా మెఱుఁగారి యొప్పు [3]సన్నణుల
జంగమదృష్టు లీశ్వరు కులాంగనలు
జంగమ దృష్టులు లింగంబు దృష్టు
పూని జంగమజిహ్వ పురహరుం డర్థి
తోనారగించు తద్భోజనపాత్ర
దొడరి జంగమజిహ్వ మృదుఁడు దా రుచులఁ
గడిసేసి కడిసేసి కుడుచుహస్తములు

౧. మీఁద. ౨. నట్టిఘటు. 3. బాణము.

సెనయ జంగమజిహ్వా శివుఁ డోర్ల కీక
యెనయు సత్యంబుఁ దాఁచిన కరవటము
దవిలి జంగమజిహ్వా దప్పకయుండ.
శివు ౧నంకనములు వ్రాసిన పుస్తకంబు
భాతి జంగమజిహ్వా బసవలింగంబు
గీతముల్ వాయించు కిన్నరవీణ
జంగమజిహ్వాయ లింగంబు జిహ్వ
జంగమ వాక్యంబ లింగవాక్యంబు
జంగమముఖమ తా లింగముఖంబు
జంగమకుక్షియు లింగంబుకుక్షి
జంగమవక్షంబ లింగవక్షంబు
జంగమోదరమ తా లింగోదరంబు
జంగమభోగంబ లింగభోగంబు
జంగమతృప్తియ లింగంబుతృప్తి
జంగమఘ్రాణంబ లింగనిర్హ్యాఃయ
సంగతసౌరభాస్వాద ౨భృంగంబు
జంగమఘ్రాణం బసాధారణంబు
జంగమఘ్రాణ మీశ్వరుని ఘ్రాణంబు
జంగమకర్ణముల్ లింగతత్త్వప్ర

౧. నంకణ. ౨. లిం.

సంగతామృతపూర్ణ చారుకుంభములు
మఱియును దజ్జంగమంబు కర్ణములు
గొఱలు శ్రుతిస్మృతి కుండలాంకములు
జంగమకర్ణముల్ లింగశబ్దాద్య
భంగనామావళీ పటుముద్రితములు
జంగమకర్ణముల్ లింగాలయములు
జంగమకర్ణముల్ లింగకర్ణములు
జంగమలింగభాస్వన్మనోమార్గ
మంగజహరుని విహారస్థలంబు
జంగమలింగభాస్వన్మనోమార్గ
మంగజహరున కేకాంతవాసంబు
జంగమలింగ భాస్వన్మనోమార్గ
మంగజహరునకు [1]నంతర్గృహంబు
జంగమలింగభాస్వన్మనో వీథి
లింగదేవునకుఁ గేళీమందిరంబు
విశ్రుతజంగమ [2]విదితమానసము
విశ్రమస్థానంబు విశ్వేశ్వరునకు
వేయేల జంగమ విమలమానసము
వాయని నెచ్చెలి పరమేశ్వరునకు

౧. నట్లనుసారి. ౨. విమల.

దీక్షా ప్రకరణము

జంగమంబు మనస్సు లింగకారణము
జంగమంబు మనస్సు లింగంబు మనసు
జంగమకాయంబు సత్పరంజ్యోతి
జంగమకాయంబు శాంతతరాసి
జంగమకాయంబు లింగవాహనము
జంగమకాయంబు లింగంబుశయ్య
జంగమకాయంబు లింగాలయంబు
జంగమకాయంబు లింగకాయంబు
జంగమ[1]మూర్తియ లింగంబుమూర్తి
జంగమవేషంబ లింగవేషంబు
వరికింప జంగమ ప్రాణపదంబు
నరయ లింగప్రాణ [2]మట్లునుగాక
యాదిజంగమమూర్తి యై వచ్చి గురుఁడు
గాదె లింగంబు జంగమమును నయ్యె
నట్టి సద్గురుమూర్తి యగుజంగమంబు
నెట్టన గురుఁడని [3]నిష్ఠింపవలయు
ఘనజంగమంబు సాక్షాద్గురురూప
మనుచు నర్చన సేత యదిమధ్యమంబు

---

౧. గురుమూర్తి. ౨. మటుగానజూడ. 3. నిష్ఠ చెంపొందు ; నీక్షింపవలయు.

సన జంగమము శివశాసనధారుఁ
డనుచు నర్చనసేఁత యది దుదికత్య
గాన సద్గురుమూర్తి యైన జంగమని
జానసంబునఁదోఁచు టరుదె లింగంబు?
అనుచుఁ బండితమల్లికార్జునస్వామి
వనుగొన జంగమపరవశోద్వృత్తి
నంత ముందటికంటె నతిభక్తిరసము
వింతయై తనుముంప విభ్రాంతి వదలి
యరుదొంద వేమనయ్యయు సూరసానిఁ
గరమభిలాషమైఁ గాఁగిటఁ [1]జేర్చి
జంగమ శ్రీపాదసంకలితోత్త
మాంగుఁడై యందంద సాష్టాంగుఁడగుచు
శంకరభక్తుల శరణంటి భవము
లింకు మాయాజాల పంకంబు లారుఁ
బాపారిభక్తుల పాదము ల్గంటి
నోపుదు భవదుఃఖ కూపముల్ వెడల
నేపారభక్తుల శ్రీపాదధూళి
నాపయిఁ బొలంగఁ బాపము ల్వోలిసెఁ
బట్టింప సద్భక్తి భక్తుల చెప్ప

౧. జేర్ప.

లిట్టలంబుగఁ దలఁ బెట్టంగఁ గంటి
భావజాంతకు భక్త పాదోదకంబుఁ
ద్రావంగఁగంటి నే ధన్యుండనైతి
మృడుని భక్తుల ప్రీతిఁ గుడిచిన-చోటఁ
బడిన ప్రసాదంబు గుడువంగఁ గంటి
ననుచుఁ గీర్తించుచు నాడుచుఁ బాడు
చును [1]జంగమము పాదవనజముల్ గడిగి
పాదోదకముఁ గొని భక్తి నర్చించి
యాదట ధూపదీపాదు లొనర్చ
నెడ దీపకంభంబు లిరుదెస వెలుఁగఁ
బడిగంబుమీఁదటఁ బ్రజ్వరిల్లుచును
నంతరిక్షంబున నలరు లింగంబు
నంతలోనన జంగమావళిఁ గాంచి
పండితమల్లన్న ప్రస్తుతింపుచు న
ఖండితైశ్వర్య సంకలితాత్ము లగుచుఁ
జనుఁజను లింగావసరము సెల్లింప
ననుచు నాజ్ఞాపనం బాచరించుడును
గలగని మేల్కాన్నకరణి నద్భుతము
దాలఁక లింగమునకు దోఃస్థలంబొగ్గి

1. జంగముల.

నిన్ను గన్నప్పుడు దన్నును జగముఁ
బన్నుగా మఱవంగ భక్తాత్మ వలయు
మఱి భక్తుఁడగు జంగమముఁగని నిన్ను
మఱవవలయు జంగమము నీవకాన
యలరి జంగమలింగ మగు భక్తుఁ గాంచి
కొలువఁడే వృథ శివుఁ గోటి పూజలను
శివభక్తి పరులఁ బూజింప కేప్రొద్దు
శివపూజ లోకకోటి సేసిన వృథయ
శివభక్తిపరులఁ బూజించినఁ జాలు
శివపూజ లోకకోటి సేసినవాఁడు
వేడుక మదిఁ దులుకాడ నెంతయును
గూడ భక్తులఁ గొనియాడఁడే నతని
యాడంబరంపు దేవార్చనలెల్ల
నోడునఁబోసిన యుదకంబు లట్లు
కాన లింగార్చనకంటె నుత్తమము
జానొందఁ గావించు జంగమార్చనయు
లింగార్చనం బగు జంగమార్చనము
జంగమార్చన గాదు లింగార్చనంబు
వ్యక్తలింగాంగుఁ డీశ్వరుఁ డనుకంటె

౧. నము.

భక్త్యైకతనుఁ డను భావ ముత్తమము
వనుగాన లింగంబు ప్రాణమ్ము కంటె
మును జంగమము ప్రాణ మను డుత్తమంబు
లింగా[1]ర్పణము సేఁత యంగభోగంబు
జంగమార్పణ సేఁత లింగభోగంబు
లింగార్చనముకంటెఁ లీల నెక్కుడుగ
జంగమార్చన సేఁత సరి నుత్తమంబు
లింగజంగమపూజ లెక్కింప నొక్క
భంగిన చేయంగఁబడుట మధ్యమము
లింగార్చనముఁ జేసి జంగమార్చనము
నంగీకరింపమి యధమ మెట్లనిన
లింగార్చ[2]నము లింగ మంగోపచర్య
భంగి జంగమపూజ ప్రాణోపచర్య
గాన జంగమభక్తిహీనుని పూజ
వీనుఁగుఁ గైసేయఁ బూనినయట్లు
నినుపార నగ్నిసాన్నిధ్యతఁ గాక
యినుము ద్రావఁగ నేర్చునే యుదకముల ?
నెక్కొన్న జంగమాన్వితము గాకున్న
నిక్కంబు భోగింప నేర్చునే శివుఁడు ?

---

౧. ర్చనము. ౨. సంబగునం.

మును లింగజంగమం బను రెండునోళ్లఁ
గొనక తృప్తుఁడగునె గురులింగమూర్తి ?
రెండునోళ్లను గుడ్వ [1]కుండినఁ గుక్షి
నిండునే గండభేరుండంబునకును ?
నెఱి నంకురించుమ్రానికి నీరు మాని
నెఱవట్టి కొఱటికి నీ రెత్తినట్లు,
[2]గుతిలుఁడై జాతినాగులఁ జంపుచుండి
ప్రతిమనాగులకును బాలోయునట్లు
వడిఁగొని భుజియించు వదన [3]ముండంగ
గడిసేసి పెడతలఁ గుడుపుచందమున
నొనర ముందటి శిరం బుండ మోకాలి
కిని సేస వెట్టంగఁ గ్రియగొనినట్లు
గావున భక్తుండు నీవ యన్మతిని
భావించి మిక్కిలి భజియింపవలయు
భక్తుని గొలుచుట భవుఁగొల్చుటనుచు
భక్తితోఁ నే ప్రొద్దు భజియింపవలయుఁ
దవిలి భక్తప్రసాదము సంతతంబు
భవుప్రసాదం బని భజియింపవలయు

---

1. కున్నను. 2. బ్రతికిన నాగులఁబట్టి చంపుచును. 3. మ్ముగలుగ.

భక్తుల వరువుండ, భక్తులబంట
భక్తుల యిలువుట్టు బన్న నాకెపుడు
భక్తుల యెడ్డడ భక్తుల దిక్కు
భక్తుల దెసయని భజియింపవలయు
నావారు శివభక్తు లే వారివాఁడ
భావింప దృఢ౧మని భజియింపవలయు
నని చెప్పఁగాదె మీ యానతి జియ్య
ఘనభక్తచిత్త ప్రకల్పితశయ్య
౨భక్తాంఘ్రికౌముదీపానచకోర
భక్తాస్యదర్పణ ప్రథితసాకార
భక్తసరోవరసక్త మరాళ
భక్త మనోంబుజ భ్రమరసల్లీల
భక్తాత్మమందిర ప్రబలప్రదీప
భక్త సర్వాంగ సత్ ప్రాణస్వరూప
గురుమూర్తికాయంబు హరుఁడు మీ మూర్తి
గురులింగ ప్రాణ మాచరలింగమూర్తి;
ధరఁ బ్రాణలింగావతార మీమూర్తి
ధరణి నాచార్యావతార మామూర్తి;
దగ నంగసన్నిహితమున కీమూర్తి

౧. మతి. ౨. భక్తదృక్కౌముదీ.

దగుఁ బ్రాణసన్నిహితమున కామూర్తి;
సారమంత్రక్రియాధార మీమూర్తి
సారతంత్రక్రియాధార మామూర్తి;
మును యోగమజ్జనంబున కిది తావు
నను భోగమజ్జనంబున కది తావు
ఎనయఁ బూజాస్థాన మీలింగమూర్తి
దనరు నారాధనస్థాన మామూర్తి;
మును త్రికాలార్చనఁ గొనఁగ నీమూర్తి
యనయంబు భజియించుకొనఁగ నామూర్తి;
రతి షోడశోపచారక్రియ లిందు
సతత రాజవదుపచారంబు లందు;
రమణ కరస్పర్శనమున కీశిరము
రమణ శిరస్పర్శనమున కాయడుగు;
అఖిలాత్మవిషయేంద్రి[1]యార్పణం బిందు
నఖిలసుఖోపభోగార్పణం బందు;
ఘ్రాణి రూపార్పణస్థాన మీమూర్తి
ఘ్రాణి రుచ్యర్పణస్థాన మామూర్తి;
శుద్ధప్రసాద సంసూచనం బిందు
సిద్ధప్రసాదసంసేవనం బందు;

---

౧. యాస్పదం.

దనుమనోగుణ నివేదనము దా నిందు
దనుమనోధన నివేదనము దానందు;
గావున గురువు జంగమమును నొక్క-
భావంబుగాఁ జూచు భక్తి నాకొసఁగు
వేపురు వేయన్న నీవంకనున్న
దేవ! మదీయ మనోవర్తనమున
నీవు భక్తుండను భావవిభేద
మావంతయును లేని యట్ల నా కొసఁగు
మది జంగమంబు దా నిది లింగమనక
మది నేకమనియెడి మార్గంబు[1] నొసఁగు
రెండను భేదమొక్కండును సందు
వెండియు నాత్మ లేకుండఁగ నొసఁగు
చేరి సద్భక్తగోష్ఠీ ప్రసంగము న
హోరాత్రమును బాయకుండంగ నొసఁగు
మట్టిభక్తుల[2]పొట్టలందు సంప్రీతిఁ
బుట్టెడుపుణ్యంబు పుట్టువు నొసఁగు
మది యసంభవమయ్యె నాభక్తులిండ్లఁ
బొదలి యెట్లైనను బుట్టంగ నొసఁగు
పని సేయ నిలువుట్టు బానిసనయ్యుఁ

---

౧. జాపు. ౨. కడ్పు.

[1]బనివడు[2]నెద్దుగా, భవనంబుఁ గావ
శునకముగానైన శూలి! నీభక్త
ఘనగృహంబులఁ బుట్టఁగాఁ గృపసేయు
మంతియుచాలు నా కపవర్గపదవి
సింతింప నేనొల్ల శివలింగమూర్తి!
యనుచుఁ బండితమల్లికార్జునారాధ్యుఁ
డనురాగలీల లింగార్చనసేయ
సూరసానియు గణస్తోమంబు వేమ
నారాధ్యులును సము[3]ద్యద్భక్తివితతి
ఘనతరలింగజంగమపారవశ్య
వినుతసుఖామృతవనధి నోలాడి
పండితమల్లన్న భావంబుఁ గని య
ఖండితానందాశ్రు గణములు[4]దొరుగ
నిట్టిజంగమనిష్ఠ యిట్టిమాహాత్మ్య
మిట్టి యాజ్ఞాసిద్ధి యితరుల కగునె?
బాపురే మాయన్న పండితవిభుఁడ!
బాపురే మాయన్న పండితేంద్రుండ!
బాపురే మాయయ్య పండితారాధ్య!

---

౧. దునిబడు; మనిబను. ౨. పెద్దనయ్యునిలుగావ. 3. ద్యద్భక్తినిరతి. ౪. గ్రమ్మ.

బాపురే మాస్వామి పండితమల్ల !
నల్లవో పండిత నతపండితౌఘ !
నల్లవో పండిత నందితకీర్తి !
మఱ బాపు పండిత మత్కులాచార్య !
మఱబాపు పండితమల్లికార్జునుఁడ !
విని[2]కాని యెఱుఁగము మును గథలందు
గనుఁగొంటి మిపుడు ప్రఖ్యాతంబుగాఁగ
నెట్టన్న వీరమాహేశ్వరాంకుండు
[3]ధట్టుండు దురితఘరట్టుండు ఘనుఁడు
శివభక్తియుక్తి[4]పెక్కువఁ దొల్లి యట్లు
తవిలి (శ్రీ)బసవన్న దండనాయ[5]కుఁడు
సంగతిఁ బ్రాణంబు సంధించెఁ గావె
జంగమంబందు దచ్చరిత మెట్లనిన
స్రష్టయు హరియును సకలప్రపంచ
మష్టతనువులు బ్రహ్మాండసంఘములు
గౌరీవివాహంబు గరళాపహార
భూరికార్యావళి పుట్టకమున్న
యేకాకియై పరమేకాంతమునఁ జి
దాకారుఁ [6]డీశానుఁ డభవుఁ డీశ్వరుఁడు

౧. నందిశ. ౨. కని. 3. ధ. ర. నె. ౫. కలు. ౬. డాహారుం.

శంభుండు దాన యాసక్తి ద్వితీయ
శంభుండనంగ వృషభమూర్తిఁ దాల్చి
యడియు వాహనముగా నర్థిఁ జరింప
సదమలేచ్ఛామాత్ర జగములు వుట్టె
నరుడుగా నంత శిలాదుండు దన్నుఁ
జిరతపోనిష్ఠ భజించి [1]మెప్పింపఁ
దాన యయోనిజుఁడై నందికేశ
మానిత దివ్యాభిధానంబుఁ దాల్చి
వెండి శిలాదపుత్త్రుండు నందీశ్వ
రుండనఁ బరగి నిరూఢిమై నంత
వీరమాహేశ్వరాచారప్రచార
పారీణమతి జగత్పావనం బయ్యె
నసమసద్భక్తి హితార్థ[2]ంబు గాఁగ
వసుధ నయ్యీశుండు బసవనామమున
స్థిరమతిఁ గర్ణాట దేశంబునందు
గరమర్థి [3]నింగుళేశ్వర భాగ[4]వాడి
యనునగ్రహారంబునందు విఖ్యాతి
మనుచుంషు మండఁగె మాదన్నయతివ
శ్రీమతి మాదాంబ శ్రీనందికేశు

౧. మెచ్చించి. ౨. ంబకాన. ౩. హిం. ౪. వాటి; వాడ.

నేమించినోమిన నోముఫలమున
సంభవంబయ్యె స్వయంభులింగంబు
సంభవంబైనట్లు కుంభినిమీఁద
సంభవంబయ్యెఁ గాష్ఠంబున నగ్ని
సంభవంబైనట్లు కుంభినిమీఁద
సంభవంబయ్యె నబ్జంబు వంకమున
సంభవంబైనట్లు కుంభినిమీఁద
సంభవంబయ్యెఁ బాషాణానఁ బసిఁడి
సంభవంబైనట్లు కుంభినిమీఁద
జంగమమూర్తి యాలింగమూర్తియును
సంగతంబై కూడ సద్గురుమూర్తి
యెనఁగఁ గూడలి సంగమేశుండు నాఁగ
నసలారులింగంబు నదియ ప్రాణముగ
నుదయింపఁ దోడ్తోన నుదయించె భక్తి
యుదయింప కటమున్న నుదయించె మహిమ
మరువంబు జనియింప మరువంబుతోన
పరిమళం బుదయించు భాతి వర్త్రిల్ల
శివలింగసౌఖ్యానుభవము చన్నాలు
దవిలిన గురుపదధ్యానంబ వెన్న

వేదాంతసూక్తుల వెషఁ[1]దొ[2]ట్రుఁ బల్కు-
లాదిమార్గము తప్పఁ డడుఁగిడు నడుగు
గా లింగపూజాత్మకక్రియావిలయ
లాలనం బమర బాలక్రీడలుగను
ఘనతరలింగజంగమభక్తి నిట్టు
లనుదినవర్ధమానాంగుఁడై యంత
సర్వజ్ఞు నందికేశ్వరుమూర్తి గాన
సర్వవిద్యలు సహజంబ పాటిల్లెఁ
గర్మోపనయనాది కర్మనిర్మథన
కర్మకర్మఠ శివ[3]ధర్మశాస్త్రాది
శివరహస్యార్థ విశేష ప్రయుక్తిఁ
దవిలి పూర్వాశ్రమ ధర్మము ల్దుడిచి
యుండంగ బలదేవదండనాయకుఁడు
దండియై గంగాంబఁ దనయ నిచ్చుటయు
వరియించి సతియు సోదరియును దాను
గురుదర్శనాసక్తి పరవశలీల
లెసగఁ గప్పడి సంగమేశ్వరంబునకు
నసదృశ[4]గతి నేఁగ నాసంగమేశు
నంద సద్గురుమూర్తి యాకృతిఁ గాంచి

---

౧. దొక్కు. ౨. ట. ౩. కర్మ. ౪. ౘతి.

యందంద సాష్టాంగుఁడై ప్రణమిల్లి
సంగయదేవుండు సద్గురురూప
మంగీకరించి ద[1]యాంబుధి ముంచి
తన ప్రసాదము వెట్టి ఘనశివాచార
మను డిట్టిదని తెల్పి హరుఁడయి నిల్వ
నతిమృదుమధుర రసాంచిత గీత
వితతి సద్గురుమూర్తి వినుతింపుచుండ
నంత నాదండనాయకబలదేవుఁ
డంతకరిపుప్రోలి కరుగ బిజ్జలుఁడు
బసవన్నఁ దో[2]డ్తేరఁ బంచి సంప్రీతి
నసమసకల నియోగాధ్యక్షుఁ జేయ
జనపతి రాజ్యంబుఁ జక్కఁబెట్టుచును
ఘనలింగజంగమార్చనలు సేయుచును
ఘాన్యుండు సకలేశు మాదిరాజయ్య
మాన్యుండు మడివాలు మాచిదేవయ్య
[3]గిన్నరబ్రహ్మయ్య మున్నాదిగాఁగఁ
బన్నగధరభక్తి పరులఁ గొల్చుచును
నసమశిష్యుఁడు సెన్నబసవన్న దనకు
నసలారుభక్తిసహాయుండు గాఁగఁ

---

౧. మహాబుద్ధి. ౨. రాజ. ౩. కిన్నెర.

దనుమనోధననివేదనపరతంత్ర
వినుత వీరవ్రతాన్విత శుద్ధభక్తి
నిర్వంచకస్థితి శర్వభక్తులకు
సర్వధనంబులు సమయుచునుండ
వంగకాయలు గట్టఁగొంగులఁ బొదిగి
లింగసన్నిహితుల లీలఁ బొల్పార
దొంగలు బందివెట్టంగ నేతెర
భంగిగా బసవయ్య భావసంస్పర్శ
వంగకాయలుఁ బ్రాణలింగంబులయ్యె
సంగతి దొంగలు సద్భక్తులైరి
యత్తఱి నొకజంగమయ్య యేతెంచి
ముత్తియంబులు గొన్ని మ్రుగ్గున కడుగ
జంగమాగమమ తా స్వాతివర్షముగ
నంగడఁ దనచూడ్కు లవియుఁ జిప్పలుగ
వీక జొన్నలరాశి వెలుఁగు ముత్తియపుఁ
బ్రోక గావించి యప్పుడ నివేదించె.
వెండియు నొకనాఁడు మిండజంగమము
దండించి యర్థమంతయు వేఁడఁదడవ
బిజ్జలు[1] బండరువెట్టెలనూడ

[1]. నడుగక.

లజ్జంగమంబున [1]కప్పెడ యొసఁగ
ఘట్టించి యారాజు దన యర్థమడుగ
నెట్టణ బసవన్న నిజభక్తిమహిమ
నందిముద్రలమా[2]ఁడి లాంఛనంగ భక్త
బృందంబు హర్షింపఁ బెట్టెలు నిండె
జంగమలింగవేషంబున మఱియు
సంగయదేవుండు సక్కనవచ్చి
నొసలికన్నడుగఁ బ్రహసితాస్యుఁ డగుచు
బసవయ్య శివుముఖపంకజంబునకు
ముకురంబు గన్గొల్పి ముక్కన్ను సూపి
సకలేశ యదె చూడు సహజంబ యనుడు
ముక్కన్ను వాడగాంచి యక్కజం బలర
ముక్కంటి దనతొంటి మూర్తియ తాల్చె
గొల్లెత [3]వెండియుఁ గుడుబెకాళవ్వ
సల్లియమ్ముచు రొంపిఁ జనిచని జాఱి
పడి వడి దవ్వుల బసువరో యనుడుఁ
బడకుండ నిటయుండి పట్టె నాకడవ
బిజ్జలుఁ డద్భుతోపేతాత్ముఁడగుచుఁ

---

౧. కట్లయొసంగ. ౨. లం. ౩. మఱియును.

దజ్జనులును దాను దత్సతిం బిలిచి
యంతదూరమున నీ వవనికి వ్రాల
నింతదవ్వులనుండి యితఁడెట్లు పట్టె
నిది యేమి యాశ్చర్య మెఱిఁగింపు మనిన
నిది సోద్యమే రాజ! యీబసవయ్య
యెక్కడ నెక్కడ నిల నీశుఁ డుండు
నెక్కడ నెక్కడ [1]నిల భక్తుఁ డుండు
నక్కడక్కడఁ దత్సభాంతరంబులను
దక్కక బసవయ్య దానయై యుండు
నెట్టనఁ దొల్లియు నీప్రసంగంబు
పుట్టుడు భక్తులు పుచ్చ నతఁణమ
శివలోకమున కేఁగి సిద్ధరాముండు
భవుమ్రోల బసవన్నఁ బరికించు డెఱిఁగి
యెసఁగ నీశుఁడు దన హృదయంబుఁ దెఱచి
బసవన్నఁ జూపుచుఁ బార్వతి యెదుర
వినుతింప బసవన్న, 'వెండియుఁ గలరె
మనుజలోకములోన మనభక్తు' లనిన
'భక్తుండ నేన; మీ భక్తులందఱును
భక్తాత్మ! మీస్వరూపమకాన' యనుచు

౧. నెట. అ. రామయ్య. ౩. ౦ప్రు.

బసవన్న శివుఁడును భాషించుటయును
బసవమాహాత్మ్యంబుఁ బర్వతాత్మజకుఁ
దతి 'యస్యవక్త్రే స్థితం దేవి'[1] యనఁగ
రతి 'బసవేత్యక్షరత్రయ' మ్మనుచుఁ
దనర 'వసామి తత్ర సతతం సత్య'
మనుచును 'సత్యం న చాన్యథా' యనుచుఁ
జెప్పుటయును విడి సిద్ధరామయ్య
యొప్పఁ జెప్పఁగ వింటి నుర్వీశ యనుచుఁ
బొనరుచుఁ [2]గాళవ్వ [3]బోయత పోవ
వినుతిసేయుచు బసవనదండనాథు
ఖ్యాతమహత్త్వంబు గారవించుచును
బ్రీతిమై మ్రొక్కుచు బిజ్జలుఁ డుండెఁ;
మఱియొక్క మిండయ్య మాయిదేవమ్మ
యఱిముఱిఁ దన చెవియాకీక పెనఁగఁ
జెక్కిలి [4]ప్రేయంగఁ జెలువ వాపోవ
నక్కటా! నొచ్చెరా యయ్య! చేయనుచుఁ
కరపద్మ మొత్తుచు గారవింపుచును
శరణార్థి[5] సేసి తజ్జంగమంబునకు

---

౧. యేన. ౨. గాళక్క. ౩. బోయిని; వోయెనో; బోవ అపుడు. ౪. ప్రేయుడు. ౫. యనుచు.

బసవన్న యప్పుడు భార్యాకర్ణంబు
పసిఁడియా కిప్పించె భార్యను గినిసి
మఱియు దుష్కులుఁడని [1]యొఱిఖిడి విప్రు
లలుకతోడ శివనాగమయ్యను నిందింప
శివనాగమయ్యకుఁ జేయిచ్చుకొనుచుఁ
దవిలి బిజ్జలుని సభాస్థలికిఁ [2]దోడ్తెచ్చి
యతులప్రసాదదివ్యామృతదేహు
నితని దుష్కులజుఁగా నెన్నంగఁ దగునె?
యట్టునుగా కుత్తమాధమనదులు
వట్టంబు వోఁచునే వారాశిఁ [5]గలయ?
[4][యనుపమభేరుండ వాయసతనుచ్ఛాయ
లెసగంగ నున్నవే హేమాద్రి సోఁకఁ]
దలఁప నయస్కాంత తారాంతరములు
గలుగునే పరుసంబుఁ గదిసిన పిదప?
నగణిత శైల రత్నాది లింగములు
నొగిఁ బ్రతిష్ఠితమైన నోం డనఁ జనునె?
నిజగురుశ్రీహస్త నీరజోద్భూత
[6]ద్విజుఁడు సండాలుఁ డంత్యజుఁ డనఁ దగునె?

---

౧. యొఱపిడి. ౨. డట. ౩. నేతెంచి. ౪. ఈపాదములకు సంస్కృతానువాదము లేదు. ౫. గలయ. ౬. ద్విజుఁడును శూద్రుఁడం.

మలయుతులార! నిర్మలదేహులైన
మలహారు సద్భక్త మదకరి సరియె?
భవదుఃఖులార! నిర్భవదుఃఖులైన
భవదుఃఖహారభక్త పంచాస్య సరియె?
మృతదేహులార! యమృతదేహులైన
మృతిదూరు సద్భక్త మేరువు సరియె?
దుర్మదసక్తధాతుమయాంగులార!
కర్మభూసురులార! [1]గుర్తించి చూడ
జగతిలో సిద్ధప్రసాదామృతాంగుఁ
డగు శివనాగమయ్యకు మీరు సరియె?
యట్టాట కిది ప్రత్యయము సూడుఁ డనుచు
ధట్టుండు బసవదండనాయకుండు
శివనాగమయగారి శ్రీహస్త మొత్తి
తవిలి దివ్యామృత ధారలు వఱపె
బసవన్నకును శివభక్తియన్ సురభి
వెస నివ్వటిలఁ జన్నవిసి [2]కారునట్టు
లంత నయ్యమృత ధారావలి సూచి
యంతయు సద్భుతాక్రాంతులై సర్వ
జనులును ద్విజులు బిజ్జలుండు మ్రొక్కుచును

౧. గర్వించి. ౨. కాలు.

వినుతింప బసవన్న వెలసె లోకముల;
వెండియు మఱియొక్క మిండజంగమము
దండియై బసవన్న తరుణి గంగాంబ
గట్టిన [1]హర్మ్యంబట్లు పుట్టంబు వేఁడ
నట్టున్న భంగి సభాభ్యంతరమునఁ
జలియింప కింతి వస్త్రముఁ దానపట్టి
గొలువంగ నొలువంగ నొక్క వస్త్రంబు
భార్యకటిస్థలిఁ బాయక యుండె
నార్యుండు బసవన్న హస్తసంగతిని
నంగనయభిమాన మంతరింపమికి
జంగము లలరఁ దజ్జంగమం బంత
మోవనోపిన [2]వస్త్రములు మోపుగట్టి
లావునఁ గొనిపోయి లంజియ కిచ్చె;
వెండియు బోయలు విభ్రాంతి నొంది
తండములై ప్రసాదమునకుఁ బెనఁగ
నవుఁగాక తప్పేమి శివప్రసాదంబుఁ
దవిలి భోగింపంగఁ దలఁచెద రేనిఁ
[3]గొండురు మూరంచు దండనాయకుఁడు
చండోర[4]గోగ్ర విషంబులు గూర్చి
యుగ్రుండుఁ దనుదాల్ప [5]నోపండ యనుచు
నుగ్రాంబకునిమీఁద [6]నోటంబు వెట్టి

౧. పటవలి. ౨. యంతమోపు వస్త్రములు. 3. కొండుడు; కొండొరు. ౪. గాది. ౫. నోపఁడా. ౬. నోటమి; నోలము; నోలమి.

యురగరాడ్గ్రైవేయకోద్యద్గళంబు
గరళంబు వచ్చెనో కాక యన్నట్టు
లసమాక్షు నిటలనేత్రాగ్ని బోయలను
వసుధ నాహుతిగొన [1]వచ్చినయట్లు
వాపి నిషాదుల [2]బాడబభవహ్ని
యాపోశనము [3]గొందునని వచ్చెననగ
భుగులుభుగుల్లన [4]బొగిలి [5]క్రాంబొగల
నెగసి విషార్చులు గగనంబుఁ [6]గప్పెఁ
బరికింపఁగాఁ బట్టపగలింటిసూర్య
కరణిఁ దప్పక చూడఁగారాని విషము
ఉరుతరకాల మహోర[7]గానలము
కరణి [8]నెట్టును [9]దొడ్గఁగారాని విషము
వీఁకమైనంత నవ్విషస్పార్శభంబు
దాఁక నిషాదులందఱు నష్టచావ
భావించి నూరినఁ బ్రేవులు దెగియెఁ
ద్రావంగవచ్చునే [10]బ్రదుకంగ ననుచు
జను లద్భుతాత్ములై సంస్తుతుల్ సేయ
ననఘుండు దండనాయకుఁడు నవ్వుచును

---

౧. వచ్చెనో యనగ. ౨. బడబానలాగ్ని. ౩. గొననటు. ౪. బొంగి. ౫. ౯౦. ౬. నిండె. ౭. గానల. ౮. నేరికి. ౯. దొడ్క. ౧౦. తాఁబ్రదుకనుచు.

లింగార్చనం బవలీలఁ గావించి
యంగద భోగించె నా ప్రసాదంబు;
వెండియు నొకనాఁడు దండనాయకుఁడు
నిండారు సద్భక్తి నియతి దుల్కాడ
జంగమపూజావసానంబునందు
లింగార్చన క్రియా లీలానుషక్తి
స్ఫురియింప శివుఁ జూచి చూచి క్రాలుచును
హరసుఖామృతమాని యాని క్రోలుచును
శివు[1]స్పర్శనము సేసి చేసి వ్రాలుచును
నవిరళోత్సవ మంది యంది సోలుచును
దనుగుణంబులుదక్కి తక్కి[2]పాడుచును
ననురాగమున నెన్ని యెన్ని [3]యెన్నుచును
గణనాథులను గాంచి కాంచి మ్రొక్కుచును
బ్రణుతులారఁగఁ బాడి పాడి[4]చొక్కుచును
లీలాంబునిధిఁ దేలి తేలి యాడుచును
శూలిలోనన చొచ్చి చొచ్చి కూడుచును
లింగంబునం దిట్లు లీనమై విషయ
సంగతంబగు మన శ్చరితం బణంగ
హరునంద సన్మతి యణఁగుటఁ జేసి
సరిఁ జేతులాడక సత్క్రియ లుడుఁగ

---

౧. దర్శనము ; బర్శనము. ౨. పాయు ; చూచు. ౩. యెన్ను. ౪. యాడు.

గద్గదకంఠసంగతిఁ జేసి చెలఁగు
సద్గుణస్తుతిఁ జేయు శబ్దం బడంగ
సన్నుతానందబాష్పంబు[1]లఁ జేసి
కన్నారఁ జూచు వీక్షణములు [2]మునుఁగఁ
జిక్కంబుచేర్లు దీసినమాడ్కి మనసు
గ్రక్కునఁ [3]దపిలిన కరణేంద్రియములు
రవి[4]తోడఁ గిరణముల్ భువి నస్తమించు
పవిది లింగంబులోపల నస్తమింప
వెలిసూచుదృష్టు[5]లో వీక్షించుమనసు

నలవడ లింగంబు నంద చిక్కుడును
దన్నును జగమును దలఁపును దృష్టి
సన్నుతాంతర్బహిశ్చరితంబు మఱచి
కలితాష్టదళ పద్మకర్ణికామధ్య
విలసనుండగు ప్రాణవిభునంద యడఁగి
ప్రవితత యోగానుభవభవ్యసుఖము
నివుడంగ శివయోగనిద్ర వొందుడును
బసవన్న యున్న సద్భావంబు సూచి
యసలార నా చెన్నబసవన్న మ్రొక్కి
ముద్రితశివయోగ నిద్రాతిశయ స
ముద్రుండు మద్గురుమూర్తియ కాక

---

౧. బుసెలగ. ౨. నలఁగ. ౩. గదలిన; దగిలిన. ౪. తోడి (న) కి. ౫. దన్.

నిద్ర [1]వోవఁగ జడ నిద్రావశులకు
నిద్ర [2]వోయిన యోగనిద్ర సొప్పడునె?
యురుశివయోగ నిద్రోత్పత్తివేళ
గురుమూర్తి యునికిఁ దా [3]గుర్తుగాఁ జూడఁ
గడ లుడిగిన యట్టి [4]జడనిధి పగిది
వడి సలనములేని వాయువు భాతి
నరయంగ నిశ్శేషు మైయున్న నభము
కరణి నింద్రియముల గజిబిజిఁ బాసి
సన్నుతానంద సంసక్త భావమున
మిన్నకి శివలీల నున్నాఁడో మఱియుఁ
బూనరఁ గరస్థలం బొత్తునో శివున
కనుచు హృత్పద్మాసనాసీనుఁ జేసి
పలుమఱు శీతోష్ణ సలిలాభిషేక
ములఁ గందునో లింగమూర్తిమే ననుచు
బూనరు చిదభ్రవిస్ఫురిత సుధాంశు
జనిత పంచామృత [5]స్నపనుఁ గావించి
పుడమిఁ బుట్టినచెట్ల పుష్పముల్ పూన్పఁ
దొడరి కాఠిన్యంబు దోఁచునో యనుచుఁ
బుడమి నింకెన్నఁడుఁ బుట్టనిచెట్ల

౧. పోయెడి. ౨. గాకను. ౩. గుర్వుగు; గుఱుతుగా. ౪. కంధియుబోలె ౫. స్నాతు.

నడరు సహస్రదళాబ్జంబు వ్రాన్చి
ఘనధూపధూమసంగతిఁ బ్రాణనాథు
తనువు విచ్ఛాయ వొందునో యని తలఁచి
సంగతి విమల విజ్ఞానాగ్నిలో ద
శాంగం బిడక ధూప మర్పణ సేసి
యనుపమ నీరాజనాంచితజ్యోతు
లొనర వేఁడిమిసూపునో పతికనుచు
విలసితాఖండిత [1]విస్ఫారమహిమ
నలరు నాత్మజ్యోతి నలి నివాళించి
షౌరాష్ట్ర ముఖ్యోపహారము ల్గాడఁ
గ్రూరముల్ దోఁచునొక్కో శూలి కనుచుఁ
బొదలి మెయ్యెడఁ బొలివోవని ప్రాణ
పదమను నోగిరం బొదవ నర్పించి
యుపమింపఁ దక్కిన యుపచారవితతి
యుపచారములకాక యొడయని కనుచుఁ
బొనర నిజాంతర పూజానురక్తి
మనికుఁడై తనుదాన మఱచి యున్నాఁడొ
యనలార శమితేంద్రియ ప్రవర్తనము
నసదృశంబై యొప్పు యమములుఁ గాఁగ

---

౧. విస్తార. ౨. రుద్రుని.

నేదెస శివుఁగాని యెఱుఁగని నియమ
మాదట నియమగుణావలి గాఁగ
నిల యోగనిద్రావశేచ్ఛ్యాసనంబు
నలర సుఖా[1]సనం బై నివ్వటిల్లఁ
దనరు మందశ్వాస తతియ స[2]గర్భ
మనెడు ప్రాణాయామమై పూరితముగ
విలసితాంతర్ముఖ విషయచరిత్ర
మలరుఁ బ్రత్యాహారమై సంచితముగ
వరలింగజంగమ స్వాప్నవీక్షణము
స్థిరతరంబైన మూర్తిధ్యానముగను
సారాంగలింగ ప్రసన్నసద్భావ
సారూప్యలింగంబు ధారణంబుగను
నిశ్చయశివయోగనిద్రా సమాధి
యాశ్చర్యసుఖకరం బగు సమాధిగను
నొనరి యిట్లష్టాంగయోగసద్భక్తిఁ
దనుదానమఱచిన తఱియొకో మఱియుఁ
దలఁచుఁ దానును దన తలఁపును నాత్మఁ
దలఁపంగఁ దోఁచు నత్తలఁపునం దడఁగుఁ
జూచుఁ దానును దనచూపును దెలిసి

---

౧. సీనమై. ౨. దర్భ.

చూచుచోఁ గాన్పించు [1]శుభగునందడఁగుఁ
బలుకుఁ దానును దన పలుకును ముట్టఁ
బలుకుచో దీపించు ప్రభునంద యడఁగు
వలచుఁ దానును దనవలపును దగిలి
వలచుచో సుఖమిచ్చు వరునంద యడఁగుఁ
దివురుచునున్న జ్ఞాతృజ్ఞానయుగము
నవిరళంబై జ్ఞేయునంద యడంగు
నెఱుఁగుఁ దానును దన యెఱుకయు మఱచి
యఱలేక శివమగ్నుఁడై యున్నవాఁడో
తన దృష్టి [2]నాఁటి నొచ్చునో లింగమూర్తి
కనుచు భావము సూపులన చూచు విధమొ
కరముల ముట్టినఁ గందునో యనుచు
హారు మనస్స్పర్శనం బాచరించుటయొ
పులకలు దాఁకనోపునో [3]శూలి కంచు
నలి నాత్మ నాలింగనము సేయు విధమొ
వినుతింప నొత్తునో పెనుమాత్ర లనుచుఁ
దనవిభుఁ దలఁచు విధంబొ వెండియును
భ్రమరకీటన్యాయ భావన నొక్క
రమణి వాయక తన రమణుని నాత్మఁ

౧. సౌభగు. ౨. చాటి. 3. శివు.

దలపోయఁ దలపోయఁ దాఁ బురుషత్వ
మలరుట రతికేళి కంతరాయంబు
గలుగునో యని [1]పతిఁ దలఁప నోడుచును
దలఁచుచు నోడుచుఁ దన్వంగి యుండెఁ
దలఁపంగ మఱవ స్వతంత్రత లేమిఁ
జెలువల వలపులు సెప్పంగ [2]నెద్ది?
వలపారఁ దన మనోవల్లభు శివునిఁ
దలఁపంగఁ దలఁపంగఁ దద్రూపమగుడు
స్వామి భృత్యజ్ఞాన [3]సత్త్వంబు దప్పె
నో మీఁద ననుచుఁ దన్నును నత్తలంపు
మఱచి లింగమునందు మగ్నఁడై యున్న
తెఱఁగు దానిదియొక్కొ మఱి యట్లుఁ గాక
ననిచినఁ దనప్రాణనాథుఁ డోత్తెర
వనజాక్షి యొక్క[4]తె మనసుఁ [5]బంపుడును
జని మనోహరునితోడను రమియింపఁ
దను గిలుఁబాఁడెఁ గదా మనం బనుచు
నెనయ నపుంసకం బిల మనశ్శబ్ద
మనిన పాణినిసూత్ర మాలిసేయుచును

---

౧. మది. ౨. నెట్టి; బడుట. ౩. సౌఖ్యంబు. ౪. తి. ౫. వుచ్చుడును.

వనిత [1]గోపించుడు వచ్చె నమ్మనసు
వనితలు ముగ్ధలు వలపు లిట్టివియ
పనుగొన గురుమూర్తిపతికూటమునకు
మనసు నపుంసకం బన నెట్లువచ్చుఁ
బున్న పుంసక[2]గుణంబులు గల్గు నేని
యెన్నంగ నతికామియే, యట్లుఁగాక
మగలకు మగఁడగు మత్పతిఁ గవయ
మగవాండ్రు నాండ్రుగా మరుగుదు రనిన
మనసు గూడుట సోద్యమా పతి ననుట
మనసున కటమున్న తనవిభుఁ[3]గదిసి
మనికుఁడై తనుదాన మఱచియున్నట్టి
యనువు దానిదియకో యట్లునుగాక
సొగయంగ నొక్కటఁ జూచుట, రెంట
వగ, మూఁట నూర్పులు, నిగుడ నాల్గింటఁ
దాప, మైదింటను[4]డయ్యు, డాఱింట
నేపారఁ గుడువమి, యేడింట మరులు
నొక్కండుఁ బలుకమి యొగి నెన్మిదింట,
నిక్క మూర్పులు లేమి నెఱిఁ దొమ్మిదింటఁ
జావు వదింటఁ, గ్రచ్చుఱ విరహులకు

---

౧. గోపించిన. ౨. గుణములక. 3. డగిలి. ౪. దక్క.

భావింప నివియ దశావస్థ లండ్రు;
దా విభుఁ బాయక చావక చచ్చు,
నీవిషయావస్థ లితరుల కగునె?
వివిధజీవన్ముక్తి విషయైకహేతు
భవభక్తిలలనాపరవశభావమున
నస్తోకనిరుపాధికావస్థ శివసు
ఖాస్తమితేంద్రియుఁడై యట్ల చూపు,
వగపు, నిట్టూరుపు, జ్వరము, డయ్యుటయు
నొగి నిరాహారంబు నున్మత్తవృత్తి
మౌన, మూర్ఛలు లేమి, మరణం బనంగఁ
దానెన్నఁబడు నవస్థలుగూడఁ బదియు
మున్న మఱచి యవిచ్ఛిన్న నిష్పన్న
సన్నుతశివయోగసంచితావస్థఁ
దానును బొలతి యన్ దరిలేక యదియ
తానయైయున్న చందంబకో మఱియు
నలవడ భక్తదేహైక దేహునకు
నలరు దేహంబు దేహముగ నర్పించి
తగిలి భక్తానుబంధప్రాణునకును
దగిలి ప్రాణముఁ బ్రాణముగ నివేదించి
ప్రణుతింప శరణకరణునకుఁ గరణ

గణములు గరణముల్ గా నియోగించి
యిల భక్తగణవిషయేంద్రియేంద్రియు న
కల విషయేంద్రియావలులు సంధించి
[1]బండు లొండొండ తాఁ బాయఁ బెట్టుడును
బండి లేకుండిన పగిది[2]యుం బోలె
గుణము లొండొం డీశుఁగూడ నర్పించి
ప్రణుతింపఁ దానను భావంబు లేక
పొనరెడు నొండొండ పొర లొల్చి[3]వైవ
ననఁటి దా లేకుండునట్టి చందమునఁ
క్రియగొనఁ షడ్గుణేంద్రియ మనః ప్రాణ
చయము[4]లఁ బొరలొల్చి శంభునిగూర్చి
యవిచలితానంద శివయోగనిద్రఁ
దవిలి యున్నట్టి చందంబకో మఱియు
మన మీశ్వరునకు సమర్పణ సేసి
తనువు [5]ప్రసాదార్పితం బాచరించి
ప్రాణంబు జంగమార్పణము గావించి
ప్రాణమనఃకాయపద్ధతుల్ మఱచి
లింగంబునంద విలీనుఁడై యున్న

---

౧. బండి యొండ్రొండ; బండియోడొండుండు; బండియం దొండొండు. ౨. యపోలె. ౩. వేయ. ౪. లపొర. ౫. ప్రసిద్ధా.

భంగి దా నిదియకో బసవనలింగ
మని పెక్కు భంగుల సగ్గురులింగ
మును జెన్న బసవన్న మున్ను గీర్తింప
నంత [1]లోనన దర్శనాసక్తి భక్తి
కాంతుఁ డపూర్వజంగమ మేఁగుదెంచి
నినుపార శివయోగ నిద్రాతిశయతఁ
బనుగొనియున్న యాబసవన విధము
ద్వారపాలకులచేతను విని యపుడు
మారారి భక్తుండు మగుడి పోవుడును
బసవన్న జంగమప్రాణి గావునను
బసవన్నప్రాణ మా భక్తిలింగంబు
తోడన పోవ సద్భుతచిత్తులగుచుఁ
గూడఁ దత్పరిచారకులు సందడింప
[2]సహజైకలింగనిష్ఠా పరతంత్ర
మహిముండు సకలేశు మాదిరాజయ్య
మదనమదోద్రేకమర్దనభక్తి
మదకరి మడివాలు మాచిదేవయ్య
భవనిరాసన కళా భరిత లింగాను
భవసుఖి [3]గిన్నర బ్రహ్మదేవయ్య

---

౧. లోపల. ౨. సహజలింగైక. ౩. కిన్నెర.

వివిధ విశ్రుత భక్తి విఖ్యాతకీర్తిఁ
దివురు మహాత్ముండు దెనుఁగు జొమ్మయ్య
వరవాదిదుర్జన భంజన భక్తి
పరుఁడు సొడ్డలదేవు బాచిరాజయ్య
నిగ్రహానుగ్రహాన్వితభక్తి బలన
మగ్రుండు మాళిగ [1]మారయ్యగారు
స్ఫీతప్రతాపుఁడు, విగతకోపుఁడు, వి
ధూతపాపుఁడు, గల [2]కేత బ్రహ్మయ్య,
ధిక్కృత పరవాది, ముక్కంటి భక్త
దిక్కరి, ఘోహరి కక్కయ్యగారు
ధైర్యాధికుఁడు జగద్వర్యుఁ డవార్య
[3]చర్యుఁ డార్యుఁడు [4]సుర్య చౌండయ్యగారు
దండితపాషండ పండితవాది
ఖండితాఘుండు ముసుండి చౌండయ్య
శాంతుఁ డేకాంతనితాంతసద్భక్త
కాంతుండు దాంతుఁ డేకాంతరామయ్య
మంగళభక్తిక్రియాంగభాషాంగ
సాంగచర్యుం డుత్తమాంగద కేశి

---

౧. మారదేవయ్య. ౨. ఘాత. ౩. శార్య. ౪. సుర్గి.

వృథుభక్తగణమనోరథసుఖ[1]ప్రదుఁడు
ప్రథితుండు గన్నడ బ్రహ్మదేవయ్య
యడరెడుభక్తిమై వడిఁ దనశిరము
గుడియుగాఁ జను కొండగుడ్డి కేశిరాజు
నవిరళ భక్తిరసామృతాంగుండు
[2]ధ్రువదయాపాంగుండు శివనాగమయ్య
వరిచితభవముక్త [3]వరగుణయుక్త
గురుభక్త పదసక్త [4]గుడుబె కాళవ్వ
యిట్టట్టుగా లెక్క కెన్నిక మిగులఁ
గట్టుగ్రలీలఁ జన్ హిట్టు గొగ్గవ్వ
యిటుగూడఁ గల్యాణ కటకంబునందు
వటుభక్తి[5]సామ్రాజ్య పట్టవర్ధనులు
నెన్నంగ లక్షయు నెనుబదివేలు
వన్నుగాఁ జరియించి భక్తిలింగములు
వటుభక్తి శివరాత్రి [6]భద్రదేవండు
ఘటికావసరములఁ గాలకంఠుండు
నలరుఁ బసిఁడియారతుల వీరభద్రుఁ
డిలఁ బట్టునూలివత్తుల త్రిపురారి

---

౧. దుండు. ౨. శివపదధ్యానియగా. ౩. పరభావ. ౪. గురుబె; గుసుజ. ౫. సాంబ్రాజ్య. ౬. బత్తిదేవుండు; భద్రదేవండు.

లీలఁ గప్పురపునివాళి సంగయ్య
యోలిఁ గస్తురి[౧]ప్రేఁక యుద్భటయ్యయును
వరలు ముత్తెపురంగవల్లి [౨]మాయణ్ణ
దొరలు వ్రతస్థులు దొమ్మిదివేలు
నిల నిచ్చపంట [౩]సోన్దొవుఁ డాదిగను
[౪]ఛలవాదిశీలవంతులు పదివేలు
గన్నులు రెండు ద్రికాలంబులందుఁ
బన్నుగా శివుఁ[౫]గూర్చి పడయు [౬]విధమున
నలరుఁ గంగళవిరూపాక్ష [౭]దేవండు
నిల నట్లనాలుక నీశ్వరుఁ బూన్చి
యసలారఁ గొత్తజిహ్వను శివుఁ బొగడు
హాసనాలిగెయ శివయోగి [౭]దేవండు
నెప్పుడుఁ బ్రేవుల నిండెలుగట్టి
తప్పక మూఁడుసంధ్యల శివుఁ బూన్ప
విరచించుచును జనుల్ వినుతించుచుండఁ
బరగిన ప్రేవుల ప్రబ్బతయ్యయును
నొగి మూఁడుదినముల కొకొక్క మాఱు
దగిలి యీశ్వరుఁ దన తల దర్గిపూన్చి

౧. ప్రోఁక. ౨. మాస(స)ణ్ణ. ౩. మా. ౪. చలవాది. ౫. బూన్చి. ౬. వ్రత. ౭. దేవుండు ౮. ద్రెవ్వి.

శిరములు వడయు విచిత్రసద్భక్తి
భరితుండు గోవిందభట్టారకుండు
వీ రాదిగా నతివీరతఁ బరగు
వీరగణము లేడువేలు [1]నేణ్ణూఱు
స్నిగ్ధభావనుఁడు సంసిద్ధ చిద్వహ్ని
దగ్ధదుర్విషయుండు ముగ్ధసంగయ్య
ఝామున కొక్కొక్క [2]జాతి పుష్పములు
ఝామున కొక్కొక్క జాతి పూఁతయును
ఝామున కొక్కొక్క చందంపుఁ దొడవు
ఝామున కొక్కొక్క భామకూటంబు
నేమంబుగా నిట్లు [3]నిచ్చలు నడచు
నష్ట ప్రహారము సోమాంకుఁ డాదిగ న
భీష్టోపభోగంబు లెలమిఁ బొందుచును
నెఱ [4]నేకలింగైక్య నిష్ఠ పెక్కువను
మెఱయుఁ బండ్రెండు వేల్ మిండ జంగములు
వెండియు వ్రతవీర వితరణభక్త
మండిత నిష్ఠాసమగ్రతవలనఁ
గటకంబులో నెన్నఁగల మహాభక్తు
లటుగూడ నేతెంచి హారసుఖానంద

౧. నేన్నూ(ణ్ణూ). ౨. చాయ. 3. నడచి (వ; పు). ౪. సివ.

సంగతి సంధ్యావసరసమయమున
లింగార్చనావేళ లీలఁగొల్వుండి
బసవన్నయున్న సద్భావంబు సూచి
యసమాక్షు భక్తు లత్యాశ్చర్య మంది
యేమిగార్యంబొ యిదేమి నెపంబొ
యేమి ప్రస్తుతమొ యిం కెఱుఁగంగవలయుఁ
బిలువుండు పరిచారకుల ద్వారపాల
కుల నిజాప్తుల నియోగులఁ [1] గరణముల
నరయుండు నేఁటి లింగార్చనోచితము
నరయుండు నేఁటి [2]గీతావసరములు
సరసర గీత బండరు కవిలియలు
నరయుఁడు శోధింపుఁ డవ్వచనములు
నెట్టణ బాసలుఁ నేఁడేమి వల్కెఁ?
బట్టిన వ్రతముల పగిది నేఁడేమి?
యెవ్వరు వచ్చిరి [3]యిట మున్నుభక్తు?
లెవ్వరు వోయిరి యెవ్వరున్నారు?
యెఱుఁగుదురే గార్య మెఱుఁగింపుఁ [4]డనినఁ
బఱతెంచి యాచెన్నబసవన్న మ్రొక్కి

---

౧. గరణాల. ౨. లింగా. ౩. యిటకు మున్భక్తు. ౪. డనుడు.

[1]యవసరవేళ లింగానందమలర
శివయోగనిద్రమైఁ జిక్కి మద్గురుఁడు
నుండంగ జంగమం బుద్వృత్తి వచ్చి
నిండారు శివయోగ నిద్రమై నునికి
ద్వారపాలకుల చేతన విని యప్పు
సారించి నిలువక చయ్యనవారు
మగుడి యంతఁ జనిరి మఱి వారిఁ గాన
మొగి నెపం బిడియ కానోపు నెట్లనిన
నక్కజం బక్కజం బన బాసగీత
మొక్కఁ డానతియిచ్చె నొక్కింతయున్న
తలఁచిన నవియు డెందంబు దద్భావ
వలికిన నాలుక వగులుఁ దద్భావ
[2]యీభావమైఁ జరియించెద మనఁగ
[3]నేభంగి నలవడు నే యితరులకు
[4]మానుగ భాషయు మహిమయు నెఱుఁగ
నానేర్చుభంగి విన్నపము సేసెదను
భక్తులకెల్లను బ్రాణలింగంబు
వ్యక్తసద్గురు దయాయత్త లింగంబు

౧. యవధరింపుండు. ౨. యిబ్భంగి నిటుమైచరిం. ౩. నెబ్భంగి. ౪. మానను.

ప్రాణలింగమున కేర్పడఁగఁ దగ్గుదువు
ప్రాణంబు దగ్గుఱ ప్రతి[1]లింగమైన
జంగమలింగంబు [2]సరి మాకుఁ బ్రాణ
లింగ మిట్లౌట కీసంగయ్య సాక్షి
సత్య మిట్టిదియ నిజవ్రతం బనుచు
నిత్యజంగమభక్తి నిష్ఠపెక్కువను
ఘట్టించు బాసగీతం బానతిచ్చె
నెట్టిచో విందుమే యిట్టిసద్భాష
దలఁపంగవచ్చునే తలఁచిరేనియును
బలుకంగవచ్చునే పలికిరేనియును
నడువంగవచ్చునే ననుబోఁటిభక్తి
గడునరులకు మత్తి [3]కాండ్రకు నెట్లుఁ
దలఁపంగ నేరుచుఁ దలఁచినయట్ల
పలుకంగ నేరుచుఁ, బలికినయట్ల
చరియింపనేరుచు జంగమప్రాణ
పరిభాష మెఱసి మీఁబంటఁ గావునను
బాసలు వలుకంగ బాసలు నడవ
బాసల[4]బల్లఁడు బసవయ్యగాక
బసవన్నపూనిన బాస లన్నియును

---

౧. నిక్కమైన. ౨. సతి (ఖ). ౩. గా. ౪. బల్లాఁడు; బల్లాణ (ప).

నెసగ మీకపిలియ నెక్కించుకొనఁగఁ
బార మీదింప మీపాలు గావునను
భారంబు గల్గునే బసవేశ్వరునకు?
[1]నది జంగమము వచ్చి యడిగినవిధము
[1]నిది జంగమము ప్రాణపద మనుబాస
మెఱసి పల్కుట గాదు మీ సమక్షమున
వెఱవకయున్నట్లు విన్నవించితిని
అనుచు సాష్టాంగుఁడై యాచెన్నబసవఁ
డనురక్తి ముకుళితహస్తుఁడై నిలువఁ
బరమానురాగ సంభరితాత్ములగుచుఁ
బరమమాహేశ్వరపట్టవర్ధనులు
[2]పణిహారులను బిల్వఁబంప నక్షణము
[3]కణఁకతోఁ గల్యాణకటకంబునందు
వాటికెక్కిన భక్తభవనంబులందు
మాటకూటములందు [4]మహామనె లందు
నరసి యాజంగమం బడుగుల కెఱఁగి
సరసరఁ దోడ్తెండు చనుఁడు మీరనుడు
శివభక్తరాజికి భువిఁ జాగి మ్రొక్కి
యవుఁగాక యనుచు [5]నంతంత నారయుచు

౧. యాదిజంగము. ౨. పడి. ౩. కడ. ౪. మహి. ౫. వారంత.

నేత్రార దళుకొత్త నేఁగి జంగమముఁ
దోత్తేరఁ బ్రాణంబు దోడ్తోనపొదల
బసవన్న జంగమప్రాణి గావునను

కిన్నర బ్రహ్మన్న కథ

బసవన్న ప్రాణంబు ప్రబలి యేతెంచి
భాతిగాఁ గిన్నర బ్రహ్మయ్య ప్రాణ
మేతేరఁ దనప్రాణ మేతెంచినట్లు
నదియుఁ దానెట్లన్న నాకిన్నరన్న
వదపడి బసవన్న ప్రాణమైయున్న
తెఱఁ గెఱుంగెద నని దేవదేవుండు
మఱి యంత బసవన్న సునసులోఁ తరయఁ
బూఁచి కిన్నరుప్రాణములు దనలోన
డాఁచుడు నత్యుత్కటప్రేమఁ జేసి
[౧]బసవన్న గిన్నర [౨]బ్రహ్మన్నఁ జూచి
యసమశోకాక్రాంతుఁ డగుచు 'నాయయ్య!
నాయయ్య! నాతండ్రి! నా కులస్వామి!
నాయిష్టబంధుఁడ! నాచెలికాఁడ!
మన్మనోరమణీయ! మన్మనోరమణ!
మన్ముఖముకురంబ! మాసితే నేఁడు,

---

౧. బసవయ్య. ౨. బ్రహ్మయ్య.

ఆస్థానదీపంబ! [1]యడఁగితే నేఁడు,
సుస్థిరగుణరత్న! [2]సురిగితే నేఁడు,
నరలోకమెల్ల శూన్యంబయ్యె నేఁడు,
పరమాత్మతత్త్వంబు బయలయ్యె నేఁడు,
నామనోరథము భిన్నంబయ్యె నేఁడు,
నామనోవల్లి [3]భిన్నంబయ్యె నేఁడు,
నాభక్తియుక్తి సన్నంబయ్యె నేఁడు,
నాభూరిశక్తి [4]భిన్నంబయ్యె నేఁడు,
నాయిలువేల్పు! కిన్నరబ్రహ్మదేవ!
నాయాత్మతత్త్వ! కిన్నరబ్రహ్మదేవ!
నా[5]గుణాధార! కిన్నరబ్రహ్మదేవ!
నా[6]గుణాధ్యక్ష! కిన్నరబ్రహ్మదేవ!
నా మనోల్లాస! కిన్నరబ్రహ్మదేవ!
నా మనోవాస! కిన్నరబ్రహ్మదేవ!
నా[7]చిరకీర్తి! కిన్నరబ్రహ్మదేవ!
నా [8]చిరమూర్తి! కిన్నరబ్రహ్మదేవ!
నానిత్యకృత్య! కిన్నరబ్రహ్మదేవ!

---

౧. యాటితే. ౨. చూఱు(ర) బోయితివె. ౩. ఖిన్నంబయ్యె. ఛిన్నతవొందె. ౪. హీనత బొందె. ౫. గుణోదార. ౬. గణా; ౭. సిత. ౮. సత్యకీర్తి.

నానిత్యసత్య! కిన్నరబ్రహ్మదేవ!
నాకళావేది! కిన్నరబ్రహ్మదేవ!
నాకులా[1]పాది! కిన్నరబ్రహ్మదేవ!
నాకల్పవృక్ష! కిన్నరబ్రహ్మదేవ!
నాకులాధ్యక్ష! కిన్నరబ్రహ్మదేవ!
హాకిన్నరన్న! యహంకారదూర!
హాకిన్నరన్న! సదాచారవర్తి!
హాకిన్నరన్న! దూరీకృతక్లేశ!
హాకిన్నరన్న! పూరీకృతాత్మేశ!
హాకిన్నరన్న! నిరంతరసౌఖ్య!
హాకిన్నరన్న! మహాగణముఖ్య!
హాకిన్నరన్న! దయారమణీయ!
హాకిన్నరయ్య! శివానందశయ్య!
హాకిన్నరయ్య! నాయయ్య! నాజియ్య!
హాకిన్నరన్న! నాయన్న! నాచెన్న!
యని విలపించుచు నడలుచు శోక
వనధిఁ దేలుచు దుఃఖవహ్నిఁ గ్రాఁగుచును
బొగులుచుఁ బురపురఁ బొక్కుచు నంద
వెగచుచు వెడవెడ వెచ్చుచు బిట్టు

---

౧. ధార. ౨. దద్ద.

వనరుచు దుఃఖవివశచిత్తుఁ డగుచుఁ
[౧]బనుపుచు నిమ్మాడ్కి బసవన్న యున్న
యవసరంబునఁ [౨]బడిహారి బాచయ్య
శివదేవు మదమత్తసింధురం బనఁగ
మడివాలుమాచయ్య మందిరంబునకు
వడి [౩]నేఁగి కిన్నరువార్త విన్పింప
[౪]'నాచోటి కొడయలు వచ్చిరే? బసవఁ
[౫]డోచెల్ల యేమిసేయుచు నున్నవాఁడో!
ప్రస్తుతంబేమి యేర్పడఁ జెప్పు మనిన
మస్తకవిన్యస్తహస్తుఁడై యతఁడు
మాదిరాజయ్యగారాదిగా భక్తు
లాదట నోలగంబై యున్నవారు
బసవన్న గిన్నరప్రభుఁ గౌఁగిలించి
యసమశోకాక్రాంతుఁ డై యున్నవాఁడు'
నాపుడుఁ గలకల నవ్వి, 'యేమేమి!
రావచ్చెనా భక్తరాజి యక్కడకు
బసవన్న గిన్నరప్రభుఁ గౌఁగిలించి
యసమశోకాక్రాంతుఁడై యున్నవాఁడె?
బాపురే! జంగమప్రాణవిలీన!

---

౧. బన. ౨. బణి. ౩. నేఁగు. ౪. నచ్చోటి. ౫. డొచ్చెల్ల.

బాపురే! జంగమ ప్రాణసంధాన!
బాపురే! జంగమ ప్రాణప్రయాణ!
బాపురే! జంగమ ప్రాణసంత్రాణ!
చాంగురే! జంగమ సమసుఖాయత్త!
చాంగురే! జంగమ సమదుఃఖచిత్త!
పట్టినబాసలు వట్టిపడంగ
[1]నెట్టకో ప్రాణంబు వట్టియున్నాఁడు
మఱఁ జేర్చి యొక్కొక్కమఱి బసవనికి
నుతభక్తి [2]మదము గన్నుల కెక్కునొక్కొ!
పలుకు దుర్ఘటమైన బాస దద్భావ
వాలివోవకుండంగఁ బూరించు [3]నిపుడు
మఱచెనే మును జంగమప్రాణ మనిన
నెఱబాస యిదియేమి నిశ్చేష్టుఁ డగుట?
వనరుట [4]వందుట వగచుట లిట్లు
వనుగొన జంగమప్రాణుల గుణమె?
బాసలు గీసలు వదటిపాల్గాఁగఁ
జేసి యేమని కార్లు సేయుచున్నాఁడు?
బాపురే! జంగమప్రాణు లిబ్బంగి

---

౧. నెట్టిక. ౨. పథ; రస. ౩. నపుడు; నతఁడు. ౪. గు.

[1]వాపోవుదురె ముండమోపుల[2]పగిదిఁ ?
గటకటా! మెచ్చునే [3]కల్లినాథుండు ?
నిటు విందుమే భక్తిహీనంపువార్త ?
కేవలభక్తుఁడే కిన్నరబ్రహ్మ
దేవుఁ డాతని దేవదేవుండుగూడి
కొనియెంబో, యతనికిఁ గూర్చువారలకుఁ
జనునె యేడ్వంగ సంసారుల పగిది
భాషదప్పటయు సద్భక్తిగాఁబూన్చి
భూషింపనేరము వొచ్చెంబు లాడి
తో డేడ్వనేరము దురటిల్లి యట్ల
పాడంగనేరము వనుపుచు రిత్త
వనరంగనేరము వచ్చి మాచేయు
[4]పనియేమి ? దానికి బసవఁడ చాలుఁ
బొమ్మన్న [5]బడిపోరి భోరన వచ్చి
యమ్మహాగణరాజి కంతంత మ్రొక్కి-
కొంకుచు, వణఁకుచుఁ, గొసరుచు, మేను
శంకింప కరతలాబ్జంబులు [6]మొగిచి
మాచిదేవప్రభు మాటలన్నియును

---

౧. వాపోదురే. ౨. భంగి. 3. కలినాథుఁ డిపుడు. ౪. పనులేమి. ౫. ఫణి. ౬. మోడ్చి.

దీక్షాప్రకరణము

సూచింప బసవన్న శోకం[౧]బడంగి
బిట్టుల్కిపడి మదిఁ బిస్మటఁ దెలిసి
నెట్టణ తనబాస [౨]నెఱయ నాటుటయుఁ
బ్రాణంబుఁ గిన్నరబ్రహ్మదేవయ్య
ప్రాణంబునంద సంబంధించె నంతఁ
బ్రాణబంధములగు బాసలు దెలుపఁ
బ్రాణంబుతో నేల బసవయ్య యుండు
నొకటిఁ దలంప వేఱొకటి ఘటించె
నకట! యేమనవచ్చు నఱలేనిభక్తి
మర్మకర్మము లాడ మాచయ్య యెఱుఁగు
నర్మిలిఁ జను బసవయ్య యెఱుంగు
నటమీఁదిపనులు మహాదేవుఁ డెఱుఁగు
నిటువంటి వెయ్యేడ నెఱుఁగ మేమనుచు
గణకూట మెంతయుఁ గలకలం బెసగ
గణుతింప వినఁ జూడఁగాఁ జోద్య మనుచుఁ
పడిహారి వెండియుఁ బనుచుడు నేఁగి
మడివాలు మాచయ్యయడుగుల కెఱఁగి
బసవన్నవార్త యేర్పడ విన్నవింప
నసదృశానందాంతరంగుఁడై పొంగి

---

౧. బసం౭. ౨. సెనరు; సెఱను.

బాపురే! జంగమ ప్రాణవిలీన!
బాపురే! జంగమ ప్రాణసంధాన!
బాపురే! జంగమ ప్రాణప్రయాణ!
బాపురే! జంగమ ప్రాణసంత్రాణ!
నల్లవో! జంగమానల్పసత్ప్రాణ!
నల్లవో! జంగమానవరతప్రాణ!
చాంగురే! జంగమసంతతప్రాణ!
చాంగురే! జంగమ సహజసంత్రాణ!
మజ బాపు! [1]జంగమమంగళప్రాణ!
మజ బాపు! జంగమ [1]మార్గప్రయాణ!
చనుఁజను బసవన్న జంగమప్రాణ
యనఁజెల్లు ననఁజెల్లు నఖిలలోకముల
విన [3]నొప్పు విన [3]నొప్పు [4]విశ్రుతభక్తి
యనుపమం బనుపమం బంచు నక్షీణమ
కల్లినాథుని భద్రగజ మిది యనఁగఁ
గల్లినాథునిచేతి [5]కరవాలు మనఁగఁ
గల్లినాథుని రత్నకంఠిక యనఁగఁ
గల్లినాథుని వీరకటకం బనంగఁ

---

౧. రేజంగమత్కులాచార్య. ౨. మహిమ సంత్రాణ. 3. జెప్ప. ౪. విస్మయ. ౫. కాఁడితండనఁగ; కరవాలనంగ.

గల్లినాథుని వీర[1]కర్ణిక యనఁగ
గల్లినాథుని[2]యంకకాఁ డితఁ డనఁగ
గల్లినాథునిచెలికాఁ డితఁ డనఁగ
గల్లినాథునికూర్చు [3]కట్టనుం గనఁగ
మడివాలుమాచయ్య మహనీయ మహిమ
గడుబెడంగని యెన్నఁగా మును విన్న
పరవాదు [4]లడర సద్భక్తులు సెలఁగఁ
బురి భవు ల్దొలఁగ శంభునిమది గలఁగ
వీరత సొంపెక్క విజయంబుదక్క
శూరత మదినిక్క సుజనులుమ్రొక్కఁ
జూపఱు గీర్తింప సురలు శంకింపఁ
[5]బాపముల్ గంపింపఁ బ్రభుత[6]వర్ధింపఁ
గణఁక వట్రిల్లి నక్కటిక రంజిల్ల
గణములు వొగడంగఁ గవు లుల్లసిల్ల
మృదుభక్తిమేలెల్ల మిన్నుగర్జిల్లఁ
గడుభయంబునఁ బొంద గడుసరు లొంద
[7][పొడవులు సెడి పాఱి పొందులఁబూరఁ

---

౧. కన్యక. ౨. లెంక. ౩. కట్టెనుఁగనఁగ. ౪. లణఁగ. ౫. పాపులు. ౬. వర్తింప. ౭. కుండలీకరణముచేసిన పంక్తులు వ్రాతప్రతులలో లేవు. అచ్చుప్రతిలో ఉన్నవి. ఇవి లేకపోతే 'కేలికల్ సేయ' అనేదానికి కర్త కనబడదు. కాని, 'పోడిమిసెడి' అనే పాఠముమాత్రము కనబడుతున్నది. ఛందస్సు చెడుతుంది. అందుచేత 'పొడవులుసెడి' అని మార్చినాను.—చి. నా.

[1]జనుసంభ్రమంబున గణములు గదలి]
కేలికల్ సేయ సంకీర్తనల్ మ్రోయఁ
గాలు గర్వము వాయ గణకోటి డాయ
నేతేర నాశ్చర్య మింపుసొంపార
ఖ్యాతి దిక్కులఁ గూరఁ గడురయం బార
నాభక్తవరులు నన్యోన్యనమస్కృ
తాభిగమన సుమహాలింగనములఁ
[2]దనిసన వారును దాను హర్షించి
యనుపమరతిఁ దద్గణాజ్ఞాపనమున
మడివాలుమాచయ్య మఱి భక్తతతికిఁ
బుడమి సర్వాంగముల్ వొందంగ మ్రొక్కి
ప్రమథపురాతన భక్తదివ్యాంఘ్రి
కమలాంతరంగుఁడై [3]గ్రక్కునఁ గదిసి,
కిన్నరబ్రహ్మయ్య ! గీర్వాణవంద్య !
సన్నుతకీర్తి ! సాక్షాద్రుద్రమూర్తి !
ప్రాణమిత్రుండగు బసవన్నఁ బాసి
యేణాంకధరుపురి కెట్లేఁగవచ్చు ?
బసవండు శివునాజ్ఞ వరిపూర్తిగాక
యసువులు నినుఁగూర్ప నది యెట్లు వచ్చు ?

---

౧. జనులు. ౨. దనివి సనగవారు. 3. కదిసియు మ్రొక్కి.

దీక్షా ప్రకరణము

గణము లెవ్వారు నెఱుంగకయుండ శివుఁడు
గుణనిధి నిన్నెట్లు గొనిపోవవచ్చు?
బసవండు జంగమప్రాణవ్రతోక్తి
నసలార నీయంద యడఁగు నడంగ
నసమాత్రు భక్తిమహత్త్వ మంతయును
బసవకుమారుని పజ్జన యడఁగు
నట్లైన భక్తిశూన్యంబగు జగతి
నిట్లేల చెల్లు మీయిచ్చలఁ బోవఁ
గావున బసవన్న గలకాలమెల్ల
నీవును బసవసన్నిధి నుండఁ బాఁడి
లే లెమ్మనుడు నవలీలఁ గిన్నరుఁడు
లోలతఁ గలగని [1]మేల్కన్న యట్లు
గ్రమ్మన లేచి యక్కజము వట్రిల్ల
నమ్మాచిదేవుని యడుగుల కెఱఁగ
[2]బసవండు నంతలోపలన యేతెంచి
యసలార మాచయ్యయడుగుల కెఱఁగ
నామువ్వురును నసంఖ్యాతగణాంఘ్రి
తామరసముల కుద్యల్లీల మ్రొక్క
[3]నంత నత్యద్భుతాక్రాంతులై లింగ

---

౧. మేల్కాన్న. ౨. బసవన్నయం. ౩. నంతట నద్భు.

వంతు లందఱు మడివాలుమాచయ్య
వీక్షించి సద్భక్తి వెలిఁతి గాకుండ
రక్షింప శిక్షింప రాజవు¹నీవ
కలియుగరుద్ర! సాక్షాద్వీరభద్ర!
కలితగుణోన్నిద్ర! కరుణాసముద్ర!
జితభవకదన! సుస్మితచారువదన!
గతమదమదన! సంగతదయాసదన!
శ్రితభక్తవర్గ! వశీకృతభర్గ!
హితవీరమార్గ! బహిష్కృతస్వర్గ
పరవాదిజయశౌండ! బహుళప్రచండ!
శరణరత్నకరండ! శమితవేదండ!
నిహిత బిజ్జళగర్వ! నిచితగాంధర్వ!
మహితగుణాఖర్వ! మన్నేత్రపర్వ!
తర్జితసంహార! దళితవికార!
నిర్జితాహంకార! నిఖిలైకవీర!
న్యాయనిష్ఠురవాక్య! నరవరాశక్య!
యాయతోత్సుక్య కోదాత్తశివైక్య!
దుర్దాంతశీల! విధూతాఘజాల!
మర్దితలయకాల! మా మడివాల!

---

౧. గావె. ౨. వ.

దీక్షా ప్రకరణము

సాహిత్యచిత్సౌఖ్య ! సజ్జనముఖ్య !
మాహేశ్వర ప్రఖ్య మాచిదేవాఖ్య !
దండితనీచ ! విఖండితాశౌచ !
మండితాంతశ్శౌచ ! మడివాలుమాచ !
ముదలింప మనసులఁ గదలింప జడత
వదలింప బాసఁ బొదలింప భక్తి
గీలింప శివునాజ్ఞ వాలింప ఖలులఁ
దూలింప భవము లున్మూలింపఁ గీర్తి
రూఢింప బిజ్జలు నోడింప [౧]గజముఁ
బీడింప జగము లల్లాడింప దుష్ట
శిక్షింప శిష్టరక్షింపం గ్రమము గ
టాక్షింప వ్రతులఁ బరీక్షింపఁ జాలి
[౨]పనివడి వచ్చిన ప్రమథేంద్రమూర్తి !
ఘనతరభువనప్రకాశితకీర్తి !
బసవన్నఁ గిన్నరబ్రహ్మయ్య నిపుడ
యసదృశభక్తిమహత్త్వంబు మెఱయ
సంజీవితులఁ జేసి జగతిఁ బేర్గాంచి
ముంజేతికంకణంబున కద్దమేల ?
వ్యక్తమయిన భవన్మాన్యయ[illegible]

౧. జగము. ౨. సనిఁబూని.

త్రోక్తులు సెవుల కత్యుష్ణంబులయ్యెఁ
బథ్యమై మీఁదఁ సత్ఫలసిద్ధు లొసఁగుఁ
దథ్యమిట్టిద పదార్థంబులు వచన
కాలంబునం దుడుకవె[2]తెకతెకన
యోలిఁ బక్వాన్నంబు లుడుకుట మీఁదఁ
జవిసేయుఁగాక [3]రసము గాల్చుకొఱకె
శివభక్తియుక్తుల శిక్షలు నటుల
యుడికించి విదలించి యుదికి ఘట్టించి
మడఁచుట మైలలు మడుపు సేయఁగను
నలవియ కావున నట్ల మీశిక్ష
మలినంబుఁ బాసి యుష్మత్కీర్తితోన
[4]తెలుపొందె బసవన్న దీక్షప్రతిజ్ఞ
కలరించెఁ బ్రమథుల కవిలియ కెక్కె
మీయిరువుర వచోమృతమథనమున
నీ యసంఖ్యాత మాహేశ్వరమాన
సాలవాలమున నుద్యచ్ఛివానంద
లాలితకల్పవల్లరిభాసురాంకు
రిత పల్లవిత కోరకిత కుసుమిత ఫ

---

౧. సద్భక్తియొసంగు. ౨. త్రి (త్రె) కత్రి (త్రె)కన. 3. రసన. ౪. తెలివొందె.

లిత పరంపర లసల్లీల వర్తించె
నంచు మాచనఁ గొనియాడుచు [1]నతిస
మంచితరతిఁ బసవయ్య నాత్మీయ
నిరతిశయాపాంగ [2]సర్వద్దయామృ
తరసపయోధిమధ్యమునఁ దేల్పంగ
[3]బసవేశుఁ డుండె సద్భక్తులుఁ దాను
నసదృశలీల మున్ననుచు నిప్పాట
నాకాంతు నతులసింహాసనాసీను
లై కొలువున మహాభక్తవరులు
దయ నివ్వటిల్లంగ దండనాయకుని
పయిఁ జూడ్కు లందంద పంపుచు నాఁడు
గూడికొనియెఁ జంద్రచూడుండు సూడఁ
జూడఁ గిన్నెర నీవు తోడన యేఁగి
మాచిదేవయ్య సమగ్రదయాన
మీచినతను వచ్చు డిదియెంత నేఁడు?
జంగమం బేతెంచి చనుమాత్రలోన
నంగదఁ బ్రాణంబు నరిగి యాజంగ
మము [4]గ్రమ్మరుడుఁ దాను మగుడి యేతెంచె

---

౧. నలి. ౨. నిత్యద. ౩. బసవుండునుండె. ౪. గ్రమ్మరఁగ.

నమితమహత్త్వ మేమనవచ్చు బసవ!
శివశివ! జంగమ స్వీకృతప్రాణ!
శివశివ! జంగమాశ్రిత నిజప్రాణ!
హరహరహర! జంగమార్పితప్రాణ!
హరహర! జంగమాయతనిజప్రాణ!
బాపురే! జంగమ పరివృత ప్రాణ!
బాపురే! జంగమ భక్తి సంత్రాణ!
మజ బాపురే! జంగమస్ఫురత్ ప్రాణ!
మజ బాపురే! జంగమ స్థిరప్రాణ!
నల్లవో! జంగమనందితప్రాణ!
నల్లవో! జంగమోన్నత నిజప్రాణ!
నిత్యజంగమలింగ నిష్ఠితప్రాణ!
సత్యజంగమలింగ సంచితప్రాణ!
భవ్యజంగమలింగ పరిచితప్రాణ!
దివ్యజంగమలింగ దీపితప్రాణ!
ప్రకటజంగమలింగ బంధురప్రాణ!
సకలజంగమలింగ సంయుతప్రాణ!
జంగమైక్యప్రాణ సౌఖ్యసంధాన!
జంగమైక్యప్రాణ సతతావధాన!

---

౧. పరిచితప్రాణ; ప్రాణప్రయాణ. ౨. మాన్వి.

ధనము నివేదింపఁ [1]దావచ్చుఁగాక
తనువు నివేదింపఁ దానెట్లు వచ్చుఁ?
దనువు నీవచ్చుఁబో దాసతా నియతి
మనము నివేదింప మఱి యెట్లువచ్చు?
మనము నీవచ్చుఁ బో మచ్చికవలన
నెనయఁ బ్రాణంబుఁ దానెట్లీయవచ్చు
భావింప నిజవీరభక్తివిస్ఫూర్తి
నీవచ్చుఁ బ్రాణంబు నిల నొక్కమాఱు
జంగమంబంద నిజప్రాణచర్య
సంగతంబుగ నెట్లు సంధింపవచ్చు?
వారకమును [3]టంగుటూరి [4]మాచయ్య
గారి ముప్పురబాస గడునొప్పె నాఁడు
నుతియింప నరుగును [5]నులిగ చందయ్య
నుతగుణ [6]భాష మున్నను జెప్పఁబడియెఁ
గూరిమిమైఁ గొండగుడి కేశిరాజు
గారి బాసయుఁ జెప్పఁగా నిలఁబరగె
నేమించి నత్తేశు చామయ్య బాస
భూమిలో [7]నదియు నద్భుతమనఁబరగె

౧. గరమెచ్చు. ౨. సెట్టులే. 3. తంగ; తుంగు; దంగ; టంగ. ౪. మార. ౫. నులక. ౬. బాస. ౭. పలను.

లాలనమతిఁ గమలాదేవిబాస
[1]మేలనంబున నొప్పె మేదిని[2]మీఁద
నొసర లింగప్రాణులును బ్రాణలింగు
లును నాఁగఁదొల్లియు వినఁబడుఁగాన
ప్రాణలింగులుగల రాజంగమంబు
ప్రాణంబుగాఁజను భక్తులు గలరె?
భంగిగా జంగమలింగంబు ప్రాణ
లింగమన్ బాస సెల్లెంగదా నీకు
ననుచు వెండియు బసవనదండనాథు
ఘనభక్తమండలి గారవింపంగ
జంగమప్రాణి నా సద్భక్తిఁ బరగె
భంగిగా సంగనబసవన్న నాఁడు
వసుధ జంగమపారవశ్య సద్భక్తి
యసలార నీవు లోకారాధ్య నేఁడు
అనుచు నవ్వేమనయ్యయు సూరసాని
ఘనుఁ బండితేంద్రు నొక్కటఁ గొనియాడ
బసవపురాణానుభవ [3]సుధాంభోధి
ననమానలీల నోలాడుచు[4]నుండెఁ

* * * * *

---

౧. మేలుమేలన. ౨. జూడ. 3. సుఖాం. ౪. నుండి.

బండితారాధ్య ప్రబంధనిస్తార!
పండితారాధ్య ప్రబంధవిస్తార!
పండితారాధ్య ప్రబంధశృంగార!
పండితారాధ్య ప్రబంధప్రపూర!
పండితారాధ్య ప్రబంధానుసార!
పండితారాధ్య ప్రబంధవిహార!
పండితారాధ్య ప్రబంధోరుహార!
పండితారాధ్య ప్రబంధచిత్సార!
పండితారాధ్య ప్రబంధసత్కార!
పండితారాధ్య ప్రబంధావతార!
సూరకవీంద్ర మందార! శుభప్ర
కార! విన్మిదియు దీక్షాప్రకరణము

* * * * *

ఇది యసంఖ్యాత మాహేశ్వర దివ్య
పదపద్మసౌరభ భ్రమరాయమాన
జంగమలింగప్రసాదోపభోగ
సంగత సుఖసుధాశరధినిమగ్న

సుకృతాత్మ పాలుకురికిసోమనాథ
సుకవిప్రణీతభాసురతరదండ
నాయకబసవాంకనఖ్యాతగుణగ
ణాయతకీర్తిదిగంతత్రిలోక
గురుపండితారాధ్య చరితంబునందుఁ
గర మిట్లు ప్రథమప్రకరణ మొప్పారు.
